

Disquisitiones
Dissertatio

de

analogiae graecae capitibus minus cognitis.

Scriptit

Fridericus Thiersch.

Pars secunda.

Aus den Abhandlungen der k. bayer. Akademie d. W. I. Cl. VII. Bd. II. Abth.

München 1853.

V e r l a g d e r k . A k a d e m i e ,

in Commission bei G. Franz.

I n d e x.

- III. De ratione, qua particulae affirmativae apud Atticos adhibentur.
 - IV. De ratione, quae inter voces *λίνον*, *λινόν*, *τὸ λῖνος*, *τὸ λῆνος*, *ὁ λίνος*, *Λίνος*, *αἴλινος* *οἰτόλινος* intercedit.
 - V. De vinculo, quo *Λίνος*, *Ἄδωνις* *Μανέρως* et *Ῥάκινθος* inter se nexi sunt.
 - VI. De loco Aeschyli, qui huic disputationi occasionem dedit.
-

Dissertatio
de
analogiae graecae capitibus minus cognitis.

Scripsit

Fridericus Thiersch.

III.

3.

*De ratione qua particulae affirmativae et causales solae apud Atticos
adhibentur.*

Posteaquam in prima hujus dissertationis parte (Tom. VI. part. II. p. 424 seqq.) de vi et de usu Homérico particularum asseverantium actum est, sequitur ut de usu earum apud Atticos, inprimis apud poetas tragicos agamus, quarum oratio fundamentum habet Homericum, sed terminos multo arctiores, non pauca etiam ipsis peculiaria.

1. Simplex η et in aperta oratione et in interrogatione adhibetur; Aesch. Agam. 1034 η *μαίνεται γε* 1460 η *μέγαν οἴκοις τοῖσδε δαίμονα καὶ βαρύνησιν αἰνεῖς*. Repetitur etiam simul cum nomine. Aesch. Prom. 889 η *σοφὸς ἡ σοφὸς ἦν*. Eurip. Phoen. 320 η *ποθρινὸς φίλοις ἡ ποθρινὸς Θήβαις*. In interrogatione tam initio quam in media oratione ponitur. Aeschyl. Prom. 302 η *θεωρήσων τύχας ἐμὰς ἀφῖξαι* coll. Prom. 389. Eurip. Hec. 992 *πέπλων ἐντὸς ἡ κρύψας ἔχεις* coll. Hec. 1298 et al.; nec tamen, quae Homeri ratio est, in interrogatione pendente locum habet pro *si*. Nam quae Aeschyl. S. c. Th. 182 *Ετεοκλ. ὑμᾶς ἐρωτῶ, θρόμματ' οὐκ ἀνασχετά, ἡ ταῦτ' ἄριστα καὶ πόλει σωτήρια... αὔειν, λακάειν* et similia alibi leguntur, ea *σχετλιασμόν* habent interrogationi praemissum, non vero hanc ab eo pendentem.

Praeter μέν, δὲ et τοί, de quibus postea agetur, ἡ subjectas habet particulas has: ἄρα, ῥά. Aeschyl. Pers. 625 ἡ ῥ' αἶει μου μακαρίτας ἰσοδαίμων βασιλεύς. Soph. Ai. 172 ἡ ῥά σε Ταυροπόλα Διὸς Ἄρτεμις ... ὤρμασε. —

2. Subjunctam habet γάρ extra interrogationem Soph. Ai. 1309 ἡ γάρ εἶπεν οὐκ ἂν εὖ φρονῶν —; in interrogatione Aeschyl. Prom. 747 ἡ γάρ τι λοιπὸν τῇδε πημάτων ἐρεῖς; et interposito pronomine: Aeschyl. Prom. 976 ἡ καὶ γάρ τι συμφοραῖς ἐπαιτιά, quae ab Homero aliena sunt. Soph. Antig. 44 ἡ γάρ νοεῖς θάπτειν σφ' ἄπ.; Oed. Col. 807 ἡ σὺ γάρ ψεύσεις ἐμοῦ; Electr. 1212 ἡ ζῇ γάρ ἀνὴρ. — Καί: Aeschyl. Pers. 940 ἡ καὶ ... ἔλιπες. Ag. 916 ἡ καὶ σὺ τίεις. al. — Κάρις: Aeschyl. Ag. 576 ἡ κάρις πρὸς γυναικὸς αἰρεσθαι κέαρ coll. 1225. Choeph. 916 al. Soph. Trach. 378 ἡ κάρις λαμπρὰ καί. Ag. 1338 ἡ κάρις πολλοὶ νῦν φίλοι. et in respondendo Soph. El. 304. Haec quoque ab Homero aliena sunt. — Μή: Soph. Oed. R. 1014 ἡ μὴ μίσημα τοῦ φυνεύσαντος λάβης. El. 1495 ἡ μὴ φύγω σε. — Νῦν: Soph. Ant. 484 ἡ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνὴρ. — Οὖν interrogativum interposito vocabulo. Soph. Phil. 121 ἡ μνημονεύεις οὖν ἃ σοὶ προήνεσα. — Πού: Soph. Ag. 375 ἡ που πολὺν γέλωτ' ὑφ' ἡδονῆς ἄγεις. Quod ad interrogationem attinet, eam Elmslejus ad Eurip. Heracl. v. 56 ἡ που καθῆσθαι τήνδ' ἐδραν καλὴν δοχεῖς; ab his particulis removet monetque, ἡ που interrogative nec ne accipiat, parum referre; cf. eund. ad Med. 678. 1275. Huic Hermannus Opusc. III p. 161, Matthiae ad Eurip. Phoen. 378 al. repugnant, nec injuria, quanquam apud Sophoclem loci omnes post ἡ που interrogatione carent. Inest tamen Aeschyleis et Euripideis. Prom. 620 ἡ πού τι σεμνόν ἐστιν, ὃ ξυναμπέχεις; Eurip. Med. 690 ἡ που τετόλμηκ' ἔργον αἰσχιστον τόδε; Phoeniss. 378 ἡ που στένουσι τλήμονες φυγὰς ἐμάς; cf. Or. 425. 832 al. — Πῶς infertur repetitum ex priore versu Choeph. 755 Χορ. πῶς οὖν κελεύει νιν μολεῖν ἑσταλμένον. Τροφ. ἡ πῶς; λέγ' αὐθις, ὥς μάθω σαφέστερον.

Praemissam habet ἢ particulam ἀλλὰ usu prorsus Homerico. Aesch. Ag. 267 ἀλλ' ἢ σ' ἐπ' αὖτις τις ἄπτερος φάτις. Choeph. 218 ἀλλ' ἢ δόλον τιν', ὃ ξέν', ἀμφὶ μοι πλέκεις. 764 ἀλλ' ἢ τρόπαιον Ζεὺς κακῶν θήσει ποτέ; Eurip. Phoeniss. 1704 ὅποιος; (scr. ὁ ποῖος) ἀλλ' ἢ πρὸς κακοῖς ἐρεῖς κακά; nec caussa erat, quare Ellendtius in lex. Soph. negaret, ἀλλ' ἢ consociari posse.

3. Μὴν sola non adhibetur, nisi si ἐνδειξις loco inest, ut Soph. Ant. 622 ὁδε μὴν Αἴμων παῖδιον τῶν σῶν νέατον γέννημ'. Si fortior exhortatio vel inprimis exoptatio subest, in μὰν abit: Aeschyl. Choeph. 957 ἀναγε μὰν δόμοι. Suppl. 946 ἴτε μὰν Ἀστυάνακτες. Soph. Oed. Col. 182 Ἐπεο μὰν ἔπε' ὦδ', quae omnia lyrica sunt. Contra particulis subiungitur his; Ἀλλὰ: Aeschyl. Pers. 222 ἀλλὰ μὴν εὖνους γ' ὁ πρῶτος, coll. 249. Pers. 222 ἀλλὰ μὴν ἱμεῖρ' ἐμὸς παῖς et interposito vocabulo Ag. 1637 ἀλλὰ κ' ἄγω μὴν πρόκωπος, nisi hic adhibita transpositione scribendum ἀλλὰ μὴν κ' ἄγω. Soph. Oed. Col. 28 ἀλλ' ἐστὶ μὴν οἰκητός. — Ἡ μὴν, de quo postea. — Γέ μὴν: Aeschyl. Prom. 873 σπορᾶς γε μὴν ἐκ τῆςδε φύσεται θρασύς. Suppl. 165 σύγε μὴν. Soph. Oed. Col. 593 ὄρα γε μὴν. Soph. El. 961 λόγῳ γε μὴν εὐκλειαν οὐχ ὀρέσ' ὅσην σ' αὐτῇ τε κ' ἄμοι προσβαλεῖς. Hinc pendet μέντοι, quod μὴν τοι scribendum erit, si disjunctio abest. Aeschyl. Suppl. 698 νίκην γε μέντοι καὶ κακὴν τιμᾷ θεός. Eum. 811 καίτοι γε μὲν σὺ κάρτ' ἐμοῦ σοφώτερα. Soph. Oed. R. 442 αὕτη γε μέντοι σ' ἢ τυχὴ διώλυσεν. Eur. Hec. 595 ἔχει γε μέντοι. Med. 95 ἐχθρός γε μέντοι. Or. 106 αἰσχρόν γε μέντοι, coll. Med. 531. Quodsi enim γέ μὴν bene se habet et non paucis locis rhythmo defenditur, qua ratione efficies, ut accedente insuper τοι et aucta asseveratione, haec eadem μὴν in μὲν minuatur? Hoc idem pertinebit ad simplex μέντοι. Aeschyl. Prom. 252 πρὸς τοῖσδε μέντοι. ib. 313 τοιαῦτα μέντοι. ib. 318 τοιαῦτα μέντοι. ib. 966. 951 et 1056 τοιάδε μέντοι τῶν φρενοπλήκτων βουλήματα. Ag. 917. πιθοῦ· κράτος μέντοι πάρες γε ἐκὼν ἐμοί, ubi tamen rhythmica causa,

ni fallor, scribendum: *πιθοῦ κράτος μὴν τόδε παρὲς ἐκῶν ἐμοί.* — *Καὶ μὴν*, quod frequentissimum, non solum *ἐνδεικτικῶς*: Soph. Ant. 526 *καὶ μὴν πρὸ πυλῶν ἥδ' Ἰσμήνη*, sed omnino in asseveratione. Aeschyl. Prom. 248 *καὶ μὴν φίλοις ἐλαινὸς εἰσορᾶν ἐγὼ* al. Et subjuncto γε Aeschyl. Prom. 987 *καὶ μὴν ὀφείλων γ' ἂν τίσαιμ' αὐτῷ χάριν.* Choeph. 203 *καὶ μὴν στίβοι γε ... ὅμοιοι.* — *οὐ μὴν*: Soph. Philoct. 800 *οὐ μὴν εὐορκον ἀξιοῦ θέσθαι* et subjecta γε: Oed. R. 870 *οὐ μὴν ἴσην γ' ἔτισεν.* Porro praemissa *ἀλλὰ* et interposito *τί*: Soph. El. 807. *Ἀλλ' οὐ τί μὴν ἐγώ γε ... ἔσομαι σύνοικτος*, et cum obtestatione Oed. Col. 151. *ἀλλ' οὐ μὰν ἐν γ' ἐμοὶ προσθήσεις τάςδ' ἀράς.* — *Οὐδὲ μὴν* exstabat Soph. Oed. R. 870 *οὐδὲ μὴν ποτε λάθρα κατακοιμάσαι*, ubi tamen, cum Laurentianus cod. *κατακοιμάσῃ* habeat, recte Elmsleius et Hermannus *οὐδὲ μὴ* scripsere. Bene tamen se habet interposito vocabulo. Aeschyl. S. c. Th. 791 *οὐδ' ἀμφιλέκτως μὴν κατεσποδημένοι*, quo defendi poterit *μὴν* post *ἢ* που illatum, quod Soph. Ai. 622 *ἢ που παλαιᾷ μὴν σύντροφος ἀμέρα* pro *μὲν* reddidimus. Conf. Eur. Hec. 398 *ἀλλ' οὐδ' ἐγὼ μὴν τήνδ' ἄπειμ' αὐτοῦ λιπῶν.* In vicinia ibi tolle vetus interpunctionis vitium, quod crucem Grammaticis fixit, vers. 395 *ὅποια χισσὸς δρυὸς ὅπως τήσδ' ἔξομαι.* Scr. *ὅποια; χισσὸς δρυὸς ὅπως κ. τ. λ.* — *Ὅποια;* cum respectu ad praecedentem interrogationem ex qua *ἐρωτᾶς*; mente repetendum. Contra recte Phoen. 707 *τὰ ποῖα ταῦτα*; non praecedente interrogatione. Idem reponendum Soph. Ant. in loco vexatissimo v. 2 et 3 *ἄρ' οἶσθ' ὅτι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν, ὅποῖον οὐχὶ νῦν ἔτι ζῶσαι τελεῖ*; Recte monuit Aug. Boeckhius, vir praeclarus, *ὅποῖον οὐχὶ* poni pro *ἐκαστον, πᾶν*, sed voces sunt extra relationem, quae sola *ὅποῖον* admitteret et scribendus locus: *ἄρ' οἶσθ' ὅτι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν τὸ ποῖον οὐχὶ κ. τ. λ.* In sequenti versu quarto vetus vitium, simili medicinae lenitate sanandum, superest. Versus sunt 4 et 5 *οὐδὲν γὰρ οὐδ' ἀλγεινὸν οὐδ' ἄτης ἄτερ, οὐδ' αἰσχροὺ οὐδ' ἄτιμόν ἐσθ', ὅποῖον οὐ τῶν σῶν τε κῆμῶν οὐκ ὅπωπ' ἐγὼ κακῶν.* Facile patet opponi sibi *ἀλγεινόν ... ἄτης ἄτερ* ac *αἰσ-*

χρόν ... ἄτιμον. Cumque posteriora ad mores pertineant, priora ad externa mala erunt referenda. Jam sibi respondent ἀλγεινὸν et αἰσχρόν, nec vero ἄτης ἄτερ et ἄτιμον, ne tunc quidem si, quae tamen intolerabilis dictionis contortio est, ad ἄτης ἄτερ negationem intelligeres, ut οὐκ ἄτης ἄτερ pro οὐκ ἄτηρόν haberetur. Hoc malum sustulerat *Frid. Astius*, ἄκης ἄτερ scribendo; sed postea conjecturam ipse repudiavit, quamquam palmariam. Est enim ἄκη idem, quod ἄκεις, *Θεραπεία*, cf. *Etymol. Magn.* s. v. *νάκη*: τὸ γὰρ *θηλυκὸν* παρὰ τὸ *νάκος* *νάκη*: ὡς παρὰ τὸ *βλάβος* *βλάβη*, ἄκος ἄκη, σκέπος σκέπη. Hinc pendet *Hesychius*: *Ἀκή*. — αἰχμή σιδήρου ἢ ἡσυχία ἢ *θεραπεία* ἢ *ιάματα*. Nempe pro ἡσυχία ἢ ibi scribendum ἡσυχία. — ἄκη, *θεραπεία* ἢ *ιάματα*. Hinc *Soph. Oed. Col.* 1272 τῶν γὰρ ἁμαρτημάτων ἄκη μὲν ἐστὶ, προσφορὰ δ' οὐκ ἔς' ἔτι vox ἄκη non ad ἄκος erit revocanda, commodius enim ἄκη et προσφορὰ ejusdem numeri nomina sibi opponuntur. Jam ἄκης ἄτερ erit ἀνήκεστον, ἀθεράπευτον, ἀνίατον, quod cum ἀλγεινὸν iunctum ad matris fratrumque necem Oedipique coecitatem spectat et prius membrum duplicis oppositionis constituit, cujus alterum praebent praedicata αἰσχρόν et ἄτιμον, quae ad infamiam et dedecus generis pertinent. Sed haec ἐν παρέργῳ, quae excusata velim, si lucri aliquid Euripidi et Sophocli inde emergerit.

Denique μὴν in interrogatione post τί habet *Aeschyl. Eum.* 194 ἔχρησα ποινὰς τοῦ πατρὸς πέμψαι, τί μὴν; quae *Canteri* emendatio est pro τί μή. Est enim μὴν cum respectu ad asseverationem, quam *Apollo* choro suggerit et ad sequentia: — *καῖπειθ' ὑπέστης αἵματος δέκτωρ νέου*, et μὰν *Soph. Oed. Col.* 1467 τί μὰν ἀφήσει τέλος.

4. Δὴ eodem quo apud *Homerum* modo apud *Atticos* adhibetur, nisi quid ab initio sententiae abest, nec quidquam deprehendas, quod cum δὴ ῥα, δὴ γὰρ comparari possit. Dubitari potest de δὴποτε, quod infertur *Aeschyl. S. c. Th.* 196 (213): ἄτε νιφάδος ὅτ' ὀλοῶς νιφομένας βρόμος ἐν

πύλαις, δὴ τότε ἤρθην φόβῳ, sed ipsa rei insolentia suadet ut pro πύλαις δὴ legatur πύλαις ἦν. Ac mediae quidem sententiae δὴ ποτε sine dubio infertur ap. Aeschyl. Agam. v. 563. Τροίην ἐλόντες δὴ ποτ' Ἀργείων ζόλος i. e. *tandem aliquando* seu post longum tempus, et apud Euripidem, sed usu diverso: Hec. 479 ποῦ τὴν ἄνασσαν δὴ ποτ' οὖσαν ... ἂν ἐξεύροιμι. El. 874 καλεῖ σ' ἄνασσα δὴ ποτ' Ἰλίου, quae scilicet antea fuit regina Ilii nec amplius est. Subjungitur autem δὴ tam nominibus, quam verbis et particulis eadem ubique, qua apud Homerum ligandi potestate, quippe quae mentem vocabulo cui adhaeret vel sententiae cui interponitur, adstringat et cogitando in ea retineat. Hinc fit, ut classes significationum modo pauciores modo plures constituent sensumque singulis peculiarem tribuant, quam voculis *sane, nimirum, scilicet, jam, tandem* reddere student, arbitrario plerumque modo. Nam haec si indicare volunt, aliis plerumque vocibus δηλάδη, ἴσως, ἤδη, ποτε, ποῦ utuntur, quibus ipsis δὴ adjungi potest, ut δὴ ποῦ et, quod modo vidimus, δὴ ποτε.

Diversa genera paucis exemplis monstrare sufficiet.

5. *Nominibus* adjungitur: Aeschyl. Prom. 425 αἶ αἶ κακῶν δὴ πέλαγος ἔρρωγεν μέγα. ib. 323 αἶ αἶ κακῶν ὕψιστα δὴ κλύω. ib. 216 κράτις δὴ μοι ... ἐφαίνετ' εἶναι. S. c. Th. 613 τὸν ἐβδομον δὴ τόνδ' ἐφ' ἐβδόμῃς πύλαις λέξω. S. c. Th. 638 πατρὸς δὴ νῦν ἄραι τελεσφόροι. — *Pronomini*: Prom. 296 καὶ σὺ δὴ πόνων ἐμῶν ἥκας ὑπόπτῃς; Ag. 536 ὥς νῦν τὸ σὸν δὴ. Eur. Or. 32 οἶα δὴ γυνή, quod adverbii vice fungitur et explicativum est, item αἶ δὴ Soph. Ai. 1043 τάχ' ἂν κακοῖς Γελῶν αἶ δὴ κακοῦργος ἐξέλκοιτ' ἀνὴρ, ubi Hartungius τάχ' ἐν κακοῖς Γελῶν ἂν αἶτε κακοῦργος scribendo comparativam particulam alienam ab illo loco intulit. Usus hujus juncturae rarissimum sane Lobeckius concinne defendit ad illum versum. *Verbis* Aeschyl. Prom. 957 καὶ δοκεῖτε δὴ Ναίειν ἀπενθῆ δώματα. S. c. Th. 503 πέποιθε δὴ, et cum imperativo: ἄγε δὴ, ἄκουε δὴ; additaque νῦν: Soph. El. 935 ἄκουε

δὴ νῦν, coll. Eur. Or. 297, quae plerumque ἐγκλιτικῶς scribunt sine causa. *Nῦν* enim reorsim a δὴ cogitandum.

6. *Particulis* postponitur his Γάρ: Aeschyl. Prom. 1060 οὐ γὰρ δὴ που τοῦτό γε τλητὸν παρέσυρας ἔπος coll. Choeph. 801 et praecedente ἀλλὰ Soph. Ant. 156 ἀλλ' ὅδε γὰρ δὴ βασιλεύς ... χωρεῖ, in quo tamen ἀλλὰ ad sententiam e nexu supplendam „at vero taceamus“ spectat, cujus causam reliqua reddunt. Similis ratio Soph. Ai. 167 ἀλλ' ὅτε γὰρ δὴ τὸ σὸν ὄμμ' ἀπέδραν, παταγοῦσιν. — Γέ: Aeschyl. Prom. 42 αἶ γε δὴ νηλῆς σύ; ita enim pro τε legendum; nec aliter Soph. Ai. 409 δαρόν γε δὴ, in quo et ipso τε vulgata est lectio. — Δέ: Aeschyl. Prom. 150 νεοχμοῖς δὲ δὴ νόμοις Ζεὺς ἀθέτως κρατύνει. Choeph. 779 πρὸ δὲ δὴ ἐχθρῶν cum synizesi. Eur. Or. 52 ἐλπίδα δὲ δὴ τιν' ἔχομεν et interposito μὲν sive potius μὴν Aeschyl. S. c. Th. 569 ἐγί' γε μὲν δὴ τήνδε πιανῶ χθόνα. Soph. El. 1244 ὄρα γε μὲν δὴ κἂν γυναιξὶν ὡς Ἄρης ἔνεστιν cum respectu ad praecedens v. 1240 τόδε μὲν οὐ ποτ' ἀξιῶσω τρέσαι. — Ἡ δὴ, de quo postea. — Εἰ Soph. Trach. 27 τέλος δ' ἔθηκε Ζεὺς καλῶς, εἰ δὴ καλῶς, ubi δὴ ex oratione concisa seu ex nexu supplenda jus suum nanciscitur. — Εἶα. Aeschyl. Ag. 1634 εἶα δὴ φίλοι λοχῖται. — Ἐνθα Aeschyl. Pers. 284: ἔνθα δὴ πλείστοι. — Ἐνταῦθα Aeschyl. Prom. 850 ἐνταῦθα δὴ σε Ζεὺς τίθησιν ἔμφρονα, coll. Choeph. 878. — Ἐπεὶ Soph. Phil. 866 ἐπεὶ δὴ τοῦδε τοῦ καχοῦ δοκεῖ λήθη τις εἶναι. Male ibi conjungunt ἐπειδὴ. Nam δὴ vim suam peculiarem servat. Hinc interposito γὰρ occurrit Soph. Ant. 914 ἐπεὶ γε δὴ τὴν δυσσέβειαν εὐσεβοῦς' ἐκτησάμην. — Ἔστε Aeschyl. Prom. 455 ἔστε δὴ σφιν ἐντολὰς ... ἔδειξα. — Ἰὼ Aeschyl. Pers. 1027 ἰὼ δὴ κατ' ἄστυ. — Καί Aeschyl. Prom. 75 καὶ δὴ πέπραχται τοῦργον, coll. Prom. 854. Suppl. 433 multaque alia similia, et interposito τότε: Choeph. 806 καὶ τότε δὴ πλοῦτον ... μεθήσομεν, coll. Suppl. 566. Item γὰρ Eur. Med. 1097 καὶ δὴ γὰρ ἄλκις. — Μὲν: Aeschyl. Prom. 496 τοιαῦτα μὲν δὴ ταῦτα. Eum. 106 ἢ πολλὰ μὲν

δὴ τῶν ἐμῶν ἐλείξατε, et accedente γέ Ag. 647 ἡμῖς γε μὲν δὴ πολλά. Aeschyl. Ag. 801 ἐμοί γε μὲν δὴ. Eum. 347 τιμᾶς γε μὲν δὴ al. quae eodem modo quo μὲν τοι, γε μὲν τοι, μὴν δὴ requirunt, quamquam extra hunc situm subiectivum μὴν τοι et μὴν δὴ non copulentur. Aliud est, si consequutivum οὖν infertur. Soph. Trach. 154 πάθῃ μὲν οὖν δὴ πολλά. — Ὅταν: Soph. Ant. 91 οὐχοῦν ὅταν δὴ μὲν σθένω πεπαύσομαι, quo loco scr. οὐχ οὖν (sc. πεπαύσομαι, ὅταν δὴ μὴ κ. τ. λ. Nam οὐχοῦν sequente ὅταν δὴ sensu caret. — Οὐ: Soph. Phil. 888 οὐ δὴ πεδύσχερεϊ ἐπεισαν et interposito ἔτι: Eur. Hec. 302 οὐχ ἔτι σοι παῖς ἄδ' οὐχ ἔτι δὴ ξυνδουλεύσω, coll. 622 οὐχ ἔτ' εἰμὶ δὴ, ubi particulae οὐκέτι disjunctim scribendae, quippe quibus vis potior inhaereat. — Porro γάρ: Soph. Oed. Col. 267 οὐ γάρ δὴ τό γε σῶμ' οὐδὲ τάργα τάρμ' et ipso δὴ inter οὐ ποτέ Soph. Trach. 873 οὐ δὴ ποθ' ὥς θανοῦσα, coll. El. 1097. — Τοί: Soph. Phil. 245 ἐξ Ἰλίου τοι δὴ τὰ νῦν γε ναυστολῶ. Sed ibi scr. τοι δῆτα, quod cum ἐξ Ἰλίου conjung. ut factum ab Ellendtio in lex. Soph. p. 416; sententiam enim ἐξ Ἰλίου νῦν γε ναυστολῶ integram asseverat particula et νῦν γε est: nunc quidem. — Τότε: Eur. Or. 1471 τότε δὴ τότε δυσπρεπεῖς ἐγένοντο. — Ὡς: Soph. Trach. 885 ὥς δὴ πλήσιον παραστάται. Oed. Col. 913 ὥς δὴ σὺ βοᾷς ταῦτά γ' ἐν καιρῷ λέγεις. Aeschyl. Ag. 1616 ὥς δὴ σὺ μοι τύραννος Ἀργείων ἔσῃ, cum ironia, quae tamen potius in situ et tono, quam in ipso vocabulo inest, quod vim suam peculiarem intendendi hic quoque retinet, et Soph. Ant. 122 οἱ τηλικούτοι καὶ διδαζόμεσθα δὴ, eadem ἐνεργεία dicitur.

7. Interrogationibus infertur post τί, ποῖ, ποῦ, πότε, πῶς. — Τί: Aeschyl. Ag. 1027 τί δὴ τὸν ἄνδρα τόνδε ... οὐκ αὐτὸς ἡνέριξας; coll. Choeph. 562. Eur. Phoen. 92 τί δὴ με δράσεις; et praemisso δὲ δὴ ib. 1277 δράσω δὲ δὴ τί, ubi δὲ δὴ extra interrogationem positae sunt, quae soli τί inest. Priora enim sententiam directam inchoant, quam interrogatio per τί illata interrumpit. — Addita γάρ: Eur. Or. 1577

τί δὴ γὰρ οὖν; coll. Med. 513. 318 et Med. 1280 τί δὴ πρὶ οὖν γέ-
νοιτ' ἄν. — Ποῖ: Aeschyl. Ag. 1109 ποῖ δὴ με δεῦρο τὴν τάλαιναν
ἤγαγες; Choeph. 721 ποῖ δὴ πατεῖς; repetita Choeph. 399 ποῖ ποῖ δὴ
νερτέρων τυραννίδες; nec non δῆτα Choeph. 1071 ποῖ δῆτα κρατεῖ; —
Ποῦ: Aeschyl. Choeph. 887 ποῦ δὴ τὰ λοιπὰ Λοξίουμαντεύματα; et
δῆτα Choeph. 903 ποῦ δῆτ' ὁ τίμος, ὄντιν' ἀντεδεξάμην. — Πότε:
Choeph. 709 πότε δὴ στομάτων δείξομεν ἰσχύν. — Πῶς: in junctura
utriusque interrogativae πῶς et ποῖ Aeschyl. Pers. 721 πῶς τε δὴ
καὶ ποῖ τελευτᾶν. In simplici et plena sententia interrogativa πῶς δὴ
non inveni. Nam quod Aeschyl. Ag. 529 legebatur πῶς δὴ διδασθῆς
τοῦδε δεσπόσω λόγον sensu incongruum erat. Neque enim interrogare
potest, quomodo doceatur, neque quomodo doctus sensum orationis in-
telligat. Mutata igitur interpunctione scribendum erat πῶς δὴ; διδασ-
θῆς τοῦδε δεσπόσω λόγον, ut factum in recent. edd. coll. item Soph.
El. 1400 πῶς δὴ; τί νῦν πράσσουσιν.

8. Ποῖ eodem apud Atticos usu mansit, quo apud Homerum, non ex-
cepto τοίγαρ sententiae praeposito. Aeschyl. S. c. Th. 1024 τοίγαρ θε-
λοῦσ' ἄκοντι κοινῶναι κακῇ ψυχῇ, Eur. Med. 619 φίλους ἀπωθεῖ. τοί-
γαρ ἀλγυνεῖ πλέον et alibi saepe. Cui accessere Homero incognita τοί-
γάροισι; Aeschyl. Suppl. 641 τοιγάροισι καθαροῖσι βωμοῖς θεοὺς ἀρε-
στονται. Τοίγαρ οὖν Soph. Oed. R. 1519 τοιγαροῦν δείξει τάχα,
illud τοίγαρ τοι hoc τοίγαρ αὖν scribendum. Apertum hoc etiam ex eo,
quod in simili junctura τοίνυν particula τοῖ necessario tonum servat.
Nῦν enim quod subjunctum, breve esse et encliticum metro quoque
evincitur. Hoc ipsum vero τοίνυν uno saltem loco periodo praemittitur,
quem Lobbeckius ad Phrynich. p. 348 laudat, Comici nempe Acharn. 904
ἐγὼ δα τοίνυν συχοφάντην ἔξαγει. Reliqui, quos ibi in hac re comme-
morat, recentioris graecitatis auctores sunt. Apud Tragicos τοίνυν non
nisi in media sententia deprehenditur. Aeschyl. Prom. 762 ὥς τοίνυν
ὄντων τῶνδ' σοὶ μαθεῖν πάρα.

Ipsa particula sola nominibus, verbis aliisque particulis eadem qua apud Homerum vi concludendi et persuadendi postponitur. Estque apud hos quoque ἐνθυμηματικὸς συνδεσμός, ut δὴ ἐνδεικτικός, μὴν συμπεραντικός, ἢ σαφηνιστικός, quibus omnibus βεβαιωτικὸν inest.

9. Post nomina substantiva rarius infertur. Aeschyl. Suppl. 713 χρόνῳ τοι κυρίῳ τ' ἐν ἡμέρᾳ θεοὺς ἀτίζων τις βροτῶν δώσει δίκην. Pers. 813 Ζεὺς τοι κολάσσης τῶν ὑπερχόμπων. Ag. 896 θεοὺς τοι τοῖσδε τιμαλφεῖν χρεών. Post adjectiva, adverbia et pronomina, item post verba saepissime infertur estque apud Tragicos quoque ἐν γνώμαις solemnus. Aeschyl. Prom. 39 τὸ συγγενές τοι δεινὸν ἢ θ' ὀμίλια, ibid. 276. 700 al. Nec κακόφωνον fugiunt, quod repetitae diphthongo inest. Aeschyl. Ag. 1047 σοὶ τοι λέγουσα πᾶνεται. Prom. 237 τῷ τοι τοιαῖσδε πημοναῖσι κάμπτομαι. Prom. 1040: εἰδότε μοι τάσδ' ἀγγελίας ὅδ' ἐθώϋξεν. Post particulas infertur has: Ἀλλά, sed rarissime, ut Soph. Trach. 1229 ἀλλά τοι θεῶν ἄρ' ἀ μινεῖ σε. Plerumque non nisi interposito vocabulo. Aeschyl. Ag. 1276 ἀλλ' εὐκλεῶς τοι κατθανεῖν χάρις βροτῶ. Suppl. 930 ἀλλ' ἄρσενάς τοι ... εὐρήσεται. — Γάρ: Aeschyl. Ag. 1010 καὶ παῖδα γάρ τοί φασιν, idque frequentissimum; sed Aeschyl. Ag. 973 μάλα γάρ τοι τῆς πολλᾶς ὑγίειας ἀκόρεστον τέρμα corruptum est et scribendum ni fallor μάλα γέ τοι σφοδρότερας ὑγίειας κ. τ. λ. — Γέ: Soph. Oed. Col. 1326 σὸς γέ τοι καλούμενος, et assumpto δὴ Soph. Oed. R. 1171 κείνου γέ τοι δὴ παῖς ἐκλήζετο. — Δέ: Aeschyl. Prom. 1023. Διὸς δέ τοι πτηνὸς κυών. Conf. S. c. Th. 182. Pers. 498. Ag. 998 μέλοι δέ τοι σοὶ τῶν περ ἄν μέλλης τελεῖν, et interposito ἄν Pers. 692 ἀνθρώπεια δ' ἄν τοι πῆματ' ἄν τύχοι βροτοῖς. — Εἰ et Ἐάν. Aesch. Suppl. 382 εἴ τοι κρατοῦσι παῖδες Αἰγύπτου σέθεν. Soph. Ant. 327 εἰ δέ τοι ληφθῇ τε καὶ μή. — Μή: Aeschyl. Prom. 434 μή τοι χλιδῇ δοκεῖτ' ἐμὲ ... σιγαῖν, quod alteri lectioni μή τι ut in asseveratione praeferendum. — Οὐ: Aeschyl. Eum. 697 οὐ τοι παλαιὰς δαίμονας καταφθίσας, et οὐδὲ praemisso ἀλλὰ Soph. Phil. 1236 ἀλλ' οὐδέ τοί

σε χειρὶ πείθονται. — Ὅπως, interjecto nomine Soph. El. 1461 ὅπως τὸ συγγενές τοι καὶ ἐμοῦ θρήνων τύχη, quod Brunckius e probis libris pro τὸ συγγενές γε reduxit. Inest enim loco simulata ἐνθύμησις et animi tristitia. Ceterum nota illa crasis copularum τοὶ ἄν etiam Tragicis frequens. Aeschyl. Prom. 395 ἄσμενος δὲ τᾶν σταθμοῖς ἐν οὐ-
 κείοισι κάμψειν γόνυ alibique saepissime. Soph. Ai. 530 πρέπον γε τᾶν ἧν δαίμονος τοῦμοῦ τόδε. Eandem patitur sequente ἄρα, si lectio salva Aeschyl. Fragm. 329 ὀξυγλυκεῖαν τᾶρα (scr. τᾶρα) κωκυεῖς ῥόαν. Soph. El. 396 χωρήσομαι τᾶρ' οἵπερ ἐξάλην ὁδοῦ. Oed. Col. 1444 δυσ-
 τάλαινα τᾶρ' ἐγώ, de quibus docte ut solet et accurate egit Ellendtius in lex. Soph. II. p. 839. Quod ad crasin ipsam adtinet, cum οα in α longum coalescant, necessario circumflexus requiritur, nec causa, quare ο omittatur. Hinc ratio flagitat, ut τᾶν scribatur. Videtur tamen vulgata τόνω-
 σις a Grammaticis adhibita fuisse, quia ipsorum aetate circumflexum illud seu circumflexa pronuntiatio successu temporis et usu crebro detrita in acutam abierat.

6.

De ratione, qua particulae affirmativae ἦ, μήν, δή, τοὶ inter se ipsas apud Atticos junguntur.

Juncturae, quam particulae hae quatuor inter se ineunt, apud Atticos quoque tres sunt species: ἦ μήν, ἦ δή, ἦ τοι.

1. Ac ἦ μήν quidem eodem quo apud Homerum modo asseverant et obtestantur. Aeschyl. Prom. 73 ἦ μήν κελεύσω, 167 ἦ μήν ἔτ' ἐμοῦ χρεῖαν ἔξει, coll. v. 909 ἦ μήν ἔτι Ζεὺς ... ἔσται ταπεινός, et in ju-
 rejurando S. c. Th. 513 ὄμνουσι δὲ ... ἦ μήν λαπάξειν ἄστυ al. Interrogationi ἦ μήν non inferuntur. Nam Soph. Trach. 1176 ἦ μήν τί δράσων totus locus ita se habet: Ἡρ. ὄμνου Διὸς νῦν τοῦ με φύ-
 σαντος κάρα. Ὑλλ. ἦ μήν τί δράσων; καὶ τόδ' ἐξειρήσεται. Nimirum voces ἦ μήν jurisjurandi formulam inchoant, ipsam vero, dum τί δράσων

subjungit, vult primum a patre pronuntiari, ut eam deinceps verbis a patre conceptis repetat. Hinc interrogatio ad sola verba *τί δράσων* sc. *δοῦμαι* spectat, et *καὶ τόδ' ἐξειρήσεται* est ipsius Hylli promissio. Vult igitur ab Hercule iniuriam jurandum, quod ipse deinceps iisdem quibus a patre conceptum est verbis repetat. Scribendum igitur *ἢ μὴν -- τί δράσων; καὶ τόδ' ἐξειρήσεται*. Jam quod postulat Hyllus, Hercules praestat in sequentibus: *ἢ μὴν ἐμοὶ τὸ λεχθὲν ἔργον ἐπτελεῖν*. Ὑλλ. *δοῦνυ' ἔγωγ' Ἰὼν' ἔχων ἐπώμοτον* κ. τ. λ.

2. *ἢ δὴ* rarissime disjuncta inveniuntur. Aeschyl. Choeph. 737 *ἢ δὴ κλύων ἐκείνος εὐφρανεῖ νόον*. Saepius interposita voce. Soph. El. 377 *ἢ ταῦτα δὴ με καὶ βεβούλευται ποιεῖν*, ubi Triclinius *ταῦτα γὰρ* habet, sed recurrit eadem formula Phil. 561. Eadem ratio juncturae *ἢ δὴ τα*, quae ab Homero abest. Aeschyl. S. c. Th. 652 *ἢ δὴ τ' ἄν εἴη πανδίας ψευδάνυμος Δίκη*. Soph. Oed. R. 429 *ἢ ταῦτα δὴ τ' ἄνεκτα*; Ceterum loci, qui *ἢ δὴ* in *ἤδη* coagulatas habent, eodem quo apud Homerum modo non raro priscae asseverationis vestigia monstrant et *τόνωσιν ἢ δὴ* requirere videntur. Aeschyl. S. c. Th. 684 *θεοῖς μὲν ἤδη πῶς παρημελήμεθα*. Pers. 595 *ἐμοὶ γὰρ ἤδη πάντα μὲν φόβου πλέα*. Ag. 945 *τόδ' ἤδη ψυχὸς ἐν δόμοις πέλει*. Ag. 1560 *φαίην ἄν ἤδη νῦν βοιωτῶν τιμαόρους θεοὺς ἄνωθεν γῆς ἐποπτεύειν ἄχῃ*, in quibus *ἤδη νῦν*, jam nunc locum non habet, contra *ἢ δὴ νῦν* utique nunc vel nunc demum requiritur. Non alia Sophocleae et Euripideae dictionis in hac re conditio. Soph. Ant. 795 *νῦν δ' ἤδη γὰρ καὶ τὸς θεσμῶν ἔξω φέρομαι*. El. 804 *ἤδη δεῖ με δουλεύειν πάλιν*, ubi Brunckius, ut par erat, *ἢ δὴ* reposuit. El. 1104 *τοῦτ' ἐπεὶν ἤδη σαφὲς πρόχειρον ἄχθος... δέρομαι*, ubi ambigas *ἤδη* ad *τοῦτ' ἐπεὶν* an ad *δέρομαι* referendum. Sed asseveratio est ad totam sententiam spectans et ser. *ἢ δὴ*. Ortus inde veterum Grammaticorum error, qui cum *ἤδη* temporalis haberent particulam, tria tempora et tempus etiam *ἀόριστον* ea indicari statuerunt. Cf. Etym. M. s.

3. *Ἡ* τοι semel tantum, et succedente *ἄν* cum crasi copulantur
Soph. Oed. Col. 1366 *ἡ τὰν οὐκ ἄν ἦν*.

7.

De disjunctione Attica.

1. His expositis ad disjunctionem Atticorum transire possumus. Ejus generis, quae apud Homerum ab *ἦ μήν* ... *ἦ δὲ* orsa in *ἦ μὲν* ... *ἦ δὲ* abiit et *ἦ δὲ* etiam suppresso *ἦ μὲν* solum reliquit, nullum apud Atticos vestigium remansit, nisi *ἦ δὲ* in jungendis duobus ejusdem sententiae praedicatis aut verbis, sive sola ponatur, sive καὶ et τε praecedentes habeat. Aeschyl. Ag. 42 *Μενέλαος ἀνάξ ἦδ' Ἀγαμέμνων*. Choeph. 1021. *ἄδειν ἔτοιμος ἦδ' ὑπορχεῖσθαι*. Pers. 21. *Ἀμίστρης ἦδ' Ἀρταφρόνης καὶ Μεγαβάτης ἦδ' Ἀσπασπης*. S. c. Th. 844. *Ἀντιγόνη τ' ἦδ' Ἰσμήνη* in magna lectionis varietate. Scr. *Ἀντιγόνη γ' ἦδ' Ἰσμήνη*. Praecedit enim *ἀλλὰ γὰρ ἤκουσ' αἶδ'*. At enim haec huc veniunt, *Antigone scilicet et Ismene*. Apud Sophoclem duobus in fragmentis *ἦδ'* apparet Lemn. I. 1. *Ἀδμητος ἦδ' ὁ Δωτιεύς Λαπίθης Κορωνός*. Scyth. III. *σὴραγγας ἦδ' ἐπαχτίας αὐλῶνας*. Apud Eurip. aliquoties reperitur. Hec. 320 (323) *γραῖαι γυναῖκες ἦδὲ πρεσβῦται σέθεν*. cf. Herc. fur. 30.

2. Integris sententiis nectendis, quantum equidem scio, non adhibetur. Nam quod Aeschyl. Eum. 392 occurrit: *λέγειν τ' ἄμορφον ὄντα τοὺς πέλας κακῶς πρόσω δικάων, ἦδ' ἀποστατεῖ θέμις*, id inconcinnum et scribi debet *ἦ δ' ἀποστατεῖ θέμις*. Magis etiam affectus locus Pers. 843 *πρῶτα μὲν εὐδοκίμου ζῆταϊς ἀπεφαινόμεθ' ἦ δὲ νομίσματα πύργινα πάντ' ἐπεύθυνον*, quae multis modis critici tentarunt. G. Herm. *πρῶτα μὲν εὐδοκίμους ζῆταϊς ἀπεφαινόμεθ', οἱ δὲ νομίσματα πύργινα πάντ' ἐπεύθυνον*, sed disjunctio et in se ipsa incommoda est et alienum ab hoc loco sensum praebet, dum ad Persas transfert, quae de Dario erant

dicenda. Scribendum est *εὐδοκίμου στρατιᾶς ἀποφαινόμεν'*, ἡδὲ *νομίσματα πύργινα πάντ' ἐπεύθυνεν* sc. ὁ βασιλεύς. Nimirum *εὐδοκίμου στρατιᾶς ἀποφαινόμενα* sunt res ab exercitu cum gloria gestae, *πύργινα νομίσματα* instituta civilia. Dicit igitur Chorus et exercitum et civitatem seu bellum atque pacem eadem sapientia a Dario fuisse administrata. Est enim hic sensus verbi *ἀπευθύνειν*. Plut. d. adul. et am. §. 7 *εἰ χαίρει τε τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ καὶ τὰντα ἐπαινεῖ καὶ πρὸς ἐν ἀπευθύνει καὶ καθίστησι παράδειγμα τὸν ἑαυτοῦ βίον*. Hinc navem in aestu maris jactatam apud Lucianum Merc. Cond. §. 1 narrat naufragus: *θεὸν . . . πρὸς τινα ἡϊόνα μαλακὴν ἀπευθύοντα*. Quin ipse rex praeclarus in chronicis, quorum partes lapidibus insculptas in montibus Busidanis vetustas tradidit, non bella tantum, quae feliciter administraverit, commemorat, sed prisca quoque patrum instituta ritusque gentis sacros, i. e. *πύργινα* vel *ἀστικά νομίσματα* a se vindicata gloriatur.

Ceterum ex iis, quae de usu particulae *ἡδὲ* apud Atticos poetas diximus, patet, quid statuendum sit de sententia Valckenarii, qui ad Eur. Phoen. 1683 particulae usum a Tragicis removerat, defensa a Marklando ad Eur. Iph. Aul. 812. Non enim is prorsus damnandus erat, ut factum a Porsono ad Eur. Hec. 327, sed suis finibus circumscribendus.

3. Disjunctionis ratio, qua *ἢ* in *ἢ* abiit, servata apud Atticos, sed apud hos quoque ultra terminos justos a Grammaticis extensa est. Peccatum autem imprimis est eo, quod veterum Grammaticorum doctrinam secuti nostrates omnia quae disjunctionem aut admittunt aut requirunt, ad duplicem formam *διαζεύξεως* et *ὑποδιαζεύξεως* vocarunt, neque viderunt, alias esse species, quae *διαζεύξει* vel *ὑποδιαζεύξει* mixtam habent asseverationem aut praecedentem aut sequentem. Potest enim sententiarum sese excipientium indoles ita esse comparata, ut posita asseveratione vel interrogatione dubitatio suboriat, quae disjunctivam

sententiam per ἢ inferat aut absoluta disjunctione asseverationem sub-
jiciendam postulet. Aeschyl. Prom. 115 τίς ... ἔχετο τερμόνιον ἐπὶ
πάγον πόνων ἐμῶν θεωρός, ἢ τί δὴ θέλων; Non enim πόνων ἐμῶν
θεωρός disiunctionis pars est sed praecedentem sententiam absolvit, quo
facto dubitatio subit Promethei animum, num alio quodam consilio, quam
spectandi causa aliquis eum adeat. Hinc interrogationis signum etiam
post θεωρός ponendum. Choeph. 1070 τρίτος ἦλθε ποθεν σωτήρ ἢ
μόρον εἶπω; ubi εἶπω istud aperte monstrat, dubitationem animum loquentis
nonnisi finita priore sententia subiisse. Similia apud Soph. Trach. 390
Δηϊ. ἀλλ' εἰμι ... Χορ. ἡμεῖς δὲ προσμένωμεν; ἢ τί χρὴ ποιεῖν; Δηϊ.
μένε. Nam in δὲ προσμένωμεν non simplex est interrogatio sed pen-
dens a voluntate reginae: *jubes autem ut maneamus?* Loquitur enim
ex voluntate reginae supposita, quasi illa pergere voluisset, ὑμεῖς δὲ
προσμένετε. Hoc pronuntiato subit cogitatio animum Chori, num aliud
fortasse regina jubeat: ἢ τί χρὴ ποιεῖν. Eodem modo se habet Soph.
Ant. 630 ἄρα μή ... πατρὶ λυσσαίνων πάρει; ἢ σοι μὲν ἡμεῖς ... παντα-
χοῦ φίλοι; ubi prior interrogatio et ipsa extra disjunctionem posita est,
quam sequentia demum inferunt. Haec igitur aperte transitum orationis
in disjunctivam habent. Simili ratione fieri potest, ut absoluta disjun-
ctione nova per ἢ inferatur interrogatio. Aeschyl. S. c. Th. 202 ἤκου-
σας ἢ οὐκ ἤκουσας; ἢ σαφῆ λέγω; ubi male ἢ scriptum est. Postrema
enim non nisi finita disjunctione subjiciuntur.

Valeat hoc idem, si post interrogationem plura sententiae membra
per ἢ distincta inferuntur. Nulla enim causa, quare ἢ primo loco po-
situm vim interrogativam ἢ non habeat. Eur. Hec. 447 ποῖ με τὰν με-
λέαν πορεύσεις ... ἢ (scr. ἢ) Δωρίδος ὄρμον αἶας, ἢ Φθιάδος ... ἢ νάσων
κ. τ. λ., ubi concinnior dictio, si singula, quae sequuntur, membra dis-
junctiva interrogativae ἢ subjiciantur. Idem valebit praecedente πότερα.
Eur. Hec. 1202 πότερα κηδεύσων τινά; ἢ ξυγγενῆς ὧν ἢ τιν' αἰτίαν

ἔχων, ubi priora una interrogatione comprehendenda scribas ἢ ἐνυγ-
νῆς ὦν, ἢ τίν' αἰτίαν ἔχων; scilicet ἄλλην.

7. Hinc pendet ratio tractandi eos locos, qui particulae disjunctivae priori affirmativam τοὶ subjiciunt, unde ἦτοι ortum est. Cum tamen asseveratio ita comparata sit, ut ad utrumque, quod sequitur, disjunctionis membrum pertineat, id non alio poterit modo indicari, nisi si ἦ τοι scribatur, ita ut ἦ τοι disjunctioni praecedat haecque non duplex sed simplex tantum ἦ ostendat. Nam duplex ἦ in asseveratione non nisi post ἦ μὴν ὀρχωτικὸν illatum memini. Soph. Phil. 589 ὁ Τυδέως παῖς ἦ τ' Ὀδυσσεὺς βία διώμοτοι πλέουσιν ἦ μὴν ἦ λόγῳ πείσαντες ἦξειν ἦ πρὸς ἰσχύος κράτος, ubi διώμοτοι est pro διομόσαντες.

8. Post ἦτοι igitur, siquidem, ut par est, ἦ τοι scribatur, disjunctio subjecta alterum tantum ἦ retinebit. Soph. Ant. 1182 ὁρῶ ... δάμαρτα τὴν Κρέοντος· ἐκ δὲ δωμάτων ἦτοι κλύουσα παιδὸς ἦ τύχῃ πάρα. Eur. Or. 1488 αἶ δ' ἐκ θαλάμων ἐγένετο ἄφαντος, ὦ Ζεῦ καὶ γὰ καὶ φῶς καὶ νύξ, ἦ τοι φαρμάκοισιν, ἦ μάγων τέχναισι ἦ θεῶν κλοπαῖς. Med. 1286 δεῖ γάρ νιν ἦ τοι γῆς σφε κρυφθῆναι κάτω, ἦ πτανὸν ἄραι σῶμα. Negligentia tantum ἦτοι relictum Soph. El. 488 ἦξει ... Ἐρινύς ... ἦτοι μαντεῖαι βροτῶν οὐκ εἰσὶν ... εἰ μὴ τόδε φάσμα νυκτὸς εὖ κατασχῆσει, nam hic ἦτοι non ad praecedentia pertinet sed apodosin efficit ad εἰ μὴ. Similis conditio est, si in posteriori membro disjunctio ἦτοι inferri videtur. Inest enim asseveratio, quae cum plura ponantur verisimilia, disjunctionis speciem induit. Aeschyl. Agam. 464 εἰ δ' ἐτήτυμος τις οἶδεν, ἦ τοι θεῖόν ἐστι μὴ ψῦθος; quae a Godofr. Herm. sic exhibentur: εἰ δ' ἐτήτυμος, τις οἶδεν; εἴ τι θεῖόν ἐστι μὴ ψῦθος. Vertit: *verane quis scit? nisi divina aliqua fraus est.* Nec tamen opus ἦ expellere. Inferuntur enim ἦ μὴ τι prorsus ad Homeri rationem, quam supra tetigimus Od. ι, 403 ἦ μὴ τις σευ μῆλα βροτῶν ἀέκοντος ἐλαύνει; quamquam interpositis vocibus τι θεῖόν ἐστι.

9. Eadem res est, si post prius ἢ particula dubitativa ποῦ aut causalis γάρ, aut denique ὅα inferuntur, quo pacto ἦπου, ἦγαρ, ἦρα ubique in ἦ που, ἦ γάρ, ἦρα mutandae erunt. Ut enim asseveratio, ita etiam aut dubitationis aut causae consecutionisve ratio non ad unum tantum membrum disjunctionis sed ad utrumque pertinet, unde fit, ut hae particulae non posteriori sed priori tantum membro praemittantur. Sed de singulis videndum. Soph. Phil. 204 προῦφάνη κτύπος φωτὸς σύντροφος ὡς τεύρομένου του, ἦ που τῇδ' ἢ τῇδε τόπων. Scribendum ἦ που, quod ad utrumque τῇδ' ἢ τῇδε pertinet. Nec aliter se habet praecedente ἀλλά. Soph. Phil. 244 ἀλλ' ἦπον πικρίων... βοᾷ τηλωπὸν ἰωάν, ἦ ναὸς ἄξερον ἀνχίλων ὄρμων. Horum igitur omnium eadem ratio, quae in simplici aut dubitatione aut interrogatione, ut Eur. Med. 1298 τί δ' ἔστιν; ἦπου καμ' ἀποκτεῖναι θέλει. — ἦγαρ: Soph. El. 1312 ἦγαρ ἂν χαλῶς ἔσωσ' ἑμμαντήν ἢ καλῶς ἀπωλόμην, coll. Ai. 474 ἀλλ' ἢ καλῶς ἦν ἢ καλῶς τεθνήκεναι τὸν εὐγενῆ χοή. In his enim ἦγαρ et ἀλλ' ἢ scribendum ut in aperta asseveratione, quae disjunctionem inchoat. Nec aliter Eur. Hec. 145 κήρυσσε θεοὺς... ἦ γάρ σε λιταὶ διακωλύσουσ' ὄρφανὸν εἶναι παιδὸς μελέτας, ἦ δεῖ σ' ἐπιδεῖν τύμβου προπετιῇ κ. τ. λ. — ἦρα non aliud habet exemplum nisi Soph. Ai. 178 ἦ ὅα κλυτῶν ἐνάρων ψευσθεῖσα, de quo Ellendtius quoque in lex. Sophocl. t. I. 752 dubitat, nec quisquam amplius dubitabit, siquidem omnes particulas post disjunctivam illatas removendas seu potius ipsam disjunctivam in tali situ in affirmativam mutandam recte docuimus.

8.

De loco Aeschyli a quo haec disquisitio orta est.

Superest ut de loco Aeschyli moneamus, qui huic disputationi occasionem dedit. Ag. 1069 ἡμεν κλέος σου μιντικὸν πεπυσμένοι ἡμεν, προφήτας δ' οὕτως μαστεύομεν. Lectionis discrepantiae sunt ἦ μὴν M. cui ἦ μὲν suprascr. ab alia ut credunt manu. ἡμεν G. Fl. Ven. ἦ

μὲν Fa. cum gl. ἤ τοι ἐσμέν. Monuit Blomfieldius ἤ μὲν homericum quidem esse, sed non atticum. Inde orsa disputatio nostra docuit, ἤ μὲν ne apud Homerum quidem, qui et ipse ἤ μὴν habet ut Il. β, 291, ἤ μὴν καὶ Il. ι, 57 al., locum suum tueri posse, sed scrib. ἤ μῆν. Il. δ, 439 ἤ μὲν πολλά. ω, 416 ἤ μὲν τοι non exceptis Il. β, 798 ἤ μὲν δὴ μάλα. Il. ν, 430 ἤ μὲν δὴ πρὶν γε aliisque locis multis, et si μὲν rhythmō defendatur, particulam ex μὴν tenuatam eoque pro μῆν habendam esse, ut Od. θ, 383 ἤ μὲν ἀπείλησας βητάρομονας εἶναι ἀρίζους, ἤ δ' ἄρ' ἔτοιμα (scr. ἤ δὴ ἔτοιμα) τέτυκτο. Sola igitur lectio ἤ μὴν apud Aeschyl. genuina, et ἤ μὲν ex prisca orthographia **EMEN** remansit. Eam Porsonus priori versui reddidit, in altero autem ut otiosum ἤμεν (eramus) removeretur, scripsit ἤσμεν utrumque concinne et vere. Quodsi vero cum Schuetzio in utroque membro ἤσμεν ponas, tollitur hoc, quidquid est, elegantiae et ταυτολόγῳ oneratur dictio. Formas ἤσμεν, ἤστην, ἤστε et ἤσαν E. M. s. v. ἤσμεν explicuit, putans συγχοπῇ ortas ex ἤδαιμεν, ἤδαισαν, ἤδαισαν, sed absque hoc auxilio e radice **EIA**, quam εἶδομαι praestat, procedunt. Forma ἤσμεν usus est Eur. Hec. 1088 εἰ δὲ μὴ Φρυγῶν πύργους πεσόντας ἤσμεν Ἑλλήνων δορί, φόβον πάρεσχ' ἂν οὐ μέσως ὁδε κτύπος.

At vero quaeri potest, quo spectet haec declaratio, cum nondum perspexerit chorus, futura a virgine praedictum iri, ad quae μαντικὸν κλέος pertinet. Schol. R. V. προφήτας οὐτινας, τοὺς λέγοντας (Rob. τοὺς λέξαντας) ἡμῖν περὶ σοῦ· αὐτοὶ γὰρ αὐτόπται ἐγενόμεθα. Stanl.: „Immo de caede futura.“ — Blomf.: „Equidem scholiastam sequor.“ Sed is aperte corruptus est et ni fallor, pro vocibus περὶ σοῦ legendum περὶ φόβου τούτου. Credit igitur scholiasta a choro dici, non opus esse prophetis, qui quidem de illa caede canant, cujus ipse testis fuerit; cum enim chorus ad summam senectutem pervenisset, potuit sane ipse dapibus Thyesteis interesse. Sed de his non cogitandum. Praevidet

chorus virginem vaticinam ab recolenda pristinorum malorum memoria ad futurorum praesagia prorupturam esse. Haec igitur audire non vult, memor eorum, quae ipse cecinerat v. 343 seq. τὸ δὲ προκλύειν... προχαιρέτω· ἴσον δὲ τῷ προστένειν. Sensus igitur: „Artis fatidicae, cujus specimina exhibes in te vigentis gloriam jam dudum novimus, sed nullos prophetas desideramus.“ Male Schützius post rem bene gestam subjungit, verti etiam posse: „Jam novimus te vatem esse, ipsa re experti.“ Nam e paucis, quae hucusque dixit, satis ambiguus, illa persuasio in animo chori nondum oriri potuit.

IV.

De ratione, quae inter voces λίνον, λινόν, λῆνος, λίνος, αἴλινος, οἰτόλινος intercedit.

1. Satis confusa sunt, quae de nominibus supra positis apud veteres relata et a recentioribus disputata sunt, e quibus post Fabricium Bibl. Gr. T. I. c. XIV. §. VII. et Harlesium in notis ad hunc locum, Heynium ad Il. σ, 570, Tom. VII. p. 550 seq. et auctores ab Henr. Schäfero in nuperr. ed. Thesauri Stephaniani commemoratos hic indicasse sufficiat.

Nos ad ea retractanda commoti sumus loco Aeschyli Agam. v. 120—137, ubi chorus posteaquam auguria laetam simul et lugubrem sortem portendentia rhythmis masculis cecinerat, strophae atque antistrophae hunc versum succinit:

αἴλινον, αἴλινον εἶπέ· τὸ δ' εὖ νικάτω.

Ad haec Schol. Med. Guelph. Rob. Vict. ἐπειδὴ ὁ αἴλινος καὶ ἐπὶ Θρηνοῦ λέγεται, φησὶν, ὅτι ἐν τάξει ὕμνου αὐτὸν λέγει.

Dum monet, de *luctu quoque αἶλινον* dici, ipsa particula καί indicat, non solam hanc vocabuli esse significationem, de qua postea videbimus. Interim conf. Schol. ad Eurip. Orest. v. 1395 τὸν Αἶνον τινὲς ἐτίθεσαν ἐπὶ τοῦ ὕμνου καὶ τοῦ θρήνου. Vult igitur schol. nostri loci apud Aeschylum non ad θρήνον referri, sed ἐν τάξει ὕμνων, i. e. in hymni ordine seu ad hymni rationem poni, in qua re aperte fallitur. Nam si ad hymnum spectaret, incongruum esset εἰπέ. Hymnus enim non dicitur, sed canitur, cumque opponatur τὸ δ' εὖ νικάτω, inde concludas αἶλινον sensu adverbiali dici et idem esse ac αἶ αἶ εἰπέ. Simili modo Soph. Ai. 627 de Aiakis matre, si filii mortem audiverit: αἶλινον αἶλινον οὐδ' (scr. οὐ δ'), οἰκτρὰς γόνυ ὄρνιθος ἀηδοῦς ἦσει δύσμορος, ubi explicandi istius αἶλινον causa additur ἀλλ' ὄξυτόνους μὲν ᾤδ'ας θρηγῆσει. Nec aliter pluralis adhibetur Callim. Hymn. in Apoll. 20 οὐδὲ θέτις Ἀχιλῆα μινύρεται αἶλινα μήτηρ. Barbaram vocis originem testatur Eurip., dum Orest. v. 1394 seqq. Phrygem dicentem inducit: Αἶλινον αἶλινον, ἀρχὰν βάρβαροι λέγουσιν αἶ αἶ Ἀσιαδὶ φωνᾷ, βασιλέων ὅταν αἶμα χυθῇ κατὰ γᾶν. Transtulit vocem ad naenias Tibulli Ovid. Amor. III. carm. IX. 23 Aelinon in silvis idem pater Aelinon altis Dicitur invita concinuisse lyra. De his plura deinceps dicenda erunt. Moschus III. 1 αἶλινά μοι στοναχεῖτε νᾶπαι.

Ceterum a composito ὁ αἶλινος ad ὁ Αἶνος et τὸ λῖνον deferimur, id est ad heroa Linum, cujus ab interitu cantilena ὁ Αἶνος derivabatur nec non ad τὸ λῖνον, linum, cujus fila ille lyrae aut intendisse pro chordis aut rejecisse dicebatur, cum intensa reperisset, ut eorum loco chordis ex animalium visceribus fabricatis uteretur. De his igitur primum agendum.

Ac de accentu quidem vocabuli τὸ λῖνον et inde derivatorum haec praecipit Schol. A ad Il. σ, 570 τὸ λῖνον κατὰ βαρεῖαν τάσιν προε-
νεχτέον, ὅτι (scr. ὅ, τι) ἂν σημαίνῃ εἴτε τὴν λιγὴν ἐσθῆτα, εἴτε καὶ

ἐπὶ τῆς χορδῆς τάσσοιτο (i. e. siue de chorda dictum adhibeatur) εἴτε καὶ αὐτὸ τὸ λεπτὸν νῆμα, εἴτε σημαίνοι εἶδος ὕμνου, ὥσπερ καὶ ἐνταῦθα, ὡς Παιὰν ἢ Διθύραμβος. Haec ex Aristarchi scholio fluxisse infra videbimus, et dici contra eos, qui extremam syllabam substantivi quoque nominis acuebant, quos Photius sequitur, qui λινὸν scribit, siue linum, siue chordam vel florem vox significat, item in proverbio λινὸν λινῷ συνάπτεις. — Λινόν: κοινῶς μὲν ἄνθος. Θεόφραστος δὲ νάρκισσον· Μύρσιλος δὲ Λεσβιακοῖς εἶδος ἄνθους. — Λινόν: (add. ἢ χορδή) Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός, ἐπειδὴ οἱ παλαιοὶ λινοῖς ἀντὶ χορδῶν ἐχρῶντο· ἀλλὰ καὶ Ὅμηρος ἤδη χορδὰς ἐπισάμενος λινὸν καλεῖ, de quo postea. — Contra Etym. M. λινόν. Τὸ λίνος σημαίνει τὸ ἔριον· λινόν δὲ τὸ λινοῦν ἢ τὸ λεπτὸν ὕφασμα λινὸν ἔλεγον παρὰ τὸ λιν νῆσθαι. Derivatio futilis, sed probum videtur, quod λινόν non nisi adiectivae formae tribuit. Eodem referendum schol. corruptum Victorianum ad II. σ, 570 λινον, καὶ ἐπὶ τοῦ ἱματίου καὶ ἐπὶ τοῦ ἄσματος καὶ ἐπὶ πάντων βαρύτερος (scr. βαρυτόνως). Λινὸς igitur forma adiectiva idem est, quod λίνος, λινούς, quo recentiores utuntur. Tertiam quoque formam laudant adiectivi λιναιος, quae tamen neque analogiam habet neque auctoritatem. Nam versus Nonni Dionys. XLVIII, 433, in quo occurrit

Ἀρχένα λιναίῳ ὀφιώδεα τύψεν ἱμάσθλη

corruptus est. Dorvillius ad Charit. p. 768 optimo jure ὀφιώδεϊ scripsit quia Aurae pulcherrimae virgini collum viperinum tribui non potuit et concinne comparat v. 261 ejusdem libri

ἄμφι δὲ μίτρον
Παρθενικῆς ἐλέλιξεν ἐχιδνήεσσιν ἱμάσθλην

Alterum vitium in διναίῳ tentavit quidem, non tamen sustulit. Scrib.

Ἀρχένα ληνεύουσ' ὀφιώδεϊ τύψεν ἱμάσθλη.

Hesych. Ληνεύουσι· βακχεύουσι. Est igitur θειασμῷ concitata.

Quod in E. M. voci *λινόν* praemittitur *τὸ λῖνον σημαίνει τὸ ἔριον*, hoc ad quaestionem spectat, num *λινόν* *lanam* quoque significet. Hesych. *λίνω· ἔριω*. Idem *λιναία· ἔρια*. Pertinent huc loci, in quibus *λίνου* formae iota longum habere videbantur, ut Nicandri Alex. 450

Δήποτε δ' ἡ ῥοδόιο νέον θύος εὐτριχι λίνω

in quo subst. *λίνω* ob adjectivum non nisi ad lanam spectare potest. Eodem referenda gl. Etymol. Gudiani *τὸ λῖνος λινάριον*, quamquam ea lanae et lini notiones commisceat. Haec tamen speciosa potius quam vera. Nimirum Homerus ad lanam indicandam voce *ἔριον* et metaphorice *οἶος ἄωτος* utitur. Juxta haec *τὸ λῆνος, lana*, jam Aeschyli aevō firmatum, dum Eumen. v. 44 Orestem *λήνει μεγίστῳ σωφρόνως ἐστεμμένον* exhibet, i. e. vittis decoratum maximis e lana factis. Hinc grammaticorum glossae. Photius p. 221. 10. *λῆνος: τὸ ἔριον οἱ ἀρχαῖοι*. — Hesych. *λήνεα· τὰ ἔρια*. — *λήνει· ἔριω*, nec dubium quin eadem forma Nicandro reddenda sit pro *λίνω* et reponenda pro *τὸ λῖνος*, quod glossae E. M. supra allatae immixtum fuit. Diversum ab hoc *ὁ ληνός*, quod extat in Hymn. in Merc. v. 104 *καὶ ληνούς προπάροιθεν ἀριπρεπέος λειμῶνος* et Etymologicum M. a *λεάνω* falso deducit; pertinet ad eandem radicem, ex qua lagenae, lacus, *ληναῖα* et *ληναιῶν* prognata sunt.

Mediae inter *τὸ λινόν* et *τὸ λῆνος* vel *τὸ ἔριον* i. e. inter linum et lanam sitae sunt lanugines, quae in arundinibus, in granis vel nucibus aut medullis fruticum quorundam nascuntur eoque inter *λίνου* et *ἔριου* appellationes fluctuant i. c. in alterutrum transferuntur. Hinc arborum *lana* et granum Cnidium, quod teste Plinio H. N. XIII. c. XXI. Sect. 35 aliqui *linum* vocabant. De his, ni fallor, cogitat Sylburg. ad E. M. v. *λινόν* p. 1607 l. 37 not. 237 „*τὸ ἔριον* inquit i. e. *τὸ λινόν τὸ σημαῖνον τὸ ἔριον*. Intelligit autem *τὸ ἔριον* hic metaphorice eo modo quo arborum lana dicitur. Ita enim et lino (?) sui generis lana est.“

His ita expositis primum de usu vocis *λίνον* monendum. Non occurrit apud poetam, nisi substantivum τὸ λίνον, adjectivi τὸ λινόν vel λινούν nullum vestigium. Substantivum autem de planta vel calamo nusquam adhibuit, nisi hoc referre velis Il. ι, 661 (ζόρεσαν λέχος) πῶτέ τε δῆγός τε λινόιο τε λεπτὸν ἄωτον, cui ἐκ παραλλήλου est Od. α, 443 κεκαλυμμένος οἶος ἄωτον. In aliis locis omnibus indicat res e lino factas, ut filaretia, funes, vela, stroniata, vestimenta. Ad musices organa transferebant τὸ λίνον ex prisca opinione jam ab Hesiodo, ut videbimus, tradita, a quo pristino chordas e lino fabricatas eitharae fuisse intensas, donec *Linus*, Uraniae filius, νευρὰς animalium eis substituerit.

Hanc fabulam tractandi occasionem dedit locus Homeri in descriptione clypei Achillei, qui de vindemia agit, Il. σ, 569α
 τοῖσιν δ' ἐν μέσσοισι παῖς φορμιγγι λιγέῃ
 ἑμερόεν κιθάριζε· λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδεν
 λεπταλέῃ φωνῇ.

Magnus in his explicandis grammaticorum dissensus, inter quos medius errat et anceps haeret Heynius. Quaerebatur *λίνον* ad nomen substantivum τὸ λίνον, an ad ὁ λίνος referendum esset, dein καλὸν nomen ad λίνον vel λινόν pertineret, an adverbii loco pro καλῶς ἄειδε diceretur, porro δὲ λίνος si intelligendus, num de prisco heroe hujus nominis an de carmine cognominē diceretur, et si de carmine, num id ad θρήνους, quae est vulgata Lini significatio, spectaverit, an pro vindemiae indole et festivitate laetioris argumenti fuerit.

Eustathius p. 1164 B. 54 τὸ δὲ λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδεν, ἢ ἀντί ποῦ τὸν καλὸν ἐκείνον, ἢ ὡς λίνον ἄειδεν, ἢ καλὸν ἀντί καλῶς λίνον ἄειδεν. Schölk. V. c. 1. AB. ἦτοι τὸ λίνον ἦδεν, ἰδὲ ξῆμα ἀντί νευρὰς τῆς

κιθάρας, ἐπεὶ οἱ πρῶτοι τοῖς θεοῖς μετὰ ᾠδῆς ὑποκιθαρίζοντες οὐκ ἐξ ἐντέρων κατασκευάζοντο τὰς κιθάρας (scilicet τὰς χορδὰς τῆς κιθάρας), οὐχ ὅσιον οὐδὲ θεοῖς ἀρετὸν εἶναι ὑπολαμβάνοντες διὰ τὸ ἐκ νευρῶν πεποιθῆσθαι, ἀλλ' ἐκ λίνου πεποιημένου (scilicet πεποιημένα). ἢ καὶ λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδεν ἀντι τοῦ τῆν ἐπὶ Λίνῳ τῷ Ἀπόλλωνος παιδὶ ᾠδὴν ὄντι νηπιῶν καὶ ὑπὸ κυνῶν ποιμενικῶν διασπασθέντι πρώτην ῥαθεῖσαν. Quo pertineant haec mythologica infra videbimus. Ab hoc igitur ὁ Λίνος nomen viri statuitur, quod in carmen ab eo seu de eo factum translatum fuerit, eodem fere modo, quo *Harmodius* Aristoph. *Acharn.* 977 οὐδὲ παρ' ἐμοί ποτε τὸν Ἀρμόδιον ᾄσεται, ubi vid. Bergleri notam, coll. *Vesp.* 1227. al. Addit Schol. Vict. mansisse chordis nomen λίνου, ὡς καὶ λίθον τῆν ἄγκυραν καλοῦσιν ἕως νῦν. Similia Eustathius, subjecta ratione ἐπεὶ πάλαι λίθος εἰς ἄγκυραν ἐχρημάτιζεν. Prior explicatio, qua λίνον chorda esse statuitur, haud dubie falsa. Non enim „linum“ canit, sed poeta ad sonum chordarum et hoc quidem loco λεπταλέῃ φωνῇ utpote puer. Non dicit autem Scholiasta, ut Heynius refert, chordas ex intestinis animalium factas indignas deo iudicatas esse, sed non sanctum id a diis habitum, neque hoc ex suo ingenio addidit grammaticus, ut idem putat, sed ex prisca persuasione repetiit, quam Plutarchus apud Eusebium (*Praepar. Evang.* III. p. 290) et Pausanias (*VIII.* c. 17 p. 633) testantur, in rebus ad cultum pertinentibus diis puram et sanctam iudicatam fuisse materiam, quae ex vegeta et florente natura deduceretur, ut in imaginibus ipsorum effingendis ligna ex arboribus eis dicatis desumta. Patet autem hanc omnem explicandi rationem nullo certo argumento niti, sed σοχασμὸν esse ex usu lini antiquo derivatum, ut haberent quo ἀπορίαν in poetae verbis solverent.

Nec melius ii, qui ipsam Lini personam inferunt, siquidem vulgatam de eo famam sequuntur. Nam triste illud et θρηνηδικὸν quod ad eum pertinet, a vindemiae hilaritate juvenumque et virginum caterva abhorret, qui puerum canentem cum tripudiis sequuntur: μολπῇ τ' ἑὺγμῶ τε ποσὶ

σκέροντες ἔποντο. Nihil igitur superest, nisi ut *λινον* cantum quiddam intelligamus, sed occasione laetisque rebus congruum, nominativumque non τὸ *λινον* sed ὁ *λινος* statuamus, qui ab heroe ad hymnum fuerit translatus. Mira hic Zenodoti ratio Schol. A. παρὰ Ζηνοδότῳ *λινος* δ' ὑπὸ καλὸν αἶδε, quae et ipsa de cantu valet, sed adversam habet verbi significationem. Non enim canit lini hymnus, sed canitur aut resonat. Firma igitur vulgata explicatio τὸν *λινον* accus. casu exhibens. Pessime autem Schol. B. ἡ δὲ ὑπὸ περιττεύει, τάχα οὖν αἶδεν τοῖς τρυγῶσι λέγει τὸν νέον πρὸς τέρψιν καὶ ἐπὶ κουφισμῶν τῶν πόνων. Neque enim superfluum ὑπὸ neque vindemiatorum molestia, sed summa juventutis in hac opera hilaritas depingitur, quae puerum canentem sequitur. Non magis admittenda Heynii ratio, qui ὑπὸ ad *λινον* revocat. Aperte enim ad saltantes pertinet, quibus *succinil* puer, ut rhythmos servant, incessui saltantium velut moderator additus. Similia Hesiodus habet in Scut. Herc. 281 ἐνθεν δ' αὖθ' ἐτέρωθε νέοι κῶμαζον ὑπ' αὐλοῦ. Τοί γε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῶ καὶ αἰοιδῇ... ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἑκάστος πρόσθ' ἔκιοι et Callimachus Hymn. in Dian. 242 στησάμενοι χορὸν εὐρύν, ὑπήεισαν δὲ λιγεῖαι Λεπταλέον σύριγγες, ἵνα πλήσσωσιν ὁμαρτηῇ. Denique καλὸν adverbiali sensu ad αἶδεν pertinet, ut Hymn. in Merc. 499 de cithara nuper inventa ἡ δ' ὑπὸ καλὸν ἱμερόεν κονάβησε θεὸς δ' ὑπο καλὸν αἶδεν.

Quis vero *λινος*, quem puer cecinisse dicitur? Schol. A: Ἀρίσταρχος εἶδος ᾠδῆς τὸν *λινον* φησὶν, ὡς παιᾶνα, ἢ εἴ τι τοιοῦτον (scr. ἢ τι τοιοῦτον) ἀπὸ *λινου* τοῦ ἥρωος. Nec aliter Victorianum apographum Schol. Townlej. nisi quod vitiose τὸ *λινον* habet et εἴ post ἢ omittit. Voces autem τι τοιοῦτον corruptelam esse οὐ διθυράμβου ortam, monstrat Eustathii explicatio p. 1163, l. 56 *λινος* δὲ εἶδος ᾠδῆς κατὰ Ἀρίσταρχον, ἢ ὕμνον, ὡς καὶ ὁ παιᾶν καὶ ὁ διθυράμβος.

Patet autem, haec Aristarchi observatio quo pertineat. Nimirum perspexerat vir praeclarus, agi hoc loco de carmine, neque eo lugubri

vel *Θρήνω*, sed a naeniis diverso. Itaque statuit, linum non simplex esse carmen unius tantum argumenti, verum carminum genus, quod leges rhythmicas et musicas antiquitus traditas sequeretur. Patet hoc ex natura hymnorum, paeonum, dithyramborum, quos cum lino comparat, qui quidem omnes ad nomicam poesin, id est priscam et severis legibus adstrictam pertinent.

Jam vero si haec magni grammatici opinio fuit, quaestio subnasoitur, quomodo cum iis conciliari possint, quae antiquitas omnis de indole et argumento Lini et Aelini tradidit. Quamquam enim traditio illa res diversissimas misceat, in eo tamen sibi constat, ut linum carmen lugubre exhibeat et cum violenta Lini morte conjunctum, sive Apollinis sagittae, sive Herculis juvenis iracundia, seu canum rusticorum rabies eum peremerit. Tum mortem ejus sive Musas, sive ipsum patrem Apollinem αἶ *Μνε*, αἶ *Μνε* exclamando luxisse et inde factum esse, ut *Θρήνος* ille *Αἴλινος* et abjecta exclamatione *Αἴνος* diceretur. Facile patet haec quoque non solido fundamento, sed opinionum commentis eorum niti, quibus nulla religio esset ex herois nomine explicationem fingere, et ex hac in carmen de eo compositum transire. Neo sane Euripides poetam agit, sed quod verum est commemorat, dum in Orestis loco supra laudato Phrygem inducit, qui αἴλινον vocem barbaram praedicat et cum Graecorum αἶ αἶ componit.

De his autem ut rite judicari possit, primum videndi sunt poetarum versus, qui de Lino agunt, et antiquitate et auctoritate conspicui.

Principem locum Hesiodei obtinent, ex genealogiis heroicis, ni fallor, desumpti, quos Eustath. ad Il. p. 1163 l. 60 et Schol. ad Il. σ, 570 tam Veneta quam Victoriana afferunt. (Fragm. I. ap. Gaesf.)

Οὐρανὴ δ' ἄρ' ἔτιχτε Λίνον πολυήρατον υἱόν
ὃν δὴ ὅσοι βροτοὶ εἰσιν ἀοιδοὶ καὶ καθαρίζαι
πάντες μὲν Θρηνοῦσιν ἐν εἰλαπίναϊς τε χοροῖς τε.

Apograph. Victor. vitiose οὐρανίαι δ' ἔτιχτε... ὅν δ' ἤσοι βροτοὶ εἶσιν (cum rasura in fine) θίδαι καὶ... ἐν εἰλαπίνῃς τε χοροῖς τε, unde tamen sincera lectio ἐν εἰλαπίνῃς τε χοροῖς τε emergit. Locus aperte lacunosus, quia neque dicitur Linus quid praestiterit laude dignum, neo quare eum luxerint. Si conferas Clementem Alexandrinum p. 281 A ed. Sylburg. Ἡσίοδος γὰρ τὸν κιθαρῖζήν Λίνον παντοίας σοφίας δεδαηκότα εἰπὼν καὶ ναύτην οὐκ ὀκνεῖ λέγειν σοφὸν οὔτε τι ναυτιλῆς σεσοφισμένον γράγων, Hesiodo inde duos versus facili opera vindicabis post primum fragmenti ponendos,

παντοίης σοφίης δεδαηκότα καὶ κιθαρῖζήν,
οὔτε τι ναυτιλῆς σεσοφισμένον ὕξερόν ἄλλου.

Sequitur fragmentum, quod Eustathius Epigrammatis loco habet ad II. 1163, 56. Φιλόχορος δὲ ὑπ' Ἀπόλλωνος ἀναιρεθῆναι τὸν Λίνον φησὶ, διότι πρῶτος τὸν λίνον χορδῇ ἐχρήσατο εἰς μουσικῆς ὄργανον, (corrigen-
genda haec ex Victorianis, quae subjiciemus τὸ λίνον καταλύσας χορδαῖς... ἐχρήσατο εἰς μουσικῆς τὰ ὄργανα) εἰς ὃν καὶ ἐπιγράμμά ἐστιν τοιοῦτον· ὦ Λίνε πάντα θεοῖσι τετιμένε, σοὶ γὰρ ἰδωκαν Ἀθάναται πρῶτον μέλος ἀνθρώποισιν αἰδεῖν ἐν ποδὶ δεξιτέρῳ· Μοῦσαι δὲ σε θρήνεον αὐταὶ μυρόμεναι μολπῇσιν, ἐπεὶ λίπες ἡλίου αὐγὰς.

Accuratiora habet Victor. apogr. Schol. Townl. ἡ δὲ περὶ τὸν Λίνον ἱστορία καὶ παρὰ Φιλοχόρῳ ἐν τῇ ιθ' (nempe Ἀτθίδος) καὶ παρὰ Μελα-
νιππίδῃ (is ni fallor in Dithyrambis de eo egerat) ἢ τε καλουμένη Σφαῖρα ποιήμιά ἐστι εἰς τὸν Λίνον, ἀναφέρεται δὲ εἰς Ὀρφέα. Ὁ δὲ (ita enim Victor. continuat) Φιλόχορος ὑπ' Ἀπόλλωνος φησὶν αὐτὸν ἀναιρεθῆναι ὅτι τὸν λίνον καταλύσας πρῶτος χορδαῖς ἐχρήσατο εἰς τὰ ὄργανα. Φασὶ δ' αὐτὸν ἐν Θήβαις ταφῆναι καὶ τιμᾶσθαι ὑπὸ ποιητῶν ἐν θρηνώδεσιν ἀπαρχαῖς. ἐπιγραφὴ ἐστὶν ἐν Θήβαις· ὦ λίνε πᾶσι θεοῖσι... πρῶτος... ἡελίου αὐγὰς. Recte hic πᾶσι et ἡελίου, nam ἡλίου, i. e. forma recentior ad aetatem, aut si mavis ad

dictionem, quam hi. versus referunt, non quadrat. Scribitur igitur *ἡέλλου φῶς*. Idem carmen appellat *ἐπιγραφήν ἐν Θήβαις*, i. e. Thebis monumento publico, haud dubie *ἡρώω* Lini, inscriptum eoque vere *ἄλνον* vel *αἶλνον*.

In his quoque plura intercidisse tum verba docent *ἐν ποδὶ δεξιτέρῳ*, quibus frustra sensum inferre studuerunt interpretes, tum Schol. Ven. A. qui haec *ἐν συγχοπῇ* refert additis tamen novis quibusdam: *ἐθρηνεῖτο γὰρ οὗτος παρὰ τῶν Μουσῶν οὕτως: ὦ Ἄλνε, θεοῖς τετιμένε* (sic leg.). *σοὶ γὰρ πρῶτῳ μέλος ἔδωκαν Ἀθάνατοι ἄνθρώποισιν φωναῖς λιγυραῖς ἀεῖσαι. Φοῖβος δέ σε χότῳ ἀναιοεῖ, Μοῦσαι δέ σε θρηνέουσιν.* Postrema cum versiculos putaret Bergkius (Poett. Lyr. p. 878), totum fragmentum aperte heroicū ita discerpsit, ut can-tilenam popularem inde efficeret. Illud recte concluditur eadem a Phoebo in poeta commissam ad argumentum illius carminis pertinuisse. Hoc si factum est, dextri pedis mentionem ad rationem ejus mortis pertinuisse sequitur. Dixerat nempe poeta sagittam a deo emissam in dextro juvenis pede haesisse. Jam si in poetarum laciniis consarcinandis ludere datur, carmen istud, quod verum *Ἄλνον* seu *λινωδίαν* habeas, hoc fere modo refingi poterit:

ὦ Ἄλνε πᾶσι θεοῖσι τετιμένε. σοὶ γὰρ ἔδωκαν
 Ἀθάνατοι πρῶτῳ μέλος ἄνθρώποισιν ἀεῖσαι
 Καλόν· καὶ γὰρ ἄφωνον ἀποστέρξας κιθάρισμα
 Ἀντὶ ἄλνου φωνῇσι λύρην λιγυρῇ σ' ἐτάνυσσας,
 Ἀλλὰ κοτεσσάμενος μελέων ὕπερ Ἀργυρότοξος
 Κτεῖνε, βέλος χρυόεν προῖε· τό σ' ἔτειρε πεπηγὸς
 Ἐν ποδὶ δεξιτέρῳ. Μοῦσαι δέ σ' ἐθρήνεον αὐταὶ
 Μυρόμεναι μολπῇσιν ἐπεὶ ἄλνες ἡέλλου φῶς.

Tertium superest, idque re vera *ἐπίγραμμα*, nempe *ἐπιτάφιον*, quod et ipsum Thebis extitisse crediderim, servatum apud Scholiastam Town-

lejanum ad Pl. l. I. qui verbis postremis praecedentis carminis *ῥέλλον* haec subjungit: *ἀλλ' ὡς κρύπτω πόν θεὸν ἄνδρα Λίνον Μουσῶν θεράποντα τὸν πολυθρήνητον ἄλινον αἴλινον ἥδε πατρώα φοιβεύς* (sed ε in u mutatum ab eadem manu) *βέλεσσι γῇ κατέχει φθίμενον*. Videntur hic duo epitaphia conflata et prioris initium tantum superesse, cui versus idem fere, qui alteri, subjectus fuerit. Scribendum:

*κρύπτω τὸν σοφὸν ἄνδρα Λίνον Μουσῶν θεράποντα
Φοιβεύς βέλεσιν λυγρὰ καταφθίμενον.*

Tumulus est, qui loquens inducitur et *σοφὸν* Linum dixit, ut Hesiodus *σεσάφισμένον*.

Alterum integrum est:

*τὸν πολυθρήνητον Λίνον αἴ Λίνον ἥδε πατρώα
Φοιβεύς βέλεσιν γῇ κατέχει φθίμενον.*

Tertium suppeditat Diog. Laertius in Prooem. n. 3 praemissis verbis: *τὸν δὲ Λίνον τελευτῆσαι ἐν Εὐβοίᾳ, τοξευθέντα ὑπὸ Απόλλωνος καὶ αὐτῇ ἐπιγεγράφθαι. Ὡς (sor. ἥδε) Λίνον Θηβαῖον ἐδέξατο γαῖα θανόντα Μούσης Οὐρανίης υἱὸν ἐϋζέφανον*. Jam vero quaeri poterit, quid moverit Aristarchum, ut in tanto veterum poetarum consensu *Λίνον* significationem ultra *θρήνους* extenderet et diversi generis argumenta, quamquam similia et eodem rhythmici et musices νόμῳ tractata, in eo ut in Paeane, Hymno, Dithyrambo conclusa judicaret. Num statuere licet, ejus tempore extitisse nomicae hujus poeseos monumenta, quibus id probaretur? Non credo, hanc enim rem principalem haud dubie disertis verbis testatus fuisset, nec alius extitit, qui tale quid contenderet. Nam quae ab aliis ad istum Homeri locum in hac re afferuntur, ea merae sunt Aristarchi sententiae repetitiones et variationes. Nihil igitur veteres grammatici videntur ante oculos habuisse, quam Homeri versus, quibus sententiam de ancipiti Lini argumento super-

struerent, et levia quaedam, quae ex antiquioribus poetis addi poterant. Adhiberi in eam rem potuit fama de carmine in Linum facto, quod *Sphaeram* dicebant et ad Orpheum referebant. Eustath., l. l. lin. 56 φασι γὰρ οἱ παλαιοὶ ποιημάτων τι ἐπὶ τῷ Λίνῳ εἶναι, ὃ σφαῖρα μὲν καλεῖται, εἰς Ὀρφέα δὲ ἀναφέρεται. Schol. Ver. A ἡ δὲ καλουμένη σφαῖρα ποιημάτων ἐστὶν εἰς τὸν Λίνον, ἀναφέρεται δὲ εἰς Ὀρφέα, idque haud dubie ad astronomiam pertinuit, quippe quod in Lini nomen transferrebant, Uraniae ut quibusdam videbatur filii.

Non sane hujusmodi poetarum commenta aetatem Pisistratidarum superant, in qua plurima originem habuerunt, quae Orphei, Musaei, Lini, Bacidis nomen prae se ferebant, monstrant tamen, jam illo aevo carmen in Linum (ἐπὶ τῷ Λίνῳ, εἰς τὸν Λίνον) extitisse a Θρήνῳ Andole alienum.

Porro Epicharmi nomine utebantur, ut non in solo luctu Linum carmen versatum esse efficerent, veluti Athenaeum sequutus Eustathius l. l. p. 1164, l. 10: ἡ τε τοῦ Ἐπιχάρμου χοῆσις ἐθέλουσα τὸν αἰλικὸν ᾠδὴν ἱσορρογούντων εἶναι, οὐ τὸν Λίνον, τὸ κύριον, ἐπιχειροῦσα τῷ αἰλίνῳ βούλεται, ἀλλὰ τὸ Λίνον.

Agitur de opera ἱσορρογούντων, nimirum λινουρρογούντων, quia postrema verba monstrant linum esse, in quo vel nendo vel texendo occupatae mulieres cantilenam canant, at tamen non patet, quid illa nomine diceretur. Si λινωδία erat, sane id non ad τὸν Λίνον, sed ad τὸ λίνον quod manibus tractabant, pertinuisse credas, quamquam et apud Thebanos carmina in Linum facta λινωδίας dicta fuisse auctor est Schol. A ad l. l. Iliad. γὰρ ἡ αὐτὸν ἐν Θήβαις ταφῆναι καὶ τιμηθῆναι Θρηνώδεσιν ᾠδαῖς, αἷς λινωδίας ἐκάλεσαν. Ex his igitur nihil aliud sequitur, nisi ἐν ἱσορρογίᾳ carmen viguisse quod a lino nomen habuerit. Nam ipsum carmen linum, τὸ λίνον, dictum fuisse nemo contenderit; id enim non minus

absonum esset, quam si carmen in lanificio cantatum *lana λῆνος* dictum fuisset. Ceterum nota res, Graecas mulieres non tam in *lino* quam in *lana* tractanda fuisse occupatas et lini usum, ex Aegypto in Graeciam translatum, non nisi recentiori post Alexandrum aevo vulgo receptum fuisse, quamquam antiquioribus non prorsus fuerit incognitus. Hinc omnis illa de lino ἐν ἱσοουγία fama confusione utriusque vocis λίνος et λῆνος orta videtur, Sicalaeque Epicharmi non λινωδίας, sed ληνωδίας cecinere.

Denique ad Euripidem provocat Athenaeus XIV, p. 619 B fin. ἐν δὲ γάμοις ὑμέναιος, ἐν δὲ πένθεσιν ἰάλεμος. λίνος δὲ καὶ αἴλινος οὐ μόνον ἐν πένθεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπ' εὐτυχεῖ μολπῇ κατὰ τὸν Εὐριπίδην. Eadem alii. At vero eos omnes fefellit, quod αἴλινος hic non dicitur in fausta fortuna cani, sed succini cantui, qui ad faustam fortunam spectaret. Euripidis locus est Hercul. fur. v. 348 seqq.:

Αἴλινον μὲν ἐπ' εὐτυχεῖ
 μολπῇ Φοῖβος ἰακχεῖ,
 τὰν καλλίφθογγον κιθάραν
 ἐλαύνων πλήκτρῳ χρουσέῳ,
 ἐγὼ δὲ τὸν γὰρ ἐνέρω τ' ἐς ὄρφναν
 μολόντα, παῖδ' εἴτε Διὸς νιν εἴπω
 εἴτ' Ἀμφιτρούωνος Ἴνιν,
 ὑμῆσαι, σεφάνωμα μόχθων,
 δι' εὐλογίας θέλω.

Canuntur haec in maxima rerum desperatione. Megara enim hoc tantum a Lyco consequuta est, ut liberos Herculis a patre derelictos funebri cultu prius exornaret, quam cultro mactandi traderentur. Erat igitur summa necessitas αἴλινον αἴλινον inchoandi. Non tamen hoc facit chorus, sed Herculis, quem defunctum putat, labores cantu suo decorandos suscipit, hocque studium suum cum Apollinis ratione comparat, qui

αἴλινον ἐπ' εὐτυχεῖ μολπῇ succinat vel succinerit. Num hoc in universum de Phoebi *κιθαρωδίᾳ* dicatur, an ad *νόμον* quendam *κιθαρωδῶν* pertineat, equidem non dijudicaverim. Posterius magis probabile et idem fieri videmus in Aeschyleo de quo agimus carmine, quod *ῥοθιον*, ut puto, *νόμον* sequitur et laetis, quae praecedunt, lugubria *αἴλινον*, *αἴλινον ἐπ' εὐτυχεῖ μολπῇ* subjungit, quia illis triste aliquid immixtum est. Haec si admiseris, sensus loci ceteroquin absconditus aperitur. Dicit enim chorus, se luctuosis, quae antea cecinerat, jam gloriosa de Hercule subjecturum Phoebique sequuturum exemplum, qui lugubria faustis admiscuerit. Ex his igitur *σοχασμοῖς* Lini species, *ῥῶδης εἶδος* prodiret, quod a luctu propter interemptum Linum ad ejus gloriam faustamque reliquae vitae sortem vel perennem post obitum gloriam celebrandam evagaretur.

V.

De vinculo, quo *Αἰνος*, *Ἀδωνις*, *Μανέρως*, *Ῥοθιοις*, *Μέμνων*, *Υάκινθος* inter se nexi sunt.

Hoc ut ulterius persequamur et luccm obscurissimae materiae offundamus, redeundum erit ad cultum, qui inter Graecos Lino dicatus fuit ejusque cum Phoenicum et Aegyptiorum religionibus nexum, de quo jam ante quadraginta fere annos (1816) egi, cum epochas plasticae Graecorum artis definire studerem (die Epochen der bildenden Kunst bei den Griechen p. 8 ed. sec.).

Constans apud Graecos fama Linum cum Apolline et Musis conjungit eumque post immaturam mortem non *Θρήνοις* modo decoratum, sed etiam cultu heroico adornatum refert.

Locus hujus cultus praecipuus Thebis erat, ubi, ut vidimus, sepultus perhibebatur et cum Musarum sacris conjunctus in Helicone teste Pausan. IX, c. 29, p. 766. Illic *Εὐφήμες* imago, matris Musarum et Lini post eam: *τούτῳ κατὰ ἔτος πρὸ τῆς θυσίας τῶν Μουσῶν ἐναγίζουσι*, ut par erat Uraniae aut Calliopis filio et Musices inter homines auctori. Num vero et indigenae inter Graecas gentes? Diod. III. p. 140 §. 66 refert Linum *Κάδμου κομισαντος ἐκ Φοινίκης τὰ καλούμενα* (add. *φοινίκεια*) *γράμματα πρῶτον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μεταθεῖναι διάλεκτον κ. τ. λ.* Inde nexus conspicuus inter Linum atque Cadmeam Thebarum originem fidemque nanciscuntur, qui Lini, sive carminis sive herois, originem Phoenicibus tribuunt. Principem inter eos locum tenet Herodotus. Is enim II, 79 Linum in Phoenice, Cypro et alibi carminibus celebrari refert: *Λίνος, ὅσπερ ἐν τε Φοινίκη ἀοιδιμός ἐστι καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ ἄλλῃ, κατὰ μέντοι ἔθνεα οὖνομα ἔχει*, i. e. pro gentium diversitate nomen diversum habet; unde conjicias, cultum et ceremonias ad Linum pertinentes e Phoenice ut in Cyprum ita in Boeotiam et Euboeam, inde vero in alias Graeciae regiones venisse. Notandum praeterea Herodoto apud Aegyptios famam de juvene immatura morte peremto et de carminibus, quibus cum celebrabant, innotuisse, quibus ipsi persuaderetur, Lini memoriam e Phoenice in Aegyptum quoque fuisse propagatam, quamquam ne conjiciendo quidem erui possit, hoc quomodo factum fuerit aut fieri potuerit. Res ad convivia locupletiorum pertinebat, quibus finitis simulacrum mortui ex ligno factum circum ferebatur, additis a ministro verbis: *ἐς τοῦτον ὀρέων πινέ τε καὶ τέρπεν. ἔσθαι γὰρ ἀποθανῶν τοιοῦτος*. His subjungit: *ταῦτα μὲν παρὰ τὰ συμπόσια ποιεῦσι, πατρίοισι δὲ χρώμενοι νόμοισι ἄλλον οὐδένα ἐπικτέωνται. τοῖσιν ἄλλα τε ἐπάξιά ἐστι νόμιμα καὶ δὴ καὶ ἄεισμα ἐν ἔσθῃ Λίνος*, et quae supra ex eo attulimus. Addit deinde: *συμφέρεται δὲ αὐτὸς εἶναι τὸν οἱ Ἕλληνες Λίνον οὖνομάζοντες αἰδουσιν, ὥς τε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθωνμάζειν με τῶν περὶ Αἴγυπτον ἔόντων, ἐν δὲ δὴ καὶ τὸν Λίνον ὁκόθεν ἔλαβον. φάνονται δὲ αἰεὶ κοτε τοῦτον αἰδοντες. ἐστὶ δὲ Αἰγυπτισὶ ὁ Λίνος καλεῖ-*

μενος Μανέρως. ἔφασαν δέ μιν Αἰγυπτισὶ (scr. Αἰγύπτιοι) τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου παῖδα μοννογενέα γενέσθαι, ἀποθανόντα δ' αὐτὸν ἄνωρον θρήνοισιν ὑπ' Αἰγυπτίων τιμηθῆναι καὶ αἰοιδὴν τε ταύτην πρώτην καὶ μούνην σφίσι γενέσθαι (ni fallor in Linum vel de Lino).

Ex his apparet, ex cantu ipso, qui apud Graecos Linus, apud Aegyptios Maneros dicebatur, coniecisse Herodotum, eosdem esse Manerodem atque Linum. Haec autem sive similitudo sive congruentia, quae tam in argumento carminum, quam in μελωδίᾳ videtur extitisse, causam haud dubie praebuit, quare nullo alio rerum traditarum adminiculo innixus vir ceteroquin cautissimus talem sententiam enunciare auderet.

Primus autem Aegyptiorum rex omnium consensu *Menes* vel *Manes* erat, unde Jablonskius in Voc. Aegypt. v. *Μανέρως* jure concludit Manerota esse Man-chrot i. e. Manis sobolem vel filium. Haec igitur fama ex ultima Aegyptiorum antiquitate manaverat, nec abhorret ab ea, quae Hesychius v. *Μανέρως* refert: τοῦτόν φασιν Αἰγύπτιον (scr. Αἰγύπτιοι) ὁμολογῆσαι (scr. θεολογῆσαι Jablonsk.) πρῶτον παρὰ Μαγῶν (Μουσῶν idem) διδαχθέντα καὶ διὰ τοῦτο πᾶσιν ἀνὰ ζόμα γενέσθαι.

Ab ista vero traditione desciverunt Aegyptii Plutarchi aetate, qua omnis fere de priscis eorum deis fama in fabulas de Iside et Osiride coagulata videtur. Is enim de Is. et Os. p. 357 D (ed. Wyttenb. T. II, p. 465) Manerota filium regis Bybli facit, adpectu Isidis territum enecatunq̄ue, ἔχειν δὲ τιμὰς διὰ τὸν θεόν. ὃν γὰρ ᾄδουσιν Αἰγύπτιοι παρὰ τὰ συμπόσια Μανέρωτα, τοῦτον εἶναι. Itaque Plutarchus, quamquam in diversa omnia digressus in eo tamen Herodoto opitulatur, quod Manerota, quem Linum et Byblinum habet, et ipse Phoeniciae vindicet. Ceterum manserant veteris traditionis vestigia, siquidem addit: τὸν δὲ ᾄδόμενον Μανέρωτα πρῶτον εὐρεῖν τὴν μουσικὴν ἰσοροῦσιν.

Notatu dignum autem, quod ibidem de nomine docemur: *ἔνιοι δέ φα-
σιν, ὄνομα μὲν οὐδενὸς εἶναι, διάλεκτον (dictionem) δὲ πίνουσιν ἀν-
θρώποις καὶ θαλειάζουσιν πρέπουσαν. αἵσιμα τὰ τοιαῦτα παρείη.
Τούτῳ γὰρ τῷ Μανέρωτι φραζόμενον ἀναφωνεῖν ἐκάστοτε τοὺς Αἰγυπ-
τίους, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὸ δεικνύμενον αὐτοῖς εἶδωλον ἀνθρώπου
τεθνηκότος ἐν κιβωτίῳ περιφερόμενον οὐκ ἔστιν ἐπὶ ὁμνῆμα τοῦ περὶ
Ὁσίριδος πάθους, ἧ τινες ὑπολαμβάνουσιν, ἀλλ' οἰομένους παρακαλεῖν
αὐτοὺς χρησθαι τοῖς παροῦσι καὶ ἀπολαύειν, ὥς πάντας αὐτίκα μάλιστα
τοιούτους ἔσομένους, οὐ χάριν ἐπὶ κῶμον εἰσάγουσιν.* Posteriora cum
Herodoto conveniunt, priora satis corrupta sunt, et hoc fere, ni fallor,
modo refingenda: *αἵσιμα τὰδε σοι πάντα παρείη φραζομένην.
τοῦτο γὰρ τὸν Μανέρωτα ἀναφωνεῖν ἐκάστοτε τοῖς Αἰγυπτίοις,
ὥσπερ ...* Apertum enim est, distingui inter Manerota et imaginem
mortui, illumque cantum esse ejus, quod indicatur, argumenti, nec aliud
quid τὸν ἐν κιβωτίῳ περιφερόμενον significare.

Ipsa de Osiride atque Iside fabula, quam Plutarchus Maneroti ad-
miscuit, eodem fundamento nititur, et cum hoc si comparatur exculta
magis atque integra ad nos pervenit, utrique enim deo genitus inest,
immatura morte absumtus et *Θρήνοις* decoratus. Non igitur mirum quod
imago mortui in convivio circumferri solita et Manerotis et Osiridis ha-
beretur; nec diversa, quae de Memnone referuntur, Aurorae filio, quem
Aethiopem sciebat fuisse Pausanias (Phocic. c. 31 p. 875), Asiae uni-
versae victorem. Nam hic quoque in aetatis flore occidit, continuis
matris lacrimis et cultu heroico apud multas Asiae gentes decoratus.

Jam ut ad Phoenices redeamus, a quibus Lini cultus in Graeciam
est illatus, ante omnia animadvertendum est, apud illos Linum non fuisse
personae nomen, sed cantus speciem, quae opinio inde a Gerh. Vossio
(de arte Poet. c. 13, sect. 3) a plerisque recepta est, derivatum a subst.
lin (לִין) *ejulatus* vel *Θρήνος* et cantui, ad quem pertineret, congruum.

De cultu autem, cujus apud Phoenices Linus ille seu *Θρηῖνος* pars fuerit, dubius non haerebis, si *Adonim* et *Adonia* in memoriam revocaveris.

Non nostrum est fabulam de Adonide a Venere amato retractare et ad pristinam apud Phoenices religionem revocare, qua *Astaroth* i. e. Aphrodite lunam, *Adon* vel Adonis solem referebat. Omnia enim, quae huc pertinent, a viris praeclaris, quorum principem Fridericum Creuzerum judico, et ab hoc quidem Symbolices in T. II, p. 87 seqq. pertractata sunt. Nec rationem hujus fabulae persequi volo, qua Adonis Phoenicum, Osiris Aegyptiorum in imaginem occidentis et redeuntis Anni conversi fuerint. Fluxere inde narrationes de immatura Adonidis morte Venerisque de juvene dilectissimo luctus muliercularum *Ἀδωνιαζουσῶν* querelae, quarum unam αἶ αἶ Ἄδωνιν vociferantem commemorat Aristophanes *Lysistr.* v. 343, porro de ejusdem cum veris adventu in vitam reditu, et novi amoris inter ipsum atque Venerem consortio. Inde duplex Adoniorum ingenium, quorum prior dies luctui, alter vero laetitiae fuit dicatus, quod idem in Osiridis cultu locum habuisse scimus. Placuit ille de Adonide mythus Graecis quoque gentibus, Argivis, Atheniensibus, aliis, ad quas cum e Phoenice allatus esset, inde in Aegyptum harum religionum fontem rediit et Alexandriae sedem habuit praecipuam. Ad Linum ut revertamur, Pausanias l. l. memorat, Pamphum, qui Atheniensibus vetustissimos hymnos fecerit, ἀκμάζοντος ἐπὶ τῷ Αἰνῷ τοῦ πένθους cum *Οἰτόλινον* nominasse. Idem haud dubie *Οἰτόλινος* qui *Αἴλινος*, nec immerito putat *Anastasius Gennadius*, juvenis ornatissimus Atheniensis, nomini huic οἶτος Αἰνου i. e. *Θρηῖνος Αἰνου* vel ἐπὶ τῷ Αἰνῷ inesse. Pergit Pausanias: Σαπφῶ δὲ ἡ Λεσβία τοῦ Οἰτολίνου τὸ ὄνομα ἐξ ἐπῶν τῶν Πάμφω μαθοῦσα Ἄδωνιν ὁμοῦ καὶ Οἰτόλινον ᾤσε. Inde sequitur, summae poetriae persuasum fuisse de interno inter Adonim et Linum nexu, quem *Θρηῖνων* ille concentus αἶ αἶ Ἄδωνιν, αἶ αἶ Αἰνον vociferantium muliercularum non minus, quam interna fabulae convenientia aperit. Hoc si ita se habuit, apertum est, quid de diversa specie judicandum sit, quam

mythus inter Graecos induit. Non enim ubique integer ad exteras gentes perlatus est, sed pro earum indole immutatus et aliis fabulis temperatus. Ita fieri debuit, ut, cum Linus qui *Θρήνος* erat, in herois nomen transiret, in hunc ipsum fabula de Adonide aut integra aut ex parte transferretur et uterque, dei filius, in media aetate peremptus luctu perenni dignus haberetur. Qui vero Adonim ab apro, Linum a canibus agrestibus interfectum perhibent, idem dicunt, nec minus qui Lini mortem ad Apollinem vel ad Herculem referunt, quia uterque deus in priscis fabulis *χοραγὸς ἄστρον* habebatur, cujus efficacia annus perit et renascitur. Ex eodem fonte manasse crediderim fabulas de Hyacintho ab Apolline interempto et *Θρήνοισ* decorato, nec diversus sequioris aevi cultus Mithrae, qui immixtis Persarum fabulis anni decursus et proventus congrua symbolorum varietate illustrat. Propius ad vetustam fabulae famam accedebant, qui Adonidis nomen ejusque cum Venere commercium retinerent, unde factum, ut si Thebis Linus, Athenis et postremum Alexandriae Adonis celebraretur, illic pars tantummodo priscæ memoriae, hic autem integer mythus de Adonidis obitu et in vitam reditu appareret. Haec ut clarius intelligantur, juvabit de Adoniorum descriptione, quam Theocrito debemus (Idyll. XV) et de hortis Adonidis subjungere nonnulla, quae omnis illius religionis indolem et formam genuinam accuratius explicent. Manserat autem moris Aegyptii, in cultu Manerotis et Osiridis conspicui, apud Graecos haec quoque pars, quamquam mutata specie, ut Adoniorum priore die imago mortui, ipsum Adonin exhibens, inter planctus muliercularum circumferretur. Plutarch. vit. Alcib. c. 18: *Ἀδωνίων γὰρ εἰς τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας* (nempe expeditionis Siculae) *καθηκόντων, εἰδωλὰ πολλὰχοῦ νεκροῖς ἐκχομιζομένοις ὅμοια προὔκειντο ταῖς γυναῖξι καὶ ταφὰς ἐμιμοῦντο κοπτόμεναι καὶ Θρήνους ἤδον*. Talem imaginem Arsinoe quoque Aegypti regina exornandam curaverat, sed non mortui, verum in lectulo recubantis et somno tantum sopiti, a quo liberatus Veneris consortio redderetur v. 84:

αὐτὸς δ' ὡς θνητὸς ἐπ' ἀργυρέῳ κατὰκειται
 κλισίῳ, πρῶτον Ἰούλον ἀπὸ χροτάφων καταβάλλων,
 ὃ τριφύλατος Ἄδωνις, ὃ κῆν Ἀχέροντι φιλεῖται.

Igitur ex Oreo jam redux, ut Argiva canit v. 103

οἶόν τοι τὸν Ἄδωνιν ἀπ' ἀενάῳ Ἀχέροντος
 μηνὶ δυωδεκάτῳ μαλακαίποδες ἄγαγον ὦραι —

ad quae Schol. *τινὲς δι' ἑξαμήνου φασὶν ἀνέρχεσθαι τὸν Ἄδωνιν ἐκ τοῦ Ἄδου*. Haec igitur sunt manifesta documenta, ne istis quidem temporibus naturam mythi prorsus oblitteratam fuisse Adoninque nihil fuisse, nisi anni pereuntis et redeuntis vices, deorum personis et passionibus assimilatas. Hinc apertum, hortī Adonidis quid sibi velint, de quibus post multos viros doctos nuper etiam collega conjunctissimus Raoul-Rochette erudite et eleganter, ut solet, egit (Revue Archéologique VII année Par. 1851). Simples fuisse docet Schol. Theocr. l. l. ad v. 112: *Εἰώθασιν γὰρ ἐν τοῖς Ἀδωνίοις πυροὺς καὶ χοιθὰς σπείρειν ἐν τισὶ προαστείοις* (scr. ὀστρακείοις scil. ἀγγείοις) *καὶ τοὺς φυτευθέντας τότε* (fort. τῷ τρόπῳ τούτῳ) *κῆπους Ἀδωνίους προσαγορεύειν*. Hordeo et tritico addit Hesych. (v. Ἀδώνιδος κῆποι) *μάραθρον* (foeniculum, Fenchel) et *θριδάχα* (lactucam, Lattich). Haec cum nimis tenuia viderentur, augere studuerunt hortos aliis ornamentis, Frider. Creuzerus *anemonen* addendo, contradicente doctissimo Franco-gallo l. l. p. 14 n. 2. Ipse Raoul-Rochette *melones, mala* atque *pira* eis tribuit, inductus versu Praxillae quae cecinerat, Adonidi in deliciis fuisse diversa coeli lumina ἡδὲ καὶ ὠραίων *σιχύους καὶ μῆλα καὶ ὄγχνας*. Hanc opinionem firmare videtur quod Hesych. l. l. foeniculo et lactucae in huiusmodi hortis *οἷσις γενεῖς fruges* adjungit: *Ἐν τοῖς Ἀδωνίοις εἰδωλα ἐξάγουσιν καὶ κῆπους ἐπ' ὀστράκων καὶ παντοδαπὴν ὀπώραν, οἶον ἐκ μαράθρων καὶ θριδάκων παρασκευάζουσιν αὐτῷ τοῖς κῆπους*. Sed non procedit oratio et οἶον monstrat necti quae non cohaerent. Foeniculum tamen et lactucam his hortis Suidas quoque vindicat v. Ἀδώνιδος κῆποι. *ἐκ θριδάκων καὶ μαράθρων,*

ἔπερ κατέσπειραν ἐν ὀστροῦκοις et apud Hesychium ad ὄλον alia incipit glossa de his hortis. Nec quidquam praeter legumina haec et tritium atque hordeum videtur in Adonidis hortis solum fuisse. Sata celeriter proveniebant, celeriter evanescebant servataque est in his prisci aevi simplicitas religionibus congrua et ad earum sensum indicandum sufficiens. Frumenta enim et legumina sunt, quae ex anni proventus ad vitam humanam sustentandam prae ceteris conferunt eoque ejus efficaciae insignia (σύμβολα) haberi poterant. Hanc causam puto quare, incorrupto prisco more, hortis Adonidis efficiendis etiam tum inserviebant, cum ejus significationis memoria oblitterata esset. At vero praeter hortorum illorum simplicitatem et alia ad Adoniorum ornatum accedebant, quae Theocritus praeter hortos recenset. Hos ipsos simpliciter nominat v. 113: πὰρ δ' ἄπαλοι καῖποι, πεφυλαγμένοι ἐν ταλαρῖσσι ἀργυρέοις. Praecedunt fruges, quas πᾶσαν ὀπώραν Hesychius appellat: πὰρ μὲν οἱ ὦρια κεῖται, ὅσα δρυὸς ἄκρα φέρονται, ubi δρυὸς sensu latiore de omni arbore frugifera intelligendum, porro pretiosa unguenta: Συρίω δὲ μύρω χρύσει' ἀλάβαστρα i. e. alabastrides deauratae, unguentis plena, nec non v. 115: εἶδατά τ' i. e. φανητὰ ὅσα γυναῖκες ἐπὶ πλαθάνῳ πονέονται, floribus, farina melle atque oleo permixtis et in omnigenas animalium species efformatis, denique v. 119: χλωραὶ δὲ σκιάδες, μαλακῷ βροθίσσαι ἀνῆθ' ἀέδμανθ'· οἱ δὲ τε κῶροι ὑπερποτέωνται Ἑρωτες et quae praetera decora ex ebano, ebore et auro facta cum tapetibus pictis commemorantur. Hic igitur Adoniis, qualia regina paraverat, cultus praeter hortos accedebat neque dubium esse potest, quin eodem spectaret, quo horti, annique proventus ultra horum simplicitatem uberius et splendidius exhibitos ostenderet.

Ceterum Lini quoque cultum prisca aetate non luctui solum, sed etiam laetitiae materiam et occasionem dedisse, et cantus inde hilares natos esse tam ex mythi natura, quam ex Homeri loco concludi potest, qui Linum hymnum laetae festivitatis plenum vindemiae comitem

exhibet. Quodsi autem Lino Adonis subest, id est Anni fructibus abundantis imago, non mirum erit alteram illam ejus cultus partem hilarem et festivam cum vindemia jungi, Linumque in eis tanquam laetitiae datorem fuisse celebratum. Igitur vero congrua videtur Grammaticorum Alexandrinorum persuasio, Linum et lugubris et lacti fuisse argumenti, siquidem pro diversi ejus cultus indole modo herois interitum, modo ejus in vitam reditum et efficaciam persequi debebat. Nec mirum, quod *λίνου* i. e. *Θρήνου* nomen ad utramque speciem indicandam adhibebatur. Factum hoc idem in elegis (*ἐν τοῖς ἐλέγοις*). Non enim dubitari potest, quin ejus rhythmici species in prima inventae elegiae aetate luctui soli inservierint, mox vero iisdem numeris argumenta diversissima aptata fuerint, manente elegorum, *ἐλεγείας* et *ἐλεγείων* nomine, quo omnia ista genera, gnomica, politica, bellica, amatoria continebantur.

VI.

De loco Aeschyli, qui huic disputationi occasionem dedit.

His absolutis *κρίσιν* et *ἐπεξηγήσιν* loci subjungemus, qui disputationi de Lino materiam praebuit.

Agamemn. v. 104:

*Κυρίος εἰμι Θροεῖν ὄδιον κράτος αἴσιον ἀνδρῶν
ἐκτελέων. ἔτι γὰρ Θεόθεν καταπνέει
πειθὴ μολπάν,
ἀλλὰ νύ σύμφυτος αἰών,
ὅπως Ἀχαιῶν
δίθρονον κράτος, Ἑλλάδος ἥβας
σύμφρονα τά γα νύ,*

πέμπει σὺν δορὶ καὶ χειρὶ πρᾶκτορι
 θούριος ὄρις Τευχρίδ' ἐς αἶαν,
 οἰωνῶν βασιλεὺς βασιλεῦσι νεῶν ὁ κελαινὸς ὃ τ' ἐξόπιν ἀργᾶς,
 φανέντες ἵκταρ μελάθρων, χειρὸς ἐκ δοριπάλτου,
 παμπρέπτοις ἐν ἔδραισιν,
 βοσχόμενοι λαγύναν ἐρικύμονα φέρματα γένναν,
 βλαβέντα λοισθίων δρόμων·
 αἴλινον, αἴλινον εἶπέ, τὸ δ' εὖ νικάτω.

Hoc enim, quo posuimus, modo stropham scribendam et distinguendam judicamus, in plurimis, quae literis latioribus impressa sunt, a Godofredi Hermanni sententia diversi, qualem e postrema ejus editione expectata illa et praeclara cognovimus. Horum igitur in seqq. ratio reddetur.

Κύριός εἰμι θροεῖν etc. Incipit his altera carminis amplissimi pars, nec dubium, quin ea primum *ξάσιμον* contineatur, quod *παρόδῳ* poeta junxit, ut majus atque amplius fieret fundamentum, cui tantum opus superstrueret. Continentur eo, quae ad belli auguria et ad Iphigeniae mactationem pertinent. Invalet autem chori animus ad sacrorum undique effulgentium conspectum erectus et instantis eventus expectatione concitatus ad cantus animi motu atque vigore conspicuos exurgit. Schol. M. G. R. V. *Κύριός εἰμι θροεῖν*· δυνατός εἰμι εἰπεῖν τὸ συμβᾶν αὐτοῖς (G. αἰτοῖ) σημεῖον ἐξιούσιν. — ὁδίου· τὸ ἐν τῇ ὁδῷ ὄφθέν, quae a sensu poetae alienissima. *Κύριος*, sane qui *κύρος*, potestatem alicujus rei habet, et *κύριός εἰμι θροεῖν*: potis sum carmine celebrare, sed *ὁδίου κράτος ἀνδρῶν* robur virorum est, ad iter i. e. ad Trojanam expeditionem coactum, idque dicit *αἴσιον*, faventibus diis praeparatum atque profectum. Qui invitis diis in bellum iverant, velut septem heroes in Thebanum, hi monente Pindar. Nem. IX, 18: *ἄγαγον στρατὸν ἀνδρῶν αἰσιᾶν οὐ κατ' ὀνείχων ὁδόν*. Et erant aquilarum, quae sequuntur auguria, quoad expeditionis ac rerum eventum *αἴσια* vel *δεξιά*, ut v. 141 ait. Mirum autem, quod ad Aristoph. Ran. v. 1274 ed. J.

Bekk., quo loco haec Aeschylea Euripides *κωμῶδῃ*, Schol. notat: *ὅσιον· ἐν τοῖς πλείστοις αἴσιον· Ἀσκληπιάδης δὲ τὸ ὅσιον. Ἔστι δὲ ἐξ Ἀγαμέμνονος Αἰσχύλου.* Mirum dico, quod Asclepiades, doctissimorum *φιλολόγων* unus, lectionem dicatur amplexus, quae hexametrum rhythmum pessumdet. Hinc *αἴσιον* glossam esse et ad *ὅσιον* spectare crediderim, pro quo ille *ὀδιον* legerit, eoque cum Pauwio scribendum: *ἐν τοῖς πλείστοις ὀδιον. Ἀσκληπιάδης δὲ ὅσιον κ. τ. λ.* Est autem *ὀδιον* illud *κράτος ἀνδρῶν ἐκτελέων*. Constans librorum lectio *ἐκτελέων*, etiam Schol. Aristoph. l. l. (nisi quod R. adj. in duas voces *ἐκ τελέων* discerpsit. Immutavit Stanl. *ἐντελέων* scribendo, quem Heathius, Schützius, Blomfieldius alii sequuti sunt, *ἐντελεῖς ἐν τέλει ὄντες* intelligentes, viros principes qui rei publicae praesunt. Servat vulg. Wellauerus et viros *excellentes* vertit. Vulgatam qui defendere velit, hunc scribere debere divisim monet G. H.: „ut *κράτος ἐξ ἀνδρῶν τελέων* dicatur imperium, quo a supremis ducibus imperata est expeditio“. Ni fallor intellexit *ἀνδρας ἐκ τελέων*, ut *τέλη magistratus* sint, quo artificio nequaquam notionem loci dignitati congruam, sed simplicem magistratuum indicationem nanciscaris. Pergit: „sed multo praestabilius est *ἐντελέων*“ nulla addita causa. Vocabulum *ἐκτελέων* necessario ab *ἐκτελεῖν* pendet, quod usu constanti est *perficere*. Il. β, 286 *οὐδέ τοι ἐκτελέουσιν ἐπίσχεσιν, ἥνπερ ὑπέζαν*. Od. ν, 99 *ἦ ἔπος ἦέ τι ἔργον ὑπόζας ἐξετέλεσσε*. Adde Il. ε, 245 *μή οἱ ἀπειλὰς ἐκτελέσωσι*. Hinc *ἐκτελέων* erit *ἐκτετελεσμένος perfectus*. Hes. Ἔ. κ. Ἡ. 463 *εὖχεσθαι δὲ Διὶ χθονίῳ Δημήτερι θ' ἀγνῇ ἐκτελέα βροθῆιν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν*. Hucusque igitur *ἀνδρῶν ἐκτελέων* erit virorum *perfectorum* i. e. quorum et robur et virtus absoluta sunt. Sed hujusmodi verbalium adjectivorum significatio cum inter activum et passivum fluctuet, *ἐκτελεῖν* autem de efficiendo, quod promiseris, et de vindicta exigenda dicatur, *ἐκτελέων* h. l. fere erit quod *ἐκτελεστικός*, referendumque ad Atridas, *δίκης πράκτορας*, qui in seqq. nominantur.

v. 105 seqq. *ἔτι γάρ — αἰών*.

Parentesis, ut vulgo putant, constituenda multis virorum doctorum disputationibus agitata est. Lectio Medicea structuram monstrat: αἰὼν καταπνέει πειθῶ μολπᾶν, qua admissa αἰὼν ἀλλᾷ σύμφυτος dici debet. Reliqui libri in lectionibus πειθῶ, μολπᾶν, ἀλλᾶν, consentiunt, quibus admissis ξύμφυτος αἰὼν extra orationis nexum cadunt. Hinc nata conjecturarum seges largissima: ἀλλᾶν σύμφυτον αἶον Heathius — ἀλλᾶν σύμφυτον ἄδων Schützius (*cognatum robur* nempe Atridarum *canens*) „et hoc quidem sensum satis commodum praebet“ Blomf. — ἀλλᾷ σύμφυτος αἶον idem in textu ed. II. — ἀλλᾶν σύμφυτον αἶον Bothius. — πειθῶ μολπᾶν, ἀλλᾶν σύμφυτον αἰὼν Blomf. — πειθῶ, μολπᾶς ἀλλᾶν Bambergerus. — Πειθῶ μολπᾶν ἀλλᾷ ξύμφυτος αἰὼν Joh. Franzius, hac addita interpretatione: „Etiam nunc expeditio mihi fiduciam ad canendum praebet, quia tempus nondum praeteriit, quod velut necessarium ad faustum eventum describitur. (Noch gibt uns der Heereszug Vertrauen zum Gesang, da die Zeit noch nicht abgelaufen ist, welche als zum glücklichen Ausgang erforderlich geschildert wird.) Ad haec Hermannus in censura hujus editionis: Sensum Franzius in nota recte indicavit, quamvis μολπᾶν ei non conveniat“. Recte sane ille quatenus ἔτι ad praeterlapsos inde ab initio belli annos refert. Reliqua a consilio poetae et dictionis sensu longissime videntur abhorrere. Quis enim, ut alia taceam, sibi persuadeat, αἰὼνα de tempore belli Trojani dici, ita ut σύμφυτος ἀλλᾷ ille αἰὼν dicatur concretus seu conjunctus cum felici eventu pro ad felicem eventum necessarius? Sequutus tamen hoc G. H. Ex eo nimirum, quod destinatum bello tempus nondum sit exactum, manifestum esse ait, ad πειθῶ per appositionem adjectum fuisse, id quo niteretur ea fiducia, idque fieri si scribatur ἀλλᾷ σύμφυτος αἰὼν. — Addit: „Saepe ἀλλῇ pugnam et bellum significat, ut in S. c. Th. v. 855 (859). Bello autem σύμφυτος αἰὼν tempus est conjunctum cum eo, satis usitato genere dicendi“. Laborat haec ratio tum eo, quod non docetur, quare ad πειθῶ appositio necessaria sit; nam quo pertineat haec persuasio vel fiducia, id quidem in proxime sequentibus uberrime

docetur, tum eo, quod sensu admodum contorto et difficili tempus ad bellum necessarium dicitur αἰὼν σύμφυτος ἄλκῃ. Nam σύμφυτα sunt, quae natura cohaerent et concreta sunt, non quae casu aut oraculo quodam conveniunt et conjunguntur. Neque verum, de certo et definito tempore ad Trojam capiendam necessario ex auguriis, quae Aeschylus sequitur, quidquam innotuisse. Longum fore sciebant, quantum vero annorum futurum esset nesciebant et omnis ille Homericus decem annorum computus alienus ab Aeschylo, quamquam decimum jam annum expeditionis chorus canat. Haec cum ita se habeant, interpretatio ad priorem viam erit revocanda, licet admodum severe de ea judicet G. H., non minus inepta judicans quae recentiores quam quae Scholiastae protulerint. Scholiastae haecce: M. G. ad πειθῶ πείθει γάρ με ἡ παρὰ θεῶν πίστις μέλπειν καὶ λέγειν, ὅτι εὖ πρόξουσιν οἱ Ἀτρεΐδαι, ὅσον ἀπὸ τῶν σημείων. Eadem ad θεόθεν καταπνέει M. R. V. nec video quid in his culpandum. Hunc sequitur Stanleyus, qui vertit: „Adhuc enim divinitus spirat (potius mihi adspirat) fiducia cantum, viresque cognata aetas“, in parenthesi addens *subministrat*, quo opus non est. Is igitur vidit ἐκ παραλλήλου posita πειθῶ μοῦλπᾶν, αἰὼν ἄλκᾶν, et utrumque ad καταπνεῖν esse referendum. Eodem fere redit Vossius, dum interpretatur (Curae Crit. p. 15) „quamvis senex sim, adhuc tamen divinitus immissa cantum inspirat fiducia, adhuc aetas vires (ad canendum) subministrat“, falsus tamen in eo, quod senectutis notionem prioribus quoque intulit. *Ἔτι* enim et ad belli Trojani diuturnitatem, et ad chori aetatem aequo modo spectat. Diuturnum sane tempus effluxit, sed inconcussa oraculorum fide. Itaque *adhuc* persuasio ejus animum pervadit divinitus mota. Est idem senectute confectus eaque extrema atque debili, *adhuc* tamen eo usque validus, ut si persuasio illa divinitus immissa eum moveat, vires sibi ad canendum superesse sentiat. Fit hoc simili in causa sub finem tragoediae, quo summa indignatio propter Aegisthi facinus et magniloquentiam animum chori ita movet, ut se ad depugnandum cum eo accingat. Est igitur extrema quidem, sed generosa

senectus, quam in se exhibet. Haec et nexui interiori et naturae senili apprime conveniunt, nec minus linguae.

Ad *σύμφυτος αἰών* M. G. R. V. ὁ γὰρ σύμφυτός μοι αἰών, ὅ ἐστι τὸ γῆρας, διὰ τὴν εἰς Θεοὺς πειθῶ μολπὴν μοι καὶ ἀλκὴν καταπνεῖ· ὅ ἐστιν· εἰ καὶ γέρων εἰμί, ὁμῶς μέλψω τὰ γεγονότα· πέποιθα γὰρ ὅτι εἰς πέρας (R. ἐς πέρας) αὐτὰ ἄξουσιν οἱ Θεοί. G. H. judicat de Schol.: „Patet haec neque cum verbis poetae congruere, nec, si congruerent, aptam sententiam praebere“. Falsus sane Schol. in eo, quod miscet *μολπὴν* et *ἀλκὴν* quae juxta posita sunt, sed in reliquis verissime judicat, *σύμφυτος αἰών* ut par erat ad chori aetatem i. e. ad senectutem revocando. Ita Soph. quem ipse G. H. laudat, *ξυνεῖναι* de longo aevo, Oed. Col. v. 7 *στέργειν γὰρ αἱ πάθαι με χῶ χρόνος ξυνῶν μακρὸς διδάσκει καὶ τὸ γενναῖον τρίτον*. Non alio sensu infr. v. 147 Iphigeniae sacrificium appellat *ναικέων τέκτονα σύμφυτον*, scil. Agamemnoni immixta Clytaemnestrae notione. Pind. Isthm. III, 14 (22) *ἀνδρῶν δ' ἀρετὰν σύμφυτον οὐ κατελέγχει*, quae scilicet illorum genti virorum inerat. Denique non est quod moneamus, absente inter utramque sententiae partem particula orationis vim multum augeri. Bene igitur factum, quod E. I. Ahrens lectionem sanam et prisca fide testatam *ἔτι γὰρ Θεόθεν καταπνεῖται πειθῶ μολπὰν, ἀλκὰν σύμφυτος αἰών*, inconcussam in textu posuit et vertit: „Adhuc enim divinitus mihi inspirat fiducia cantum, vires ad canendum cognata aetas“.

Structuram scholiastes, ut vidimus, ita ordinat, ut *κύριός εἰμι Θεοεῖν ὅπως Ἀχαιῶν* conjungantur, quo facto, quae in medio sunt *ἔτι γὰρ* — *αἰών* a reliquis separari *παρενθετικῶς* debent, idque factum ab interpretibus cunctis. Nec tamen opus *παρενθέσει*. Sententiae enim justo ordine sese excipiunt, et ὅπως commode ad notionem canendi referri potest, quae in verbis *καταπνεῖται πειθῶ μολπὰν* inest.

In seqq. v. 109 ὅπως Ἀχαιῶν — v. 112 Τευκρίδ' ἐπ' αἶαν Schol. M. G. R. V. Ἑλλάδος ἦβαν τοὺς κρατοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν ἦβην καὶ τὴν ὁμόφρονα περὶ τὰ τακτικά. λέγει δὲ τοὺς Ἀτρείδας. Is igitur κράτος ἦβαν junxit et contra dictionis indolem τοὺς κρατοῦντας Ἑλληνικὴν ἦβην interpretatus est. Qui ἦβαν defendit, debet Ἀχαιῶν δίθρονον κράτος, Ἑλλάδος ἦβαν, ξύμφρονα ταγὰν juxta posita statuere, quod fieri non potest, quia Atridae non possunt dici Ἑλλάδος ἦβα. Loco auxilium tulit Aristophanes, apud quem Euripides aliis jocosè immixtis haec Aeschylea affert v. 1282 (1317): κύριός εἰμι θροεῖν ὄσιον (ὄς δῖον cod. Ravennas, quae corruptio verae lectionis ὄδιον vestigium habet) κράτος αἴσιον ἀνδρῶν — Ὅπως Ἀχαιῶν δίθρονον κράτος Ἑλλάδος ἦβαν — πέμπει. Ad quae Schol. Εὐριπίδης δὲ ὁμοίως τὰ Αἰσχύλου χορικά μέλη διεσπαρμένα λέγει ἐξ ἄλλων καὶ ἄλλων. Τοῦτο μέντοι ἐξ Ἀγαμέμνονος. Δίθρονον δὲ κράτος αὐτόν τε καὶ τὸν Μενέλαον. ἀκμὴν δὲ τὴν νεότητα· ἐστὶ δὲ ἀναπόδοτον. — G. H. „Scilicet ἦβαν erant ἀκμὴν interpretati, ex quo in nonnullis Aristophanis codicibus ad ἦβας adscriptum est ἀκμῆς, ἰσχύος“. Fluxa apud Aristoph. lectio ἦβα vulg. — ἦβαν cod. Mutin. contra Ravennas et Venetus ἦβας uterque. — Structura igitur erit: ὅπως θούριος ὄρνις πέμπει (sensu pendente) Τευκρίδ' ἐπ' αἶαν δίθρονον κράτος Ἀχαιῶν, ξύμφρονα ταγὰν Ἑλλάδος ἦβας. Nempe auspiciorum ductu (πομπῇ) cum suscepta crederetur expeditio, haec ipsa Atridas misisse dicuntur ad vindictam exigendam. — Ταγή, ut τάξις de acie in versu laconico ap. Aristoph. Lysistr. 105 ὁ δ' ἐμός γα, καὶ ἐκ τᾶς ταγᾶς ἔλσῃ πόκα — sicut τάσσειν ad imperium transfertur (Hesych. ταγαῖς, ἀρχαῖς, ἡγεμονίαις) et σύμφρονα ταγὰν consentiens vel concors imperium Ἑλλανίδος ἦβας.

Obstat tamen syllabae prioris mensura quam longam rhythmus dactylicus requirit, at brevem esse monstrat versus Aristophanis modo al-
latus, nec non reliquae voces, quae ex simplici radice ΤΑΓ proger-
minant τάξις, τάγμα, προσταγή, al. Contra ὁ ταγὸς longam habet

α, utpote ex forma perfecti secundi *τέταγα* nata „qui praepositus est“. Obstant quidem duo loci Homeri et Aristophanis, sed uterque corruptus. Il. ψ, 160 *παρὰ δ' οἱ ταγοὶ ἄμμι μενόντων*. Aristarchea haec est lectio, sed adversum habet poetae usum, cui ignotum est ὁ ταγὸς et in hoc ipso rhythmici pede ubique ἀγὸς adhibetur, ut Il. γ, 231 *ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἡγερέθονται*, coll. Il. μ, 61 al. Neque aliter lectus fuit versus ille extra scholam Aristarcheam. Sed lectio vulgata, quae ferebatur *παρὰ δ' οἳ τ' ἀγοὶ ἄμμι μενόντων* superfluum habet particulam, et si hanc sordem poetae abstergere velis relative intelligendo voces οἳ τ' ἀγοὶ „qui duces sunt“, inusitatam poetae circumlocutionem et verborum *θάσιν* inducis. Rediit tamen ad vulgatam Imm. Bekkerus. Locus aperte jam ante Alexandrina tempora vitiatum et, ni fallor, legendus *παρὰ δ' οὖν ἀγοὶ ἄμμι μενόντων*. Alter locus Aristoph. Equitt. 159 ὦ τῶν Ἀθηναίων ταγὲ τῶν εὐδαιμόνων parodiam habet tragicam et jam a Dawesio Miscell. crit. p. 245 est correctus, qui scripsit ὦ τῶν Ἀθηναίων ταγὲ κ.τ.λ. In reliquis omnibus salva prosodia, ut Prometh. 96 ὁ νέος ταγὸς μακάρων; Pers. 29 initio anapaesti *ταγοὶ Περσῶν*; Soph. Antig. 1044 ἄρ' οἴσθα ταγούς ὄντας ἄν λέγῃς λέγων. Hinc pendet *τάγευσαι* (— —) S. contr. Th. 58 *duces constitue*, contra *ταγοῦχος* (υ — υ) i. e. *ταγὴν ἔχων* Eum. 286 *Θρασὸς ταγοῦχος ὡς ἀνὴρ ἐπισκοπεῖ*. Laudat Godofr. Hermannus Blomfeldium, quod *ταγὸς* propter metrum scripserit, subjungit tamen haec: „Adjungenda est altera caussa, non illa levior, quod sententia *duces* nominari postulat. At non erat scribendum *ταγόν*, sed accentu tantum immutato *τάγαν*. Hac uti forma maluit poeta non solum quod magis poetica esset, sed etiam quod longa vocalis aptius responderet antistrophico *πύργων*“. De metro non est, quod denuo moneamus, cui quidem ὁ τάγης et ὁ ταγὸς aequae respondent, nec magni facienda, quam vir praeclarus alteram caussam appellat. Quis enim credat, Atridas, qui modo *δίθρονον κράτος* dicti sunt, non potuisse nominari *σύμφρονα ταγόν* pro *σύμφρονας ταγούς*? Sed mireris, quod nihil ad commendandam formam ὁ τάγης addatur. Equidem ejus nullum novi vestigium;

nisi in glossa corrupta Hesych. p. 1339 n. 15 Alberti: *Ταῖης. διοικη-
τῆς, προστάτης*, quam Joseph. Scaliger *τάγης* scribendo restituit. Ad
eandem formam spectant nomina *μισοταγῆς, δημοταγῆς, πρωτοταγῆς* si-
milia, quae ex recentioris aevi scriptoribus collecta sunt in H. Steph.
Thes. p. 1261 C ed. Lond.

Altera difficultas in v. 111 *ξὺν δορὶ δίκας πράκτορι*, quorum vi-
tium metricum ex Aristoph. l. l. tollere studuerunt scribendo *ξὺν δορὶ
καὶ χειρὶ πράκτορι*, resistente God. Herm. dum ait: „Scholiastes Aristo-
phanis τὸ δὲ *ξὺν δορὶ καὶ χειρὶ πράκτορι* ἐξ Ἀγαμέμνονος, ἐκ τῆς συ-
νεπείας τοῦ κύριός εἰμι θροεῖν. Aristophanes ista vel minus fida me-
moriam citavit vel pro suo arbitrio paullum mutavit. Aeschylum aliud scri-
psisse et libri arguunt et ostendit metrum versus antistrophici. Id fuit *ξὺν
δορὶ πράκτορι ποινᾶς*“. — Aristophanem neque negligeret citasse ne-
que pro arbitrio mutasse dictionem Aeschyli ex eo manifestum, quod
haec ipsa verba *ξὺν δορὶ καὶ χειρὶ πράκτορι* Schol. ἐξ Ἀγαμέμνονος
sumpta testatur. *Δίκας* haud dubie glossa est v. *πράκτορι* adscripta
neque melior fit dictio, si mutatione simul et transpositione adhibita *πρά-
κτορι ποινᾶς* inde efficias. *Πράσσεσθαι τί τινα* cum sit „exigere ali-
quid ab aliquo“, ut *μισθόν, δίκην*, facile efficitur *πράκτορα* i. e. *exactorem*
sine *μισθοῦ* vel *δίκης* additamento dici et posse et debere, et si tamen
talis vox praeter metrum accedat, glossatoribus eam esse tribuendam. Gl. M.
G. R. V. *δίκας πράκτορι τῇ δίκην εἰσπραξομένῳ*. — Sed ut ad subjectum
redeamus, *θούριος ὄρνις* impetuosa avis aquila est, *οἰωνῶν βασιλεὺς*
nostro, *ἀρχὸς οἰωνῶν* Pindaro dictus Pyth. I. init., et *οἰωνῶν βασιλεὺς*
opp. *βασιλεῦσι νεῶν*. Isque duplex ὁ *κελαινός*, ὃ τ' *ἐξόπιν ἀργίας*.
Schol. M. (apud quem ὃ τ' *ἐξόπιν*) G. R. V. ὃ τ' *ἐξόπιν ἀργίας*
ὃ *ἐξοπίσω λευκός*, ὃ *ἔστιν ὁ πύραργος* (G. *πήλαργος*) i. e. caudam al-
bam habens, et facile patet phrasi ὃ τ' *ἐξόπιν ἀργίας* velari illud, quod
in voce *πύραργος* minus dignum tragica dictione inest. Utrumque aqui-
larum genus distinguit Aristot. H. An. IX. c. 32. p. 274 l. 21 Imm.

Bekkeri ed. minoris, jam Stanlejo laudatus, dum diversa avis illius genera recenset: *Τῶν δὲ αἰετῶν ἐστὶ πλεονα γένη, ἐν μὲν ὃ καλούμενος πύγαργος . . . ἔνιοι δὲ καλοῦσι νεβροφόρον αὐτὸν . . . ἕτερος δὲ μέλας τὴν χοιρὰν, καὶ μέγεθος ἐλάχιστος, κράτιστος τούτων . . . καλεῖται δὲ μελανάετος καὶ λαγωφόνος.* Sed adj. *ἀργίας* incongruum, sive formae insolentiam, sive metrum respicias, cui frustra succurrit Wel-lauerus, synizesim utriusque postremae syllabae statuendo, qualem Aeschylea dictio non admittit. Scriptura formae legitima est *ἀργῆς*, unde *ἀργῆτος* et *ἀργάεις*. Hinc Pind. Pyth. IV, 5 *ἀργάεντι μαστῶ*, et Ol. X, 66 *ταῦρον ἀργάεντα*. Hinc Blomfieldius *ἀργᾶς* scripsit, sed scribendum *ἀργᾶς* i. e. *ἀργάεις*, quod cum *ΑΡΓΑΙΣ* esset, facile in *ΑΡΓΙΑΣ* abire potuit. — Jam numeri *μετάβασις* in seqq. dum ex sing. *θούριος ὄρις* in pluralem *φανέντες* transit, nec tamen mutare ausim cum Schützio aliisque in *οἰωνῶν βασιλεῖς*, quia pluralis per disjunctionem praecedentem ὃ *κελαινός κ. τ. λ.* praeparatur. Apparuerunt autem *ἱκταρ μέλαθρων* *χερὸς ἐκ δορυπάλτου παμπρέπτοις ἐν ἔδραισιν.* *ἱκταρ* recurrit Eum. 952 *ἱκταρ ἡμεροὶ Διός*, prope Jovem sedentes, et idem vocabulum ab Aeschylo in Edonis adhibitum fuisse, testis Erotianus h. v. p. 28 ed. H. Steph., qui veterum de etymo dubitationes testatur: *οἱ δὲ περὶ Ἰσχομάχον καὶ Κυδρίαν τὸν Μυλασέα ἔγραψαν ἱκμαρ αἴτιον δὲ τούτου ἢ τῆς λέξεως ἄγνοια.* — Derivat eam Timaeus Lex. Plat. p. 149 *παρὰ τοῦ ἀφικνεῖσθαι.* Ruhnkenius ad h. l. ab *ἱκω*, quod fieri non potest, siquidem in *vicinia* significat, et obstat etiam proverbialis dictio ap. Platon. Pol. IX, p. 503 C. *τὸ λεγόμενον οὐδ' ἱκταρ βάλλει*, de quo Thomas Mag. (p. 188, l. 3. seqq. ed. Ritschel.) *ἱκταρ ἀντὶ τοῦ ἐγγύς. Αἰσχύλος ἱκταρ μέλαθρων, ὥς ἔχει τὸ τῆς παροιμίας οὐδ' ἱκταρ βάλλει, ἐπὶ τῶν ἀποτυγχανόντων λεγόμενον ἐκ μεταφορᾶς τῶν τοξευτῶν τῶν οὐχ' οὕτως τοῦ σκοποῦ τυγχανόντων, ἀλλ' οὐδ' ἐγγὺς βαλόντων.* Patet igitur vocem ejusdem radicis esse, cujus est lat. *vicinus*, extinctae in reliquis graecis et in hoc solo adverbio conspicuae.

Χεὶρ δορυπάλτος manus, ex qua hasta mittitur, dextra est; contra laeva qua clypeus gestatur. Hinc dictiones παρ' ἀσπίδα, παρὰ δόρυ ἄγειν, παρὰ δόρυ καθίστασθαι, ad dextram consistere, similia. --- Schol. M. G. (χερὸς ἐκ δορυπάλτου) ἐκ δεξιᾶς ὅ ἐστιν εὐσυνβόλως. Eadem R. lemmatis loco partem Scholii ponens (ἐκ δεξιᾶς) ὅ ἐστιν εὐσυνβόλως. Victor omisit. — Παμπρέπτοις ἐν ἔδραισιν. M. G. R. V. παμπρέπτοις) τοῖς βασιλείοις, quam sequuti sunt interpp. istud πᾶμπρεπτον de ornatu columnarum colorumque regio intelligentes. Contra G. H.: „Errant qui Stanlejo duce has παμπρέπτους ἔδρας de palatio Agamemnonis intelligunt. Caeli fausta portendens regio est quam dicit chorus. Euripides Herc. fur. v. 596 ὄρνιν δ' ἰδὼν τιν' οὐκ ἐν αἰσίοις ἔδραις. Plura vide apud Spanhemium ad Call. lav. Pall. v. 124. Quod Aeschylus, similiter dixit Ennius apud Ciceronem de Div. I, 48: cedunt de caelo ter quattuor corpora sancta Avium, praepetibus sese pulcrisque locis dant“. Speciosa haec, imprimis versus Ennii, et quod ἔδραι i. e. loci augurales seu in auguriis idonei fausta ad auspicia pertinent. At vero praepetes pulchrique loci sunt ἐπιδέξιοι, in quos alacri volatu deferuntur idque noster verbis χερὸς ἐκ δορυπάλτου jam expressit. Nec potest ab aedibus regiiſ scena ista aquilina removeri, advolant a dextra manu i. e. εὐσυνβόλως et juxta quidem μέλαθρα. Quid igitur veri proprius quam eos ex volatu ibi consedisſe, ut comederent praedam. Adest nimirum Calchas et cum regibus quidem, quia eis vaticinatur. Inde concludas cogitari eum cum ducibus ante aedes Agamemnonis in ipso expeditionis apparatu sacra inchoasse, cum portentum istud fieret. Accedit, quod ira Dianae in domum regiam fundamento caret, quod poeta ejus vindictae substruere vult, si nexus inter dapes aquilarum deae invisas et regias Atridarum aedes removetur. Nec denique putem πᾶμπρεπτον de sola coeli regione dextra sive fausta portendente dici. Inest enim vocabulo, quod ad ornatum et splendorem externum spectat, qui, quando regiae aedes simul commemorantur, ad eas necessario pertinet. Locus ipse inter φανέντες et γένναν diversis modis corruptus. Apertam interpolationem

praebent lectiones satis diversae, ex quibus structura efficitur οἱ (R.) φανέντες . . . φέροντο (Fl. Fa. V.). Ejecto relativo οἱ et substantivo φέρμα in locum verbi φέροντο revocato, prodit lectio βοσκόμενοι λαγινὰν ἔρικύμονα φέρματι γένναν, fide M. G. B., tradita item edd. criticis. Nam Turnebiana quoque, ex qua G. H. ἔρικύμονα φέρματα affert, dativum φέρματι habet. Sed jam φέρματι otiose additum. Quo enim alio modo nisi φέρματι i. e. *gestamine*, seu eo, quod in ventre gerit, gravida esse potest leporina illa soboles? Λαγινὸς leporinus, ut λιθινὸς a λίθος, deductum a simplici vocabuli forma λαγός, quam juxta pleniorē λαγώς, unde λαγωός, habebant Jones. Leporinam sobolem ipsum leporem appellat, monente jam Sch. M. (apud quem solum λαγινὰν) R. V. λαγινὰν γένναν, τὸν λαγών. Ἐρικύμων a κυέω, unde κύημα et contractione κύμα. Hesych. κύμα ὕδατος, ἐπιδρομή βία καὶ τὸ ἔτι ἐν τῇ κοιλίᾳ, καὶ τὸ γεννώμενον (add. ἀντὶ τοῦ) κύημα, et habet Aesch. Choeph. v. 126. Eum. 629 τροφὸς δὲ κύματος νεοσπύρου. Hinc (ἐρικυέμων) ἔρικύμων Gl. M. G. R. V. ἔρικύμονα· πολυχύμονα et est haec natura leporum. Oppian. Cyn. III, 521 ἔξοχα γὰρ τόδε φύλον . . . πουλυγόνον τελέθει. — Accedit praeceptis illa μετάβασις εἰς ἄλλο γένος. Schol. M. R. V. βλαβέντα· πρὸς τὸ σημαινόμενον τὸ βλαβέντα. Spectaret igitur ad λαγών, quem voci λαγινὰν γένναν subesse notat idem Schol. Admitti hoc posset, praegresso autem pleonastico illo dativo, confert haec abrupta ratio ad lectionem sollicitandam. Monet G. H.: „Elegans est Seidleri conjectura ἔρικυμάδα, hausta ex eo, quod Hesychius adnotavit κυμάδας, ἐγκύους. Sed non ausim rejicere ἔρικύμονα, quum facile propter sequens φέρματι corrumpi potuerit. Et Scholiastes πολυχύμονα adscripsit“. Quid vero dativo φέρματι fiat? Nempe φέρμα non solum passivam habet vim, *quod fertur*, gestamen, sed etiam *activam*, *quod* vel *qui* fert. Hinc G. Schwarzius, vir acuti ingenii et multae doctrinae, cum sodalis seminario nostro interesset, legendum proposuit βοσκόμενοι λαγινᾶν ἔρικύμονα φέρματα γεννᾶν, quod probarem, si de pluribus leporibus sermo esset. Hinc mutato tantum

dativo scribam λαγινὰν ἐρικύμονα φέρματα γένναν. Nata accusativi corruptela ex eo, quod non intelligerent λαγινὰν γένναν et ἐρικύματα φέρματα juxta poni. Jam vero λαγῶν ἀπὸ τοῦ νοουμένου non erit intelligendum. Nam φέρματα . . . βλαβέντα naturali ordine jungi vides nec quicquam quod offendant, remanet, nisi audax, sed lyrico conveniens praedicatorum διάζευξις. Amplexus φέρματα Palejus quoque, sed jure irrisus ab Hermanno, quod ad foetus retulerit φέρματα, quos utero mater gestaret. Hos enim ait ex Paleji mento cucurrisse, priusquam nascerentur. — Leporem autem gravidam βλαβέντα ait λοισθίων δρόμων, deceptam ultimo cursu. βλάπτεσθαι cum genitivo analogiam habet ad ἀμαρτάνειν τινός. Frustra nisa est cursu aquilarum impetum vitare. Nec credam, quae Hermanni sententia est in censura Paleji, φέρματι si recipiatur, λοισθίῳ δρόμῳ legi debere. Fundum habet dictio Homericum, quem jam Stanlejus monstravit. Od. α, 195: ἀλλὰ νῦν τὸν γε θεοὶ βλάπτουσι κελεύθου, collato Theogn. v. 111, νόου βεβλαμμένος ἑσθλοῦ, quod infra v. 1641 σώφρονος γνώμης ἀμαρτεῖν dicitur. Idem tamen minus bene vertit: *impedita*, quo minus ultimum cursum conficerent (scr. conficeret). Non enim cursum *conficere*, sed cursu *effugere* voluisse leporem cogites necesse est. G. H.: „Non dicit autem λοισθίων δρόμων de postremo ante partum cursu, sed ut significetur quum iam in eo esset ut effugeret lepus impetum aquilarum. Refertur enim augurium ad captam post diuturnum bellum Trojam, sperantibus Trojanis non simulato reditu vela dedisse Graecos“. Haec leporis aquilarum unguibus jam fere elapsae et Trojanorum abscessu Graecorum se jam deliberatos credentium aliena sunt a nexu sententiae. Non enim illa erat animalculae gravidae conditio, ut duarum aquilarum impetu agitata effugium haberet aut se habere credere posset, et omnis vis comparisonis in eo nititur ut foetus ejus in utero latentis dilaceratio ad urbis direptionem et incolarum in ea conditorum necem referatur. Quod vero diversam aquilae utriusque indolem spectat, Stanlejus jam intellexit, eam ad diversam utriusque Atridae ingenium referri, nigram (χαλαινὸν) eam

esse, quae *μελαναίετος* dicatur, laudatam ab Homero, dum Achillem ei comparat Il. φ, 252:

*Αἰετοῦ οἶματ' ἔχων μέλανος τοῦ θηρητῆρος,
Ὅσθ' ἅμα κάρτιστός τε καὶ ὤκιστος πετεηνῶν.*

In hac igitur a vate Agamemnonis imaginem agnoscere et interpretando monstrari potuisse manifestum est. Diversa ratio *πυγάρου*. Non equidem credam, quod Stanlejus refert, qui, nescio qua experientia doctus, *πύγαρον* „ad Venerem proclivem“ pronunciat, ut ejus imagine Menelaus designetur tanquam imbellis et uxorius. Contra Aristoteles l. l. de *πυγάρῳ*: *πέτεται δὲ καὶ εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὴν ὕλην διὰ τὸ θάρσος*. Nec Menelaus, quamquam fratre in bello minor, carpitur a poeta nostro, qui utrumque fratrem antea exhibuit aequali animo ad bella meantem v. 48, *μέγαν ἐκ θυμοῦ κλέζοντες Ἄρη*. Cum autem audaciae et vigoris palma inter aquilas *nigro* deferretur, isque venatorum acerrimus jam Homero esset praedicatus, sequitur, reliquas aquilarum species, quarum quinque Aristoteles recenset, huic vi et dignitate cecidisse, ut Agamemnoni cecidit Menelaus. Ceterum indolem debiliorem *πύγαρος* eo quoque prodit, quod non solis, ut nigra, animalibus vescatur iis, quae sanguinem calidum habent, sed pisces quoque captet et devoret. Nec omittendum, quod plumae versus eandem ei in aetatis progressu albescant. Jam igitur concinnitas augurii patet. Sunt duae aquilae, duo Atridae, *αἰετοὶ οἰωνῶν βασιλεῖς*, Atridae populorum reges, aquilarum altera robore et impetu potior, eadem Atridarum indoles. Porro imago gravidae leporis ad urbem Priami populosam, illius dilaceratio ad hujus excidium referri a vate et potuit et debuit. Denique *ἐριχύμονα φέρματα* dicta lepos largum sobolis numerum utero gestasse cum innuatur, inde Calchas simul concludit, Trojam *χρόνον*, post multum temporis, captum iri, usus eodem augurii artificio, quod apud Homerum adhibuisse dictus est Il. β, 318, ad ejus rationem a nostro omnis scena est disposita. Ibi enim cum exercitui in Aulide congregato

augurium simile fieret, annorum numerum Calchas expeditionis ex passeris pullorum numero definiebat, quos octo draco in exercitus conspectu comederat adjecta insuper matre. Hinc enim novem exercitui bellorum anni, et decimo Trojae direptio denuntiabatur, idque *τέρας* dixit v. 325 *ὄψιμον, ὄψιτέλεστον, ὅου κλέος οὔ ποτ' ὀλεῖται*, i. e. non irritum erit, sed eventu in omne aevum gloriosum, idque ipsum, quod Homerus *ὄψιμον* dicit et adjecto *ὄψιτέλεστον* accuratius explicat, in Aeschyleo v. 123 *χρόνον μὲν ἄγρει* continetur. Nempe in Homérico augurio passeris pullorum numerus vati ad expeditionis annorum numerum accurate definiendum viam aperiebat, in Aeschyleo autem numerus peremptorum pullorum indicari non potuit ideoque nec expeditionis anni definiri poterant. Hoc tantum constabat multos fuisse, eoque multos fore expeditionis annos. Haec igitur interna utriusque augurii concinnitas nobis permittit, ut totam Aeschyli scenam ad Homericam dispositam esse statuamus, quamvis, quae est lyricae atque epicae poeseos diversitas, illa plurima rei gestae momenta leviter tantummodo indicet. Hinc concludas, ut apud Homerum in Aulide, ita apud Aeschylum Argis, ibi ad aras deorum, hic ante aedes regis Jovisque *ἐρχέλου* aram duces fuisse congregatos, ut sacra diis pro felici expeditione offerrent, iisque ipsis locis auguria illa intervenisse. Ad rem fecit, quod notat G. H., in anaglypho opere, cujus delineationem Böttigerus (Amaltheae Vol. 1.) affert et p. 48 explicat, et aquilam exhiberi illam, quae lepores laceret et serpentem, quae passerum nido inhiet. Inerat tamen diri aliquid in hac innocui animalis ejusque gravidi dilaceratione miseranda, qua ipsarum aedium regalium splendor maculabatur. Hinc cum laetis simul tristia augurium portendere videbatur, quae Calchas non reticuerat, et quae etiam nunc chori animum movent. Itaque et stropham et antistropham et epodum versu terminat:

Ἄλινον, ἄλινον εἶπέ· τὸ δ' εὖ νικάτω.

v. 122—137:

*Κεδνὸς δὲ στρατομαντὶς, ἰδὼν δύο λήματα, δισσοῦς
Ἀτρεΐδας μάχίμους, ἐδάη λαγοδαίτας*

πομπὸς ἀρχάς,
 οὕτω δ' εἶπε τεράζων·
 χρόνῳ μὲν ἀγρεῖ
 Ἠριάμου πόλιν ἄδε κέλευθος,
 πάντα δὲ πύργων
 κτήνη πρόσθετα δημιοπληθέσι
 μοῖρ' ἀλαπάξει πρὸς τὸ βίαιον.
 οἶον μὴ τις ἄγα θεόθεν κνεφάσῃ προτυπὸν στόμιον μέγα Τροίας
 στρατωθέν. οἴκῳ γὰρ ἐπιφθονος Ἄρτεμις ἀγνή
 πτανοῖσιν κυσὶ πατρὸς,
 αὐτοτόχον πρὸ λόχου μογεράν πτάκα θυομένοισιν·
 στυγεῖ δὲ δεῖπνον αἰετῶν.
 αἶλινον, αἶλινον εἶπέ, τὸ δ' εὖ νικάτω.

Inest augurii explicatio, quam Calchas canit, οἰωνοπόλων ὃχ' ἄριστος,
 (Hom. II. α, 69) qui vates exercitum comitabatur, eoque στρατόμαντις
 dicitur h. l., item apud Hom. I. I. νήεσσ' ἡγήσατ' Ἀχαιῶν Ἴλιου εἴσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην. Is igitur vaticinio insignis (κεδνός) hoc primum
 Achaeis Trojam profecturis artis specimen edidit, aquilarum dapes ad
 Trojam ab Atridis capiendam referens: sed ἰδὼν δύο λήμασι δισσοὺς
 Ἀτρεΐδας μαχίμους, vitiosa dictio. Nimirum iidem Atridae non possunt
 eodem vocabulorum nexu δύο et δισσοὶ dici. J. Franzius δύο λήμασι
 δισσοὺς (duo animis duplices Atridas) praegnantem dictionem nominat,
 quae nobis quidem prorsus nulla est. Alteram vocem omisit Stanley.,
 vertens: dum vertit animis geminos Atridas. Nec multum proficias, si
 sequaris Canterum, qui ait „videtur scribendum δισσοῖς“, aut Lobeckium,
 qui ad Soph. Aj. 151 δύο λήμασι πιστοὺς proponit. Elegantem hanc
 conjecturam nominat G. H., ut est „in locis similibus Pers. 56 το-
 ξουλκῶ λήματι πιστοὺς, Simonidis Epigr. 38 εὐτόλμῳ ψυχᾶς λήματι
 πειθόμενοι, quod Thucydides II, 39 dixit πιστεύοντες τῷ ἅφ' ἑαυτῶν
 εὐψύχῳ“. Num vero apta huic nostro loco? Haud credo. Etenim

id in aquilarum dapibus ad Atridarum expeditionem referendis spectari non debebat, Atridas animo suo *confisos* fuisse, sed eodem tendisse utrumque, quippe qui *σύμφρονα ταγὰν* efficiebant, quamvis diversa indole. — Perspexit hoc ipse G. H. dum notat: „*Δισσοὺς* si verum est non *geminos*, ut verterant, sed *diversos* significare dixi ad Soph. El. v. 635. Videri autem potest Aeschylus diversitatem eam ducum intellexisse, qua Plato in Convivio p. 174 C. ex Homero Agamemnonem *διαφερόντως ἀγαθόν*, Menelaum autem *μαλθακὸν αἰχμητὴν* dicit“. Hinc Wellauerus in L. Aesch. *δισσοὺς* in hoc loco *diffidentes* vertit. Nimirum *δισσὸς duplex* non ipsum diversus vel dissidens significat, sed *λήμασι δισσοὶ* sunt *animis duplices* eoque ipso *diversae indolis*. Manet tamen incongrui aliquid et superflui in junctura vocum *δύο δισσοὺς* ad idem nomen relatarum. Pergit G. H. „non male conjiciat quis *δύο λήματα, δισσοὺς Ἀτρείδας*“, quod verum equidem puto. Eodem modo *ἐκ παραλλήλου* posita sunt praecedentia *δίθρονον κράτος, σύμφρονα ταγὰν* et *λαγινὰν ἔρικύμονα φέρματα γένναν*, apertumque *λήματα* in *λήμασι* eadem de causa corruptum fuisse, qua *φέρματα* in *φέρματι* abierat, quia nimirum librarii praedicata juxta posita non intelligerent. *Λῆμα* non quidem, ut G. H. vult, *de ipsa persona*, sed ita tamen dicitur ut *personae loco* ejus voluntatem et indolem expressam habeamus ut in locis ab Hermanno allatis Pind. Pyth. III, 42 *ἔσχε τοιαύταν μεγάλην ἀάταν καλλιπέπλου λῆμα Κορωνίδος*. Eur. Iph. Aul. v. 1422 *ὦ λῆμ' ἄριστον, οὐκ ἔχω πρὸς τοῦτ' ἔτι λέγειν, ἔπει σοι τάδε δοκεῖ* et al.

Additur: *ἐδάη λαγοδαίτας πομπούς τ' ἀρχάς*. Codd. *ἀρχὰς* et *ἀρχοὺς* praebent. Prius indoli dictionis magis congruum; *ἀρχαὶ* enim, *magistratus*, ad personas seu procures transfertur et *πομποὺς ἀρχὰς* dixit *ἀρχηγέτας πομπῆς*, nec tamen *πομπῆς ἀρχὰς* scribas. Nam *πομπὸς* adjectivo sensu dictum, ut infra v. 290 *ἤγειρεν ἄλλην ἐκδοχὴν πομποῦ πυρός*, i. e. *προπομποῦ*. Sed dubitationem movet copula *τε*, quae juxta ponit *λαγοδαίτας* et *πομποὺς ἀρχὰς*, ut dicatur Calchas

δαῖναι, perspexisse, et leporum epulatores et expeditionis ductores principes, cum tamen utramque notionem eadem sententia comprehendere debeat. Agitur enim de conclusione, quae ex Atridarum et aquilarum congrua indole a vate deducitur. Accedit, quod hoc modo *δαῖναι* cum accusativo personae struitur, *δαῖναι τινα*, quod num graece dicatur equidem dubito. Cum genitivo personae junxit Homer. Od. τ, 325 πῶς γὰρ ἐμεῦ σὺ ξεῖνε δαῖσαι, et cum accusativo rei in *δεδαηχότες ἀλκήν*, Od. β, 61. Est quidem cum accns. pers. sed sensu diverso coque activo Od. ζ, 233 δὲν Ἥφαιστος δέδαιεν (docuit) καὶ Παλλὰς Ἀθήνη. Nec aliter se habet Od. π, 316 ἀλλ' ἦτοι σε γυναῖκας ἐγὼ δεδάσθαι ἄνωγα i. e. perscrutari. Absque casu *δαῖναι* est cognosce, scire. Il. β, 290 ὄφρα δαῶμεν. Itaque omissa copula struendum puto: ἐδάη λαοδαίτας εἶναι πομπὸν ἀρχάς. Nam cum Atridam utrumque diversa indole cum diversa aquilarum natura conferret, perspexit, leporis epulatores expeditionis esse duces, quod ante dixerat Ἀχαιῶν δίθρονον κράτος πέμπει θούριος ὄρνις.

V. 125 Οὕτω δ' εἶπε τεράζων. Schol. M. G. R. V. τεράζων· τὰ τέρατα διηγούμενος explicans *portentum*. G. H. „Pro τεράζων scripsi τεράζων. V. Etym. M. p. 737, 11“. Nempe in voc. σφαδάζειν l. 22. Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ σφαδάζειν καὶ ματάζειν καὶ βοράζειν καὶ τεράζειν ἔχει τὸ προσγεγραμμένον. Rationes addit, quia e ματαῖζειν et σφαδαῖζειν contracta sunt, eoque non ut ἀρπάσω, ἐτοιμάσω alia breve α habent, sed φύσει μακρόν, nempe subjuncto ι productum. Mirum quod neque G. H. neque alius notavit, legi hoc, nempe τεράζων cum iota subscr. in Cod. Guelf. Erit igitur idem, ni fallor, in M. quoque, ex quo ille descriptus est. — Χρόνῳ μὲν ἄγρει Il. π. tempore i. e. longum post tempus et capit pro capiet, ut de re non dubia. Ἀγρεῖν, venando (ἄγρῳ) capere, concinne dictum, quia augurium faciunt αἰετοὶ θηροτῆρες. Rejiciendum igitur αἰρεῖ, ab Elmslejo ad Eurip. Med. 888 propositum, a Blomfieldio probatum, quod siquidem in libris appareret,

glossa genuinae lectionis habenda esset. Ἄδε κέλευθος, haec expeditio, i. e. exercitus ad hanc viam, hoc iter se accingens.

V. 127—29. Πάντα δὲ πύργων κτήνη πρόσθε τὰ δημοπληθῆ μοῖρ' ἀλαπάξει πρὸς τὸ βλαῖον. — Μοῖρα, fors, quam scilicet illa expeditio inferet Trojanorum urbi, diripiet πάντα πύργων πρὸς τὸ βλαῖον, violenti modo, i. q. βιαίως, ut Prometh. v. 212 πρὸς τὸ καρτερόν i. q. καρτερῶς. Ad κτήνη recte Schol. M. R. V. κτήνη· κτήματα. nec audendus Palejus, qui ad *pecudes* refert, quarum in urbe capta nulla ratio, et portenti fere instar, quod πύργων κτήνη πρόσθε intelligit, quae *ante* urbem pascantur. Corruptela manifesta est vocum πρόσθε τὰ. Stanley verterat: „omnes vero (intra) murorum (ambitum) opes, quibus *ante* populus abundabat, fatum vi diripiet“. Sed πρόσθε, extra structuram vocum τὰ δημοπληθῆ positum, ad ἀλαπάξειν referri deberet, quod fieri nequit, siquidem non *ante* urbis opes diripiuntur, nec prius quam urbs capta fuerit, neque πύργων κτήνη *moenium* opes esse possent opes *moenibus* urbis inclusae. Qui πρόσθε τὰ defendunt, posita statuerunt πρόσθε τὰ δημοπληθῆ pro τὰ πρόσθε δημοπληθῆ, et mireris in his G. H. quoque inveniri, qui quidem, si rejicit πρόσθε τὰ, facit hoc, quod sententia frigida sit: „quia πύργων κτήνη si antea dicuntur populi Trojani fuisse, tam nihil id ad indicandam opulentiam confert, ea ut minui potius videatur“. Is igitur κτήνη πρόσθε pro κτήνη πρόσθε ὄντα vel ὑπάρχοντα intellexit, cui deinde supplementi causa τὰ δημοπληθῆ subjungeretur. — E diversa libr. scriptura πρόσθε τὰ, πρόσθετὰ et προσθετὰ facile πρόσθετα efficias, quod Pauwius primus fecit, qui vertit: in turribus et aedibus *reposita*, urbis aedibus acquisita; sed πρόσθετον est, quod *adpositum* fuit et opes non *apponi* turribus, sed *condi* in eis dicuntur. Porro dicitur de rebus quae extra vel juxta adduntur, ut capilli *ad-dititii*, nec poterit dici de opibus in turribus conditis, ubi de universae civitatis opibus dicendum erat. — Invertit dictionem scribendo πρὸς δὲ τὰ H. L. Ahrens. Notat J. Franzius „id fortasse melius esse quam si quis πρόσ-

θετα suspicetur“. Nec tamen patet, quid istud *praelerea vero* sibi velit. Nam urbe capta caede direptione ac violentia omnes opes ejus involvuntur, neque tanquam peculiare aliquid τὰ δημοπληθῆ possunt accedere. Hoc tamen bene factum, quod πύργων κτήνη et δημοπληθῆ disjungit. Πύργοι sensu praegnanti, ut turres Latinorum, ad aedes urbis excelsas referri possunt, et hoc quidem loco ad Πέργαμα Τροίης gazasque regias Dardanidarum, longo aevo ibi coacervatas, quas maximas fama praedicabat, ut πάντα πύργων κτήνη de omni opulentia regia dicantur. His accedebant opulenti populi copiae κτήνη δημοπληθῆ. Blomfieldius δημοπληθῆς vertit „opibus publicis abundans“. G. Herm.: „sententia haec est, vi *fatum* turrium opes deripiet collatas a populo“. Πύργων κτήνη regias esse opes, si non potest dubitari, ab his separandae quae δημοπληθῆ dicuntur. Inest voci compositae non δῆμος sed δῆμιος, et δημοπληθῆ κτήνη sunt copiosae opes publicae vel populares. Simile compositum est Pers. 121 γυναικοπληθῆς ὄμιλος i. e. coetus mulierum multitudine abundans, seu magna mulierum multitudine conspicuus, et Suppl. 29 ἀρσενοπληθῆ δ' ἔσμον ὕβριστήν Αἰγυπτογενῆ. Ut vero pede certo ulterius progredi possimus, respicienda metri in strophā et antistrophā diversitas. Non enim sibi respondent str. καὶ χερὶ πρᾶκτορι, quam veram esse lectionem monstravimus, et antistr. δημοπληθῆ. Nihili est, quod Odofr. Müllerus proposuit, δημοπληθέα, ut metra congruerent. Est enim haec syllabarum solutio aliena a tragicis, nec structurae succurritur hoc modo. Scribendum: πάντα δὲ πύργων κτήνη πρόσθετα δημοπληθέσι. Sensus est: omnes aedium regiarum opes, popularis opulentiae copiis additas, vis fati deripiet. Nempe urbe capta congeri solebat omnis praedae opulentia, ut deinde justa inter singulos divisio fieret. Famam rei gestae, quatenus ad Trojam spectat, Virgilius servavit Aen. II, v. 762 seqq. dum Phoenicem et Ulyssem in adyto Junonis praedam adservasse Trojanam Aeneas refert, addens:

Huc undique Troia gaza
Incensis erepta adytis mensaeque deorum
Crateresque auro solidi captivaeque vestis
Congeritur etc.

V. 130: *Οἷον μὴ τις ἄτα θεόθεν κνεφάσῃ προτυπὲν στόμιον μέγα Τροίας στρατωθέν*. Schol. M. G. R. V. *μὴ τις ἄτα· μόνον μὴ προτυπὲν* (G. *προτυπὲς*) *ὑπὸ θεῶν τὸ στρατωθέν* (G. *στρατευθέν* R. V.) *τῆς Τροίας στόμιον* (R. *στόμιον* omisit) *ὃ ἐστὶ τὸ ἐπὶ βλάβῃ* (add. *τῆς*) *Τροίας στρατευθέν* (R. V. item G. *στρατωθέν*, sed cum correctura in *ω*) *ἄτῃ* (R. *ἄτῃ*) *σκοτίσῃς* (M. G. *σκοτίσῃ* cum correctionibus in *ι* et *η*). In his duae structurae indicantur, altera, qua *θεόθεν προτυπὲν* jungitur, ut *προτύπτεσθαι protrudi* significet, et ordo sit: *μὴ τις ἄτα κνεφάσῃ θεόθεν προτυπὲν στρ. μ. Τρ.*, altera, quam Scholiastae verba *τὸ ἐπὶ βλάβῃ στρατευθέν* monstrant, unde manifestum hunc *ἄτα* legisse. Ea autem ratio ut sibi constet, in fine Scholii pro *ἄτῃ σκοτίσῃς* legendum *ἄτῃ σκοτίσῃ τις*, ut structura sit: *οἷον μὴ σκοτίσῃ τις* (aliquis nempe deorum) *ἄτῃ θεόθεν προτυπὲν στ. μ. Τρ.* Ultra ratio praeferenda sit postea apparebit.

Quod ad spiritus diversitatem, quam mss. et edd. critt. in *οἷον* et *οἶον* praebent, Blomfieldius monet, sensu, qui hic sequitur, *οἷον* nusquam poni. Non vidi, qui contrarium doceret. Nam quod ex Homericis afferitur, ut Il. ω, 148 *οἷον μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἔτω ἀνὴρ*, id alius generis est, nec offensionem habet. Recipiendum tamen iudicat Wellauerus „sensus enim“ inquit, „postulat“. Nec aliter reliqui. Mihi secus videtur. *Οἷον* in nectenda oratione saepe adhibetur, si praecedentibus explicandi causa aliquid subjungitur, ut sit hoc loco: „Capietur quidem urbs“, inquit, „tali modo, ut verendum sit, ne quid calamitatis simul ingruat“. Scite enim observat G. Hermannus haec apodosisin efficere ad verba *χρόνῳ μὲν ἄγρῃ*, oratione paullulum immutata.

Nempe justus ordo requireret: Capietur quidem Troja post longum tempus, *sed* eo modo, ut verendum sit etc. — Porro ἄτα metro repugnat et praelare ab Hermanno tum in notis ad versionem Humboldti tum in Element. doctr. metr. p. 704 in ἄγα mutatur. Ἄγα i. e. ἄγη est *admiratio*, quae si ad fortunam magnam atque nimiam spectat, invidiam tam hominum quam deorum movere solet. Hesych. Ἄγη· θάμβος, ἐκπλήξις, μίασμα. Primum illud ad Homer. Il. φ, 221 ἄγη μ' ἔχει, μίασμα ad ἄγος spectat, ejusque numerum pl. ἄγη, ut notat ibi Albertus. cf. gl. Suid. ἄγος· μίασμα. Ad invidiam spectant HomERICA illa, quae Circe contra deos Mercurio occinit Od. ε, 119 οἷτε θεαῖς ἀγάασθε παρ' ἀνδράσιν εὐνάσσεσθαι. Ceterum στόμιον μέγα Τροίας, magnum Trojac frenum, quo pertineat additum participium docet στρατωθέν vel στρατευθέν. Harum lectionum prior M. Fl. Ven. 2. B. verbum refert στρατοῦσθαι jam Homero cognitum ἐστρατόωντο: Il. γ, 187 ἐστρατόωντο παρ' ὅχθας Σαγγαρίοιο, de Amazonibus, i. e. castra posuerunt, et Il. δ, 387 de septem c. Th. ἐστρατόωνθ' ἱερὰ πρὸς τέλχεα Θήβας. Notat Passowius in Lex. Gr. h. v., hanc imperfecti formam Ionicam solam esse, quae ex hoc verbo occurrat. Contra στρατεύεσθαι est expeditionem facere, quo sensu vox apud Pindarum est, Pyth. I, 51 νῦν γε μὰν τὰν Φιλοκτιήταο δίκαν ἐφέπων ἐστρατεύθη. Hoc praetulit Elmslejus in censura Blomfield. Sed nulla ejus a codicibus auctoritas et recte G. H. judicat conjecturam esse Turnebi additque „Est autem στρατοῦσθαι quod significat in castris esse, diversum a στρατεύεσθαι. Hic commorantes Aulide intelliguntur“. — Hoc vero magnum Trojae frenum, quod audaci, quae χρησμοδῶν convenit, metaphora dicit in castris consedis, ad exercitum refert, qui ad Trojanorum insolentiam *refrenandam* convenerat. Timet igitur, ne qua invidia deorum istud κνεφάση, tenebris *obducat*, mala aliqua fortuna vexet, quamvis de ipsa victoria dubitari non possit. Sed dubius haereas, quo referas προτυπέν, et quo sensu dictum sit. Schol. θεόθεν προτυπέν jungit, dum προτυπέν ὑπὸ θεῶν explicat, sed apertus nexus inter θεόθεν et κνεφάση. A diis enim in-

gruunt, quae noctem inducunt. Verbo ipso Homerus utitur, Π. ν, 136 *Τρῶες δὲ προὔτυψαν ἀολλέες*, magno impetu conjunctim irruperunt, et Od. ω, 318 *ἔνὰ ῥῖνας δέ οἱ ἤδη δριμύ μένος προὔτυψεν*. Buttlerus *incitatum* vertit. Blomfieldius ad Stanleji *procusum* redit. G. H. „Non videtur hoc verbo *proruens* exercitus significari posse, quum ea activi tantum verbi potestas sit, multo minus autem *procusum* ferrum, sed proprie intelligendum *prius percussum*, i. e. ante belli clades immolatione Iphigeniae afflictum“. Wellauerus: „Graecorum exercitus ejusque duces (servitutis frenum Trojae imposituri) „*qui jam antea violati sunt*, i. e. qui jam ante discessum Deorum invidiam sibi contraxerunt, peccato ab Agamemnone in Dianam commisso“. Hic igitur et exercitum et duces hoc vocabulo comprehendit, invidiamque Dianae omnibus venatica Agamemnonis culpa contractam intelligit. Sed ipse cum concedat tale peccatum nusquam disertis verbis exprimi (re vera nihil de eo apud Aeschylum invenias, non potest innui, quod poetae ne in mentem quidem venit. Certum hoc, verba augurii non tam ad ipsius belli vices, quam ad ea pertinere quae ad bellum profecturis accidere possint, priusquam Trojam perveniant, ut in sequentibus accuratius declarat, dum Aulidensem casum satis aperte indicat. Hoc autem si ita se habet, *στόμιον μέγα Τροίας*, non ad exercitum, sed ad Atridas referendum erit. Hi enim frenum Trojae injicere nituntur, coque ipsa imagine freni Trojae optime indicantur. Jam apte iidem *θεόθεν κνεφάζεσθαι* dicuntur. Atridae enim, et Agememnon in primis, ingruente, quod vates timet, malo velut profunda doloris nocte obnubitabantur. Simul autem dictionis convenientia patet prorsus egregia, quamquam oraculorum more et ipsa, ni accuratius inspicias, obnubitata. Ceterum Hermannus, qui *προτυπὲν prius percussum* explicat, adversum habet sententiarum nexum. Non enim Atridae *prius* erant *percussi* quam haec canuntur, sed hoc ipso momento aquilarum dapibus *percutiebantur*, si quidem hoc *percuti* ad iram Dianae referre, et *in deae iram incidere* reddere velit. Nihil igitur superest, nisi ut pro passiva activam formam participii *προτυπὸν* ponamus,

ut ad usum Homericum conformetur. Jam hujus metus causam subjungit v. 132: οἶκῳ γὰρ ἐπιφθονος Ἄρτεμις ἀγνὰ κ. τ. λ. Mire Schol. M. G. R. V. οἶκῳ γὰρ τῷ γὰρ οἶκῳ τῶν κυνῶν Διὸς, ὃ ἔστι τῶν αἰτῶν, ὀργίζεται. Ἄρτεμις δὲ τὸν κύοντα (τοκύοντα G.) τὸν λαγῶν ἀποκτεῖναι. Λοχεία (λοχία Dindorfius) γὰρ ἔστιν ἡ θεός. Sed in priori parte οἶκῳ διὰ τῶν κυνῶν Διὸς scribendum cum Stanlejo, mox ὀργίζεται Ἄρτεμις διὰ τὸ κύοντα τὸν λαγῶν κ. τ. λ. Postrema in G. τοκύοντα latent. Inductus est ni fallor Blomfieldius scholio corrupto, ut alatos patris canes Atridas crederet, nec ab errore revocatus est eo, quod jam Atridae dicerentur leporem cum prole comedisse. Aquilae ipsae sic dictae Prometh. 1023 Διὸς δέ τοι Πτηνὸς κύων δαφαινὸς αἰετός, quo loco ipse Blomfieldius usus est. Canes autem Jovis dictae respectu ad venationem. Sunt enim θηρητῆρες. Nec offensionem habet junctura ejusdem casus οἶκῳ γὰρ ἐπιφθονος — πτανοῖσι κυσὶ πατρός. Posterior enim ablativi vice fungitur et causam indicat, ex qua aedibus regiis irata sit Diana. De hoc usu confer. Matth. Gr. gr. §. 398 n. 4 lit. b, quamquam ibi dativo haec admixta sunt; sed cf. Gramm. nostr. §. 263. Ob aquilas igitur irata illa aedibus etc. — θυοαένοισιν, qui sacrificant, i. e. occidunt et comedunt μογεράν πτάχα. Schol. M. Gr. V. πτάχα τὸν λαγῶν. Aeque legitimae formae πτάξ et πτώξ a πτήσσω et πτώσσω, timore comprimi (sich ducken). Sed lectio πτώχα metro excluditur. Invidiosum non in eo, quod aquilae leporem comedunt, id enim dum faciunt, naturae leges sequuntur, sed quod αὐτότοχον. Schol. M. G. R. T. σὺν αὐτῷ (M. G. add. τῷ) τόκῳ. Hunc Stanlejus cum reliquis sequitur provocans ad Hesych. αὐτὰνδρον· σὺν αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσιν. Similia multa. Nec potest ἐν αὐτῷ-τῷ τεκεῖν esse, sed est sub ipsum partus tempus. Hinc illud, quod subj. στυγεῖ δὲ δειπνον αἰτῶν. Rationem addit Schol. ἐπεὶ λοχεία γὰρ ἔστιν ἡ θεός.

Superest epodus, quae eodem ἐπιφωνήματι αἶλνον, αἶλνον finitur. De ea succincte agam, ne dissertatio modum his libellis convenientem

excedat, et ut observationibus de ira Dianae, quae dissertationi finem imponent, spatium relinquatur.

V. 138—143: Τόσον περ εὐφρων ἀ καλὰ κ. τ. λ. — τόσον Med. teste Blomf. Well. τόσσων idem teste Joh. Franz. et G. Herm. quod firmat Cod. Guelf. et ipse τόσσων exhibens. — τόσονπερ Fa. teste P. Elmsl. τόσον περ Fl. Ad τόσον G. H. „rectius fortasse“. Vere omnino. Etenim ne apud Homerum quidem σ in hac voce duplicatur extra metri necessitatem, quae hic nulla est. — περ neque situi neque sensui conveniens. Nam si a verbis „quamquam tantum“ sententia incipit, sequens orationis membrum tollitur, quod Dianam precantem inducit non *quamquam*, sed *quia* animalium pullos caros habet. Scribendum igitur τόσον γάρ. — Ἀ καλὰ Diana est, ut seqq. docent, culta hoc nomine apud Arcadas Paus. VIII, c. 35, §. 8. Subest autem descriptio Homerica Od. ζ, 101 Dianae inter virginum comitatum eminentis: Πῆλα δ' ἀριγνώτη πέλεται καλαὶ δέ τε πᾶσαι. Dicitur haec εὐφρων, bene animata, *benevola*, δρόσοισιν ἀέπτοισι μαλερῶν ὄντων || πάντων τ' ἀγρονόμων φιλομάστοις || θηρῶν ὀβριχάλοισι, τερπνὰ || τούτων αἰτεῖ ξύμβολα φάναι δεξιὰ μὲν κατὰμομφα δὲ φάσματα στρουθῶν. Haec Victoriana lectio. Pro ὄντων Stanley. felici manu restituit λεόντων, scriptorum veterum notaminibus confirmatum. Δρόσοι rores eodem modo quo ἔρσαι ad indicandos foetus animalium tenellos translatus. Sed haeret interpretatio in ἀέπτοισι. Legunt ἀέλπτοις M. G. ἀέπτοις Fl. B. ἀέπτοις Fa. cum glossa τοῖς μὴ δυναμένοις πτῆναι teste P. Elmsl. Is igitur ἀπτῆσι legit, quod Heathius conjecerat. G. H. ἀέπτοις probat, nimirum confusus Schol. Med. τοῖς ἐπεσθαι γονεῦσι μὴ δυναμένοις. Notat μὴ omissum esse in M. Vocem tamen habet Guelf. τοῖς ἐπεσθαι τοῖς γονεῦσι μὴ δυναμένοις exhibens et ita M. apud Dindorfium. Est quidem μὴ correctura illatum, sed ab eadem manu, quae codicem scripsit. Contra Blomfieldium qui contendit ἄσπτος in omnes analogiae regulas peccare, monet idem Aristophani grammatico non ita

ψάκαλος a ψακάς, ejus compositum Eustathius l. l. ex Sophocle, ni fallor ex aliquo ejus dramate Satyrico, affert ψακαλοῦχοι, versibus paulo corruptis, quos ita restituas:

Αἶγες δὲ ψακαλοῦχοι
Μηκάδων ἐπιμαστίδιον γόνον
Ὅρταλίων ἀναφαίνουσαι νέον.

Quod subjungitur *τερπνὰ* miro errore Schneidewinus (Philolog. T. III, p. 531) non solum ad sequentia *δεξιὰ μὲν ἐπιμομφα δὲ φάσματα* refert, suis praedicatis ita distincta, ut novum non admittant, sed etiam orationem corrumpit *αἰτεῖ* in *εἶθε* convertendo. Nec meliora, quae addit, unumquemque qui orationem bene articulata animadvertat, intelligere debuisse *τερπνὰ* ad *σύμβολα* pertinere. Nam ipsos orationis articulos si solvis, omnes qui praecedunt dativos adglomerabis et ab eodem *εὐφρων* pendere facies. Iisdem fere vitiis Bambergeri laborat ratio, qui in conventu Philologorum Göttingae habito a. 1852 Schützii conjecturam sequutus *τερπνὰ τούτων, αἰτῶ, ξύμβολα κράναι* legit, eo tantum Schneidewiniana melior, quod interjectione *εἶθε* otiosa et juxta optativum superflua dictionem non adulterat. — Quo vero sensu dicatur *τερπνὰ ὀβρικάλοις*, memini cum ante quinquaginta annos juvenis God. Hermannum audirem, Aeschylī Agamemnona summa cum industria in scholis explicantem praeclarique ingenii lumine illustrantem, ab eo *τερπνὰ* pro *τερπομένη* esse intellectum, collato Soph. Oed. T. v. 82 *ἀλλ' εἰκάσαι μὲν ἡδὲς* quod de Creonte dictum Delphis redeunte pro *ἡδυνόμενος*. Spectat simul ad lusus et indolem pullorum, quibus non infantes solum delectari videas, sed viros etiam, ut v. 703 eum, qui pullum leonis gestasse dicitur *ἄμερον εὐφιλόπαιδα καὶ γεραροῖς ἐπὶ χαρτον*. Sed illo aevo G. H. dictionem *ὀβρικάλοις* *τερπνὰ* intactam reliquerat, quam nunc *ὀβρικάλοις* *ἐπιτερπνὰ* scribendo invertit, sine caussa, ut opinor. Nam si *τερπνὰ* est pro *τερπομένη*, praepositione non opus est. Hom. Od. ζ, 104 de eadem *τερπομένη* *κάπροις καὶ ὠκείης ἐλάφοις*. His igitur *τερπομένη*

αἰτεῖ. Quaesitum est quemnam et quid? Respondet Fa. teste P. E. adscribendo ad *κραῖναι τελέσαι ἀντὶ τοῦ φαῖναι τελεσθῆναι*, et Sch. Med. Guelph. τὰ σύμβολα αἰτεῖ με φάναι (*κραῖναι* Med.). Fluxit inde Victoriana lectio *φάναι*. Voluit Scholiasta ni fallor *φῆναι* et alter *ἀντὶ τοῦ φανῆναι ἢ τελεσθῆναι*. Placuit illa ellipsis praepositionis etiam recentiorum nonnullis, in his, quod mireris, G. Hermannō quoque. Nullam enim aliam rationem video, quare is *κραῖναι* lectionem sanam Fl. et Fa. (M. et G. *κράναι* habent) commutaverit. Subest notissima Homeri dictio *τόδε μοι κρήνηνον ἐέλδωρ* Il. α, 41. Non autem inter Dianam atque Calchantem res agitur; incongruum enim esset, vatem a dea precibus adiri, sed inter Dianam atque Jovem, oraculorum et praesagiorum auctorem atque arbitrum et recte factum a I. Fr. Nägelsbachio, aliis, quod *Δία* ad *αἰτεῖ* intellexerunt. Acriter quidem obsistit Schneidewinus. Dicit enim, unumquemque, cui mens non corrupta sit, perspicere debere, ad *αἰτεῖ* addendum *με* vel *Δία* ut aliqua saltem modo explicari possit. De supplendo *με* nemo amplius cogitabit, de supplendo *Δία* nulla superesse potest dubitatio. Simili modo v. 648 *ἀκήρατον σκάφος ἦτοι τις ἐξέκλεψεν, ἢ ἔξηράσατο θεός τις, οὐκ ἄνθρωπος, οἶακος θιγῶν* praeco dicit navem suam intercessionē dei alicujus servatam esse, sed deum non nominat, apud quem intercessio facta fuerit, quia unusquisque intelligebat, hunc eum esse, qui procellas moverit. — Ceterum disjunctio illa *δεξιὰ μὲν κατάμομφα δὲ* non ad Dianae preces pertinet, cujus non erat haec distinguere, sed vatis iudicium continent. Sensus igitur: Diana, animalium pullis benevola, a Jove precatur, ut *integrum* eventum habeant illa auguria, quae fausta quidem sunt, sed simul *vituperabilia*, i. e. aliquid Atridis formidolosum continent. Prius illud impedire non potest, hoc ut eveniat numinique suo ut satisfiat precatur. De clausula *φάσματα στρουθῶν* multae disputationes agitatae, quas hoc quidem loco persequi nolumus. Unum tantum monemus, ab Hermannō contendi *στρουθούς* non sensu generali *aves*, sed speciali *passeres* intelligi et provocari ad anaglyphum istud, in quo duplex augurium, Argivum hoc aquilarum

et Aulidense passerum sculptum est (in Böttigeri Amalthea, tom. 1 init.). Non reputavit vir praeclarus, haec juxta poni potuisse a sculptore, non vero in eodem augurio comprehendere a poeta, ut is eodem tenore ab aquilis et a passeribus augurium factum esse legeret. Neque contentus hoc conamine *φάσματα στρουθῶν* mutavit in *φάσματι τῶν στρουθῶν*, sequutus ni fallor lectionem Florentinam *φάσματα τῶν στρουθῶν*. Positionis *στρουθῶν* neglectum rhythmici dactyli impetus adduxit, habuitque poeta Homeri exemplum in *Ζάκυνθον*, *Ἰστιάαν*, alia quae ab ipso Hermanno congesta sunt in Elem. Doctr. Metr. p. 46, 47. Nec erat, quare diceret alienum esse, quod Eustathius p. 228, 38 docet, *στρουθὸν* esse etiam *γενικὴν λέξιν*, sequutus Aelium Dionysium, cui *ἄγρια στρουθοὶ αἱ στρουθοκάμηλοι* dicebantur. Verum quidem diversam fuisse grammaticorum sententiam de generali *στρουθῶν* significatione, sed hic ipse poetae locus et struthiorum appellatio manifesto declarant, hunc usum prisco aevo vindicandum esse; aliter enim aves illae magnae et ambiguae hoc nomen sortiri non potuissent, nec mirum eam servari ab Aeschylo in vaticinii sermone, cui obscura et recondita etiam in verbis conveniunt.

Reliqua epodi pars v. 144—154: *Ἰήϊον δὲ καλέω Παιᾶνα — τὸ δ' εὖ νικάτω*, non ita multa habet, quae interpretem retineant. Praevидit Calchas sacrificium Aulidense, Clytaemnestrae marito perniciosum, et dira quae inde sequutura sint, et deum averruncum invocat, ut haec mala avertat. Est is *ἰήϊος*, a quo mala *ἰή ἰή* clamantium *ἰήϊοι κάματοι* (Soph. Oed. Tyr. v. 173) avertuntur, item *παιήων* nomen a deo in hymnum translatum. Il. α, 473 *καλὸν αἰείδοντες παιήονα*. Ab Etym. M. haud scio an recto derivetur a (πιάFω) *πᾶνω* estque numen, quod morbis medetur, unde medici sub ejus tutela versantur, tanquam ejus soboles; Od. δ, 232 de Aegyptiis: *ἰητρός δὲ ἕκαστος . . . ἥ γὰρ Παιήονός εἰσι γενέθλης*, inde forma contracta Pind. Pyth. IV, v. 480 *ἔσσι δ' ἰητὴρ ἐπικαιρότατος Παιᾶν τέ σοι τιμᾷ φάος*, et Sophocl. Oed. Tyr. v. 186: *παιᾶν δὲ λάμπει στονόεσσά τε γῆρας ὄμανλος*. Antiquitus diversus

ab Apolline deus, quem Ag. v. 1049 dicit οὐδὲν προσήκοντ' ἐν γόοις παραστατεῖν, immixtus tamen ejus cultui, ut monstrat Soph. Oed. T. v. 154 Ἰήϊε Δάλιε Παιᾶν et adjuncta ἰὴ voce Apoll. Rhod. Arg. π, 704 ἰηπαιήον', ἰηπαιήονα Φοῖβον, non item nostro loco, ut putat Schneidewinus. Non enim potuit frater Dianae contra sororem invocari, ut recte observat G. Hermannus. Hunc igitur precatur, ut impediat Dianam μή τις — σύμφυτον ne adducat Danaïs ἐπλοίας. Radix πλε, unde πλέω et πλόος, (ut a λέγω fit λόγος), nec non adjectiva πλοῖον (sc. σκάφος) εὐπλοῖος εὐπλοία. — Ἀφροδίτη hoc nomine culta a Cypriis. Formam substantivi, quae hic requiritur, puto fuisse ἀπλοῖα, εὐπλοῖα, quae si εὐπλοία et ἀπλοία exhibetur, duplex jota συνιζήσει in longum conjunctum fuit. Has ipsas ἀπλοίας appellat χρονίας ἐχενῆδας, eadem synizesi pro ἐχενῆδας, item ἀντιπνόους Δαναοῖς quae ventis ex adverso spirantibus oriuntur. Eas ne efficiat, σπενδομένα κ. τ. λ. Mira confusio in lectione, quae σπενδομένα est (M. B. Fl. Fa.), e codice Guelph. enotanda. Codex ipse habet σπεννδόμένα. Signum diphthongi distinctum, et literae post ευ forma supra aperta manifesto ν monstrat, quamquam lineola inferior paulo porrectior sit, nec ullum rasurae vestigium. Nulla lineola transversa, quam J. Fr. refert et a librario lapsu calami factam judicat, neque, ut idem tradit, literae υ fere forma literae ν data est. Porro non legitur σπενδόμένα, quamvis G. H. id testetur, addito sic, et mutatum in σπενδόμένα contendens. Nec denique σπαρδομένα apparet, quod Blomfieldio et Wellauero collatores praebuerunt. Error librarii in eo consistit, quod siglum diphthongi pro simplici ε posuit, satis obvius, quia ductus, quo ε et ευ signantur, simillimi sunt, sed res notatu tamen digna, ut turbae cessent inde natae.

Paeon igitur impediat, ne flatus illos moveat dea, σπενδομένα θυσίαν ἑτέραν. — Σπείδω τι accelero aliquid et cum studio appeto, Od. v, 137 οἱ δὲ γάμον σπείδουσιν, et Prometh. 203 σπείδοντες, ὥς Ζεὺς μή ποτ' ἄρξειεν θεῶν. Inde medium sibi aliquid studiose appetere,

h. l. de hostia, cujus cupida est Diana. Impugnat haec Elmsl. ad Eurip. Med. v. 129; defendit Blomfieldius, provocando ad Eum. v. 355 (= 340) *σπενδόμεναι δ' ἀφελεῖν τινα τάσδε μερίμνας*. Monet quidem G. H. hoc loco non fidendum esse, sed lectio certa est et sensus apertus „sibi tamquam muneris sui partem vindicantes“. Concinno tamen idem notat: „etsi *σπερχομένα* scribere poterat poëta, tamen quoniam ipsi Dianae hoc sacrificium fit, recte usus est *σπενδομένα*“. De sensu vocis *ἑτέρων* ambigunt: Valck. Diatr. p. 112 C. notat, apud veteres *ἑτερόν τι* per *εὐφημισμὸν* dici *τὸ κακόν*. Hoc cum ad nostrum locum translatum esset, monet G. H. inferri, „quod noluerit poëta dicere, respexisse cum Iphigeniae immolationem, quae *ἑτέρα* sit, alia quam aquilarum, quas *μογεράν πτάκα θνυόμενους* dixerit“. Verum hoc, sed tamen vi oppositionis vocabulo significatio infausti adhaeret. Eodem modo Pindaro Pyth. III, v. 34 *δαίμων ἕτερος* de infesta sorte dicitur, et *νεώτερόν τι* de re inexpectata atque infausta. Idem *ἄνομον* appellat poëta ex ritu sui temporis. Non enim tum fas erat, sanguine humano litare diis, *ἄδαιτον*, quia in tali sacrificio nullae sacrificantium epulae, ut in reliquis omnibus, quae hostiis fiebant. *Νεικέων τέκτονα σύμφυτον*, parentem, quasi fabram rixarum *cognatam*. Schol. *συγγενικήν*, nempe in ipsa gente Atridarum natam et ab ea inseperabilem, quo notio Clytaemnestrae filiae a marito immolatae vindictam meditantis praeparatur. Hanc jam intelligit, dum *οὐ δεισήνορα* infert. *Τέκτων* autem non sine respectu ad artes dictum, quibus maritum Troja reversum irretiverat. Timet igitur aliquid, quod post decem demum annos eventurum erat; ejusque timoris in tempus tam remotum spectantis rationem reddit: *μυμναι γὰρ κ. τ. λ.* Nimirum hujus generis ira (*μῆνις*) ex Iphigeniae nece nata (*μυράμων*) manet memor et diuturna, quippe quae tamquam *τεχνόποινος* sedari non potest. Voci *μῆνις* quinque praedicata praecedunt, quae apud G. H. sine inciso sese excipiunt: *φοβερά παλίνορτος οἰκονόμος δολία μνέμων*. Sed *οἰκονόμος* cum *δολία* arctius cohaeret „domus ministra dolosa“ et substantivi speciem refert, quo abnorme illud in tot adjecti-

vorum cumulo tollitur. Aliud incommodum in G. H. διορθώσει metricum; duos enim heptametros informes sistit, et his hexametrum ut subjungeret, post οὐ δεισήνορα vocem φωτός i. e. pleonasmum eumque jejunum addidit. Rhythmica periodus hoc modo videtur constituenda:

μή τινας ἀντιπνόους Δαναοῖς χρονίας ἐχενῆδας
ἀπλοιῖας τεύξη,
σπευδομένα θυσίαν ἑτέραν ἄνομόν τιν' ἄδαιτον,
νεικέων τέκτονα σύμφυτον
οὐ δεισήνορα.
μῖμνει γὰρ κ. τ. λ.

Penultimi versus dimetri duo exempla strophæ et antistrophæ habent, totidem epodus. Ad παλίνορος Blomfieldius contulit Il. γ, v. 33 ὥς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλίνορσος ἀπέστη, *retro versus*, quod ut locum habere possit iram cogitat resilientem in caput Agamemnonis. Schützius vocem ad reducem Agamemnonem contulit, uterque falso; est de novo *surgens*, ut παλίγκοτον de novo iram exercens Pindar. Olymp. II, v. 35 ἐσθλῶν γὰρ ὑπὸ χαρμάτων πῆμα θνήσκει παλίγκοτον δαμασθέν, i. e. quod domitum est, posteaquam *de novo* proruperat. Cogitat igitur Calchas de ira, quæ cum per diuturnum tempus sopita videretur, de novo ingruerat.

Reliqua nihil habent, quod offendant. Superest tamen, ut de ratione totius loci agamus, quo Agamemnonis calamitatem ab ira Dianæ orsam esse poëta statuit. Hinc ad quaestionem nuper etiam bis in philologorum conventibus agitatam, quare Diana Atridis infensa fuerit, examinandam deducimur. Removendi autem, qui Aeschylō relicto ad Homerum confugiunt et arbitrantur, pertinere hæc ad Dianæ voluntatem propitiæ Trojanis, et Achæis adversam. Quo admisso Schoemannus eo usque progressus est, ut Dianam animo præoccupatam fingeret, quippe quæ Trojæ direptionem cum scelere conjunctam fore sciret, et ob futuras has Atridarum injurias eis irasceretur. Minus etiam probanda Naegelsbachii ratio, cui quum

indignum videretur, necem regiae virginis a dilaceratione leporis repetere, in conventu philologorum auctumno anni 1851 Erlangae habito quaestionem proposuit, quam causam irascendi Diana habuerit. Ipse omnem rem ab aqailis ad Thyesteas dapes retulit, arbitratus scilicet, v. 136 *στρυγεί δὲ δειπνον αἰτῶν* istas epulas intelligi, et Atreum ipsum cum fratre Thyeste aquilas dici. In eam autem opinionem cum delapsus esset, eandem de ira Dianae quaestionem adversam habuit, et libere professus est, se ignorare, quare de dapibus Thyesteis Diana praeter ceteris diis iram in Atrei genus conceperit. Ac is quidem si animum rei difficultate minus obnubilatum habuisset, pro ingenii sui acumine perspexisset, in verbis *στρυγεί δὲ δειπνον αἰτῶν* duplicem sensum inesse non posse, ut et aquilas et par illud ignobile fratrum simul significaret, sed omnia, quae praecedunt, et quae sequuntur *αὐτοτόχον πρὸ λόχου κ.τ.λ.* et *τόσον γὰρ εὐφρων κ.τ.λ.* ad solam leporinae sobolis dilacerationem debere referri.

Jam si quis diversas causas, e quibus a poetis ira Dianae derivatur, accuratius examinaverit, facile patebit, his subesse reconditi aliquid, quod ex remotissima antiquitate traditum lateret, et pro recentioris aevi indole variis modis explicaretur. Illud ipsum autem quid fuerit, si quaerimus, ad Aulidensis sacrificii aevum redire, et quid in portu ejus regionis institutum et procuratum fuerit, accuratius investigare debemus. Notum autem, classem Graecorum Trojam navigare volentium illuc convenisse, et ventis adversis juxta Euripi Chalcidisque angustias retentam atque ad summam rerum inopiam redactam fuisse. Narrat Livius XXVIII, 6, haud facile aliam infestiores classi stationem esse; „nam, inquit, et venti ab utriusque terrae praecaltis montibus subiti ac procellosi se dejiciunt, et fretum ipsum Euripi non septies die, sicut fama est, temporibus certis reciprocatur, sed temere in modum venti nunc huc nunc illuc verso mari velut monte praecipiti devolutus torrens rapitur, ita nec die nec nocte quies navibus datur“. Haec ex rhetorum scholis repetita potius

quam ad rerum naturam descripta sunt. Montes Euboeae et adversi Atticae atque Boeotiae non infestiores sunt ventis, quam reliquorum sinuum Graecorum cacumina prope posita. Non minus falsa, quae de Euripo narrat. Mansit Ioei natura, et etiam nunc fretum istud septies die statis horarum momentis reciprocatur, tam tranquillo fluente, ut, ni venti ingruant, mare agitari non videas, motusque ejus rationem non nisi injecta et supernatante materia dignoscas. Turbae oriuntur tunc demum, cum fluxus et refluxus maris sensim exsurgens et recedens ventorum violentia impeditur et confunditur. Sed haec obiter. Procellae, quibus tunc classis in angustiis istis retinebatur, aquilones erant, Aulide septentrionem versus Trojam navigare volentibus e regione oppositi, et qui ex istis maris anfractibus nullum nisi meridiem et Peloponnesum versus iter navibus permitterent. Ex hac igitur calamitate pro temporum illorum persuasionem a diis auxilium erat expetendum. Erat omnis illa circa Aulidem regio Dianae sacra, ejusque vetustissimo templo insignita, quod posterorum quoque temporum memoria celebravit. Haec causa est, quare Nonnus Dionys. XIII, v. 104 regionem illam Dianae sedem appellat: *οἱ τ' ἔχον ἀγρονομῶν, ξεινηδόχον οὐδας Ἀχαιῶν, Ἀυλίδα πειρηθεῖσαν ἰδδθλιον Ἰοχαιρας*, et Scylax Aulida ipsam templum appellat pag. 23, Dianae nimirum, cujus ad aram Pausanias IX, cap. 19, §. 6, sacrificium Iphigeniae institutum fuisse memorat. Ejus igitur numinis auxilium erat implorandum, utpote praesentis et cujus tutelae tam regio quam classis tunc esset credita. Simile aliquid factum in pugna Plataensi; nam cum Pausanias, rex Spartanorum, a Persarum equitatu premeretur, neque tamen auspicia pugnare cupientibus addicerent, oculos, ut Herodotus refert, (IX, 61) ad templum Junonis in conspectu situm convertit, Deaeque auxilium imploravit, quo facto auspicia fausta apparuerunt, et pugna cum interfectione Persarum exercitus secuta est. Quae vero Diana illa fuit, cujus tunc tutela utebantur et auxilio indigebant? Taurica fuit, *Θαῖτα* apud Lacones dicta. In hujus enim delubrum ex posteriorum fama Deae interventu Aulide dicebatur translata, donec inde cum numinis hae-

barici imagine Spartam ab Oreste reduceretur. Huic autem numini sanguine humano litare fas erat, mansitque cultus horrendus, quamvis immutata ratione usque ad Pausaniae aetatem. A Lycurgo enim institutum fuit, ut hominum mactatio tolleretur quidem, sed adolescentuli ante aram ejus constituti plagellis caederentur. Notat Periegetes, si quando flagellarius adolescentuli genere aut forma motus minus acerbè flagello uteretur, gravari tunc Deae imaginem, quam sacerdos gestans post aram staret, (II, cap. 16 fin.) additque, οὕτω τῷ ἀγάλματι ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Ταυρικῇ θυσίων ἐμμεμένηκεν ἀνθρώπων αἵματι ἥδεσθαι.

Ab hac igitur Aulidis praeside, si auxilium contra ventorum violentiam erat quaerendum, quam aliam victimam praeter humanam eamque pretiosissimam ei offerre poterant, ut voti fierent participes? Hinc virgo regio sanguine et formae dignitate conspicua ei sacrata et ad aram ejus barbarico ritu mactata fuit. Haec si antiquitus tradita fuerunt, apertum est, de ira vel invidia Dianae in Atridas et procellis inde motis nihil fabulam continuisse, sed hoc tantum constitisse, auxilium contra ventos boreales illis in regionibus frequentissimos et fere continuos victima humana quaesitum atque impetratum fuisse. Non contendam, hanc vetustissimam fuisse fabulae formam, quae Dianae Agamemnonis et Iphigeniae nomen complectitur. Eam enim aetate praecedere videntur quae de Iphigenia tanquam *dea*, de Agamemnone Dianae sacerdote, de Diana *Gygaea*, Lydorum numine Tantalidis fere domestico referuntur, tractata nuper ab Ernesto Curtio, insigni antiquitatum Peloponnesi scrutatore (*Artemis Gygaia und die lydischen Fürstengräber*, Berlin 1853). Sed illud tantum quaerimus, quod in fabulis, quae ad Iphigeniae quod ferebatur sacrificium pertinent, antiquissimum habendum sit. Ab hac igitur horrida prisci aevi reique gestae simplicitate posterius ita declinaverunt, ut statuerent, procellas istas a Diana fuisse motas. Hoc autem si factum fuerat, causa ejus irae circumspicienda erat, quam non unam, sed ex ordine tres quatuorve invenerunt, pro temporum ingenio diversas. Harum

vetustissima haud dubie judicanda, quam Aeschylus sequitur, ab augurio aquilarum iram Dianae repetens abominando deae et ob id ipsum Atridis formidoloso. Haec autem non tam est futilis quam visa fuit Chr. G. Schützio comm. p. 171 ad v. 148, sed sua ipsius indole cascam illam antiquitatem redolet, qua quaecunque deorum numen laedunt, omnibus, ad quos ea res pertinet, ira divinitus mota ingruit. Si quid autem ab Atridis in ea re commissum fuit, hoc in eo quaeras, quod licet a Calchante de imminente numinis vindicta moniti, nihil tamen ad religiones Dianae procurandas ejusque invidiam placandam ab eis institui videas. Non sane hoc modo prorsus solvitur atque diluitur, quod, si sensus humanitatis magis exultos admoveas, reverentiae diis habendae repugnet. Inde natas crediderim fabulas, quibus ipsi Agamemnoni noxam aliquam veram injungerent, quas Sophocles et Euripides secuti sunt, ille enim Electra v. 556 seq. Agamemnonis filiam haec narrantem inducit: *πατήρ ποθ' οὐμός, ὥς ἐγὼ κλύω, θεᾶς || παύων κατ' ἄλσος ἐξεκίνησεν ποδοῖν || στιχτὸν κερᾶστην ἔλαφον, οὐ κατὰ σφαγὰς || ἐκκομπάσας ἔπος τι τυγχάνει βαλὼν || καὶ τοῦδε μηνίσασα Λητώα κόρη || κατεῖχ' Ἀχαιοῦς, ὥς πατήρ ἀντίσταθμον || τοῦ θηρὸς ἐκθύσειε τὴν αὐτοῦ κόρην*, quibus conf. Hygin. fab. 93, 261. Contra Euripides iram deae ad votum ab Agamemnone susceptum, sed non solum retulit, Iphig. Aulid. v. 530, idque accuratius explicat in Iphig. Taur. v. 20 seqq. Eo enim anno, quo nasceretur Iphigenia, Agamemnonem promisisse, Dianae se sacrificaturum, quod annus ille praestantissimum in lucem edi vidisset. Hoc igitur promissum diu neglectum cum Diana eo tempore exigeret, quo exercitus Achaeorum in deae nemore Aulide retineretur, Calchantem edixisse, praestantissimum istud, quod ex Agamemnonis voto Dianae deberetur, Iphigeniam esse anno illo fatali natam, eoque regem ad filiam immolendam fuisse compulsum. Cum vero haec quoque fabulae immutatio, qua culpa aliqua in Agamemnonem conferebatur, cultiori judicio nondum satisfaceret (nam pro nocente patre innocens filia leto vovebatur) ulterius progressa est de rebus divinis persuasio, et Pindaricum illud Olymp. I,

35, ἐστὶ δ' ἀνδρὶ φαμεν ἐοικὸς ἐμφὶ δαιμόνων καλὰ μέλων γὰρ αἰ-
πία — secuta ipsam Iphigeniae mactationem sustulit, et virginis loco cer-
vam Calchantis mucroni perimendam subiecit. Secutus est hanc famam
jam Euripides Iph. Aul. v. 1585. ἐκ θεῶν τινος φάσμα appellans cervae
pro virgine apparitionem. Item auctor picturae Herculanensis, qui Dianam
eum cerva in nubibus sacrificio intervenientem delineavit. Repetita pi-
ctura est a Carolo Oesterley Gottingiensi (Denkmäler der Kunst nach
der Auswahl von K. O. Müller, Tafel XLIII, n. 206). Desinet jam, ut
equidem spero, Naegelsbachius de ira Dianae ejusque causa invenienda
esse sollicitus, neque Doederleinius noster de hac re disputantibus denuo
occinet, illud οὐδεὶς γὰρ ἐκφορὸς λόγος, ut fecit in Erlangensi philolo-
gorum conventu actorum p. 73.

Posteaquam vero terminum rerum, quae hoc carmine ad gram-
maticam et criticam nec non ad fabulam (de Iphigenia) pertinent, at-
tigimus, superest, ut paucis ad ἐπιγώνημα finis stropharum redeamus,
e qua disputatio de Lino instituta pendebat et breviter recenseamus
ea, quae his proximis triginta annis post Heynium a viris doctis de
fabula Lini partim ὡς ἐν παραλογῷ partim (singulis) libellis scripta
sunt, ne ignorasse videamur, quae in observationum nostrarum simplici-
tate et brevitate non attigimus. Primus est Odofredus Müllerus, qui in
praeclaro de Doriensibus opere (die Dorier, 2. Abtheil. 2. 3 b. p. 348).
Apollinis in Linum odia ad musices sedatae et orgiastibae discrimina refert,
nullo ut mihi videtur successu. Ab eodem Linus, Hylas, Bormos vel
Bormius, Lityerses praeter Adonin et Manerota scite componuntur. —
Eandem viam ingressus est F. G. Welckerus in egregia de Lino disser-
tatione, quam primum in L. Zimmermanni Ephemeridibus (Allgem. Schul-
zeitung) publicavit et a. 1844 in Opuscula minora (Tom. 1 tab. init.)
additis novis observationibus recepit. Multa insunt digna tali viro, non
pauca tamen, quae impugnari possint. Pertinet huic quae saltem nonnulla
tangamus, quod p. 48 tantum de Lino recentiori Graecorum aevi

luisse et in cantilenam popularem abiisse ex Pausaniae loco (l. IX, c. 29 p. 767 ed. Kuhnii) concludit, quae quidem vel sententia vel opinio a Periegetae alienissima fuit. Is enim dum narrat, a Pampho *vigente luctu de Lino* Octolinum compositam fuisse, non sua ipsius, sed Pamphi tempora respicit, quem cum crederet Atheniensibus vetustissimos hymnos fecisse, Lini aetati fere parem fuisse putavit. Quod si igitur eum ἀρχαῖοντος ἐπὶ τῷ Ἄλφει πένθους cecinisse statuit, non innuit, suo ipsius aëro non amplius viguisse Linum, sed poetam antiquissimum *recente de Lini obitu dolore* hymnum illum composuisse. Eodem referam quod p. 46 Linum ab Hercule discipulo lyra percussum et interfectum fabulam jocosam appellat, non ante Achaeum poetam comicum natam, qui primus eam in scenam produxerit. Persuasit hoc Ottoni Jahnio, viro in his studiis primario, qui hoc proximo Novembri mense in Societatis litterariae Lipsiensis consessu publico de Herculis laboribus nonnullis in vasculis graecis depictis praeclare ut solet agit (14. Nov. öffentl. Sitzung über einige Abenteuer des Hercules auf Vasenbildern p. 46). Talia vero, ut mihi quidem persuasum est, non fingunt poetae recentiores, ut in priscum aevum inferant, sed ex casca antiquitate repetunt et in usus suos immutata convertunt. Nec potest Hercules Lini discipulus ab Hercule Musagete a Romanis culto separari, quem Friedericus Creuzerus magnus Mythologiae comparatae stator, jure cum Διονύσω Μουσάγῃτη componit et Phoenicum fabulis in Graeciam translatis vindicat (Symbolic. T. II, p. 246, 247 not. 306). Sed haec obiter. Magis ad rem nostram spectat, quod Welckerus Lini et Adonidis nexum p. 52 non admittit, quin respuit et contemnit, Linumque, Hylam, Lityersen alios ad fabulas singulis gentibus atque locis proprias et ad vegetam naturae vim ingruente solis ardore marcescentem luemque inde natam revocat. Obstat huic opinioni interna fabulae indoles apud diversissimas gentes eadem, quippe quae omnes juvenem heroa egregiis actibus insignem et immatura morte peremptum norunt et luctu quotannis repetito decorant. Hoc enim fieri non potuisset, nisi omnes eandem traditionem vel antiqui cultus partem a gen-

tibus religionum auctoribus acceptam pro ingenii atque loci natura in usus suos convertissent. — Addi his debent *Schweighauseri* ad Herodotum de Manerote supra laudatum animadversiones, Spitzneri ad Iliadem excursus XXIX de Lino, nec non duae dissertationes docte et scite perscriptae, altera *Athanasii Ambroschii* de Lino (Berol. 1829) altera *Ernesti de Salice* (Lasaulx) de Lini naenia (die Linusklage, Würzburg 1842). Ac is quidem naenias per tot gentes diversis peremptorum juvenum nominibus propagatas dolorem indicare atque referre statuit, qui generi humano post perditam divinae originis puritatem atque imaginem manserit et in istis cantilenis conditus fuerit. — Haec omnia igitur largam disputandi materiam praebent; ac nobis quidem satis fuit, summa capitum tangere, quibus efficeretur, quod demonstrare voluimus, fabulam de Lino particulam esse religionis diversa symbolorum rituumque specie per multas gentes propagatae, quae ubicumque integra pervenerat, annum marcescentem aut occidentem, id est Deum ejus praesidem luctu prosequeretur, eundemque redivivum laetis carminibus exciperet.

N o t a.

Iis, quae §. V. p. 334 de etymo v. *Λίνος* et *Οιόλινος* commemorata sunt, subiungere lubet observationes, quas Anastasius Gennadius quem loco conimem. laudavimus his postremis diebus de eadem re mecum lingua patria perscripta communicavit. Sunt enim utilissima ad nexum antiquae et recentis linguae graecae cognoscendum viamque duce Corai, immortalis viro, monstrant, qua ex hodierna graecitate ad antiquae et dictionis et poetices indolem accuratius cognoscendam perveniri possit.

Τοῦ *Λίνος* συγγενὲς ἐπιφώνημα σώζει ἡ συνήθεια, τὸ ἄλοϊ, περὶ οὗ τάδε ὁ Κοραῆς ἐν τοῖς *Ἀτάκτοις*, β', 29—30, σημειοῖ, ἀλλὶ ἢ ἄλῃ αὐτὸ γράφων: „ἡ παραγωγή του εἶναι δυσεύρετος. Πιθανόν, ὅτι εἶναι τῆς αὐτῆς συγγενείας, τῆς ὁποίας καὶ τὸ *Ἀέλῖς* καὶ *Λίνος*. Τὸ πρῶτον ἐξηγεῖ ὁ *Ἡσύχιος*, „*Ἀέλῖς*, *τάλαινα*, *ἄθλία*“, τὸ δεύτερον „*Λίνος* . . . *θρηῆνος*“. Ἴσως εἶχαν καὶ *θρηνητικὸν* ἐπιφώνημα αἴλι, ὅθεν ἐσχηματίσαμεν τὸ ἄλῃ, ὡς τὸ *Ἀψά* ἀπὸ τὸ *Αἴψα*“. Καὶ περὶ μὲν τῆς παραγωγῆς τούτου καὶ συγγενείας οὐδεμία ἀμφιβολία, ἄμεινον δ' ἂν γράφοιτο ἄλοϊ κατὰ τὸ εὐοῖ καὶ αἰβοῖ καὶ τὰ ὁμοιότροπα ἐπιφωνήματα, καίτοι τοῦ ἰτ τῷ ἡ γραφομένου.

Ἐγένετο δ' ἐκ τοῦ αἰλοῖ ἢ ἄλοῖ αἴλινος, τὸν αὐτὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐκ τοῦ ἰῆ ἢ ἰοῖ ἰήϊος, καὶ πιθανῶς ἐκ τοῦ εὐοῖ εὐοίϊος.

Τῆς δ' αὐτῆς συγγενείας καὶ τὸ ἰάλεμος καὶ ἰαλέμων ἂν εἴη, καὶ τὸ τῆς συνηθείας δὲ θρηνητικὸν ἐπιφώνημα ἄλοῖμονον, ὅπερ ὁ μὲν Κοραῆς, Ἄτακτα, β', 34, ἀνεξήγητον πάντως κατέλειπεν, ὁ δὲ Δημήτριος ὁ Βυζάντιος ἐν τῷ τῆς Ὀμιλουμένης Λεξικῷ ἐκ τοῦ ἰαλέμων παράγει, ἄλήμωνον αὐτὸ γράφων. Ἐξί δ', ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδέν τι ἄλλο ἢ αὐτὸ τὸ ἄλοῖ, ὃ, ἐμπροθέτως ἄλοῖ εἰς ἐμένα ἢ πρὸς γενικὴν, ἀντὶ τῆς παρὰ τοῖς πάλαι δοτικῆς, ἐκφέροντες ἄλοῖ μου μιᾷ λέξει φασί, οἷον τι καὶ εἰς τὸ οἶ μοι καὶ εὐοῖ (ὅπερ ἡ συνηθία ὁμοίως καλὸν εἰς τὸν . . . φησὶ) συνέβη, ἅπερ κατὰ μικρὸν ὥς μία λέξις ἐγένετο· τούτῳ οὖν τῷ ἐπιφωνήματι ἄλοῖ μου προσθέντες τὴν ἐν τοῖς τοιούτοις κατάληξιν νον (ὡς ἐν τῷ αἴλινον, ἐλεινόν, ἰήϊον κλπ.), τὸ ἄλοῖμονον πεποιήκαμεν, ἢ ὡς αὐτὸ ἕτεροι φασί, ἄλοῖμονον.

Διττῆς δὲ οὔσης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τῆς τοῦ Αἰλίνου σημασίας, χαρᾶς τε καὶ θρήνου, ὡς ἐν ταύτῃ αὐτοῦ τῇ διατριβῇ ὁ Θείσιος δείκνυσι, ἐν τοῖς συγγενέσι ἄλοῖ καὶ ἄλοῖμονον τὴν δευτέραν μόνην, τὸ θρηνητικόν, διετήρησεν ἡ συνηθία, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ αἰβοῖ, παρὰ τοῖς πάλαι θρήνου τι σημαντικῷ ὄντι καὶ ἡδονῆς, ἔτι δὲ καὶ θαυμασμοῦ, ἡμεῖς θαυμασικῶς μόνον καὶ ἐφ' ἡδονῆς χρώμεθα.

Πολὺ δ' ἔξι τὸ ἄλοῖ ἐν ταῖς ἐπὶ τοῖς ἀποικομένοις θρηνηδίαις, ἃς μυρολόγια φησὶν ἡ συνηθία, ὥσπερ καὶ μυρολογεῖν τὸ μύρεσθαι, μυρωδεῖν, (ἴδ. Κορ. Ἡλιόδ. 169. Ἄτακτ. β', 255. δ' 345) καὶ ἐν τοῖς ἐπὶ τοῖς πεσοῦσιν ἥρωσιν ἐλέγοις, ὡς ἔξιν ἰδεῖν ἐν τοῖς ἡμετέροις δημοτικοῖς ᾠσμασιν, ἐν οἷς τοὺς θρήνους τούτους ἀηδόνας τὰ πολλὰ καὶ πτηνὰ (πουλὶὰ ταῦτα φασί, ἴδ. Κορ. Ἄτακτ. α', 172.), ἔξιν δ' ὅτε καὶ τὰ ἄψυχα δένδρα τε καὶ ὄρη, βουνὰ καὶ ποταμοὺς ποιοῦμεν μυρωδοῦντας· καὶ τοῦτο παρὰ τῶν πατέρων λαβόντες, παρ' οἷς ἐν τοῖς τοιούτοις εἰσάγεται ἀηδὼν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μυρομένη, ὃ ἀπὸ τὸ περὶ τὴν Δαυλιάδα ὄρενιν πάθος ἄρξασθαι δοκεῖ, (ἴδ. Αἰσχύλ. Ἀγαμ. 1144. Σοφοκλ. Ἡλέκτρ. 105. 147. καὶ αὐτόθι Βοισσονάδην. Αἴας 627 κ. λ. π.), ἀλλὰ καὶ ποταμοὶ καὶ ἄλσεα· αὐτίκα ὁ Μόσχος (ἐν γὰρ ἐκ πολλῶν λεγέσθω) ἐν τῷ τοῦ Βίωνος ἐπιταφίῳ,

Αἴλινά μοι ζοναχεῖτε νάπαι, καὶ Δώριον ὕδωρ,
καὶ ποταμοὶ κλαίοιτε τὸν ἱμερόεντα Βίωνα.

Νῦν φυτὰ μοι μύρεσθαι, καὶ ἄλσεα νῦν γοάοισθε κ. λ. π.

Ἀδόνες, αἱ πυκινοῖσιν ὀδυρόμεναι ποτὶ φύλλοις,
νάμασι τοῖς Σικελοῖς ἀγγείλατε τὰς Ἀρεθοῖσας,
ὅτι Βίων τέθνακεν ὁ βωκόλος

Οὐκ ἄλλως καὶ οἱ ἡμέτεροι αἰδοί' τὴν γοῦν ὑπὸ τῶν Τούρκων πόλεώς τινος
καταστροφὴν οὕτω τις μύρεται,

ἄλοϊ 'ς ἐσᾶς ἡψηλαῖς κορφαῖς, ἄλοϊ 'ς ἐσᾶς βρυσηύλαις,
κλάψατε, ἀηδόνια, κλάψατε, πουλιά μυρολογῆσε,
καὶ 'σεῖς, καϊμέν' Ἀρβανιτιά, πικρὰ θρηνολογῆσε.

Καὶ αὐθις ληϊστῆρος τινος τὸν θάνατον ἕτερος,

Διάχο, σὲ κλαίουν τ' Ἀγραφα, ἡ βρύσες καὶ τὰ δένδρα,
σὲ κλαίουν τὰ ἡψηλὰ βουνά, καὶ γέκουν μαραμμένα,
κ' ἓνα πουλάκι κλαίει σε, πικρὰ μυρολογᾷ σε.

Καὶ ἄλλος πάλιν τοῖς πτηνοῖς κελεύων ἀγγέλλειν εἰς τὴν Εὐρώπην τὴν ὑπὸ
τῶν Χριστιανῶν προξένων προδοσίαν τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς Τούρκους,
ἐσεῖς πουλιά, ὅσα αὐτοῦ θρηναῖτε εἰς τοὺς ἴσκιους

εἶδῃσιν δόστε 'ς τὴν Φραγγιάν, 'ς τῶν Χριστιανῶν τοὺς τόπους.

Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα πολλὰ ἔσιν ἐξῆς· ἀπόχρη δ', οἶμαι, καὶ τὰ εἰρημένα, μι-
κρὸν τεκμήριον παρέχοντα. τί ποτ' ἐλπίζειν δεῖ ἐκ τῆς μετ' ἐπιστάσεως ἐρεῦ-
νης τῆς τῶν νέων ἡμῶν Ἑλλήνων γλώσσης, ἥς οὐκ ἂν τις εὖροι βάσιν βεβαι-
οτέραν καὶ θεμέλιον εἰς ὁρθὴν ἐπίγνωσιν τῆς τῶν πατέρων φωνῆς ἐν γένει,
ιδίως δὲ τῆς θεμιάδους καὶ τῆς πάνυ ἀρχαίας, ἐφ' ἥς ἄλλως χρηὶ μάλις ζητεῖν
τὸ Ἀρχιμήδειον ἐκεῖνο δὲ μοι παῦ ζῶ· τοῦτο δ' ἅσα παρ' ἡμῖν ὑφίσταται.
Ὁδηγὸς δὲ καὶ διδάσκαλος ὁ Κοραῆς ἐκεῖνος, περὶ οὗ ὥσπερ ἐπίτηδες δοκεῖ
πεποιεῖσθαι τὰ Ὀμηρικὰ ἐκεῖνα,

εἰς βασιλεύς, ᾧ ἔδωκε Κρόνον παῖς ἀγκυλομήτεω
σκῆπτρον τ' ἠδὲ θέμιστας, ἵνα σφίσιν ἐμβασιλεύῃ.

Παρηκολούθησαν δὲ πῶς ἐκ τῶν ἀλλογενῶν ἄλλοι τε, καὶ δὴ καὶ Λοβέκκιος
ὁ Χαλκέντερος, Θείρσιος, Βοισσονάδης, Γαλατῶν ἄριστος, ἐν δὲ τοῖς μικρὸν πρότε-
ρον Σχαιφῆρος ὁ πάνυ, ὅς σὺν ἄλλοις καὶ τάδε ὑπαγορεύει, ᾧ φημι δεῖν αἰεὶ
πρὸ ὁφθαλμῶν ἔχειν, (ἐν ταῖς εἰς τοὺς Πλουτάρχ. βίους σημειώσ. VI, 423
—424): Quae ad h. v. (τουτέστι περὶ τοῦ σώζω, σώνω, σωθεῖς. εἰς Πλου-
ταρχ. β', 416) Coraës egregio adnotavit (cf. not. ad Schol. Apoll. Rhod. p. 317),
in iis maxime disputata de Homericō σῶς ὁλεθρος, quod non intelligas, nisi cal-
leas Neograecorum linguam, diligenter advertere philologorum interest. Sed omnino
vix credas, nisi praestantissimis viri summi editionibus scriptorum Graecorum ipse
utaris, qualem quantumque thesaurum ad cognoscendam veterum graecitatem e
recentiori, quam vulgi ignari fastidium contemnit, depromptum manu largissima
dispersaverit.

Ἀναστάσιος Γεννάδιος.